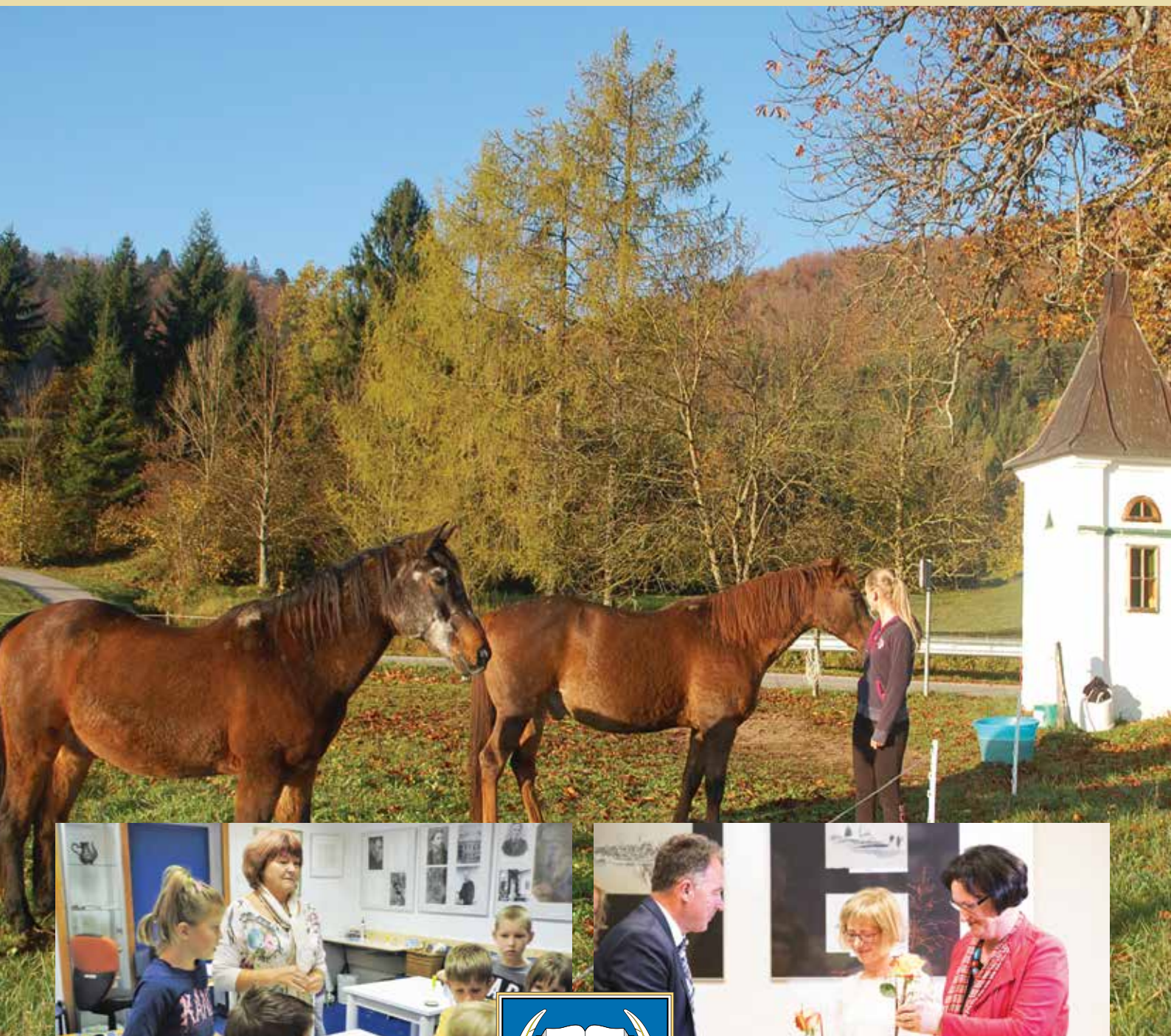

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

Datum izida: 25. oktober 2017

Kazalo:

UREDNIKOVA STRAN	3
SREČANJE ŽUPANOV	4
OBČINSKE STRANI	5
POVZETEK 18. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA OBČINE VELIKE LAŠČE	5
INVESTICIJE NA PODROČJU ZDRAVSTVA V LETU 2017	5
OBISK OBČINE MIREN-KOSTANJEVICA IN CENTRA ZA STAREJŠE	6
ASFALTIRANA DVA NOVA ODSEKA CEST	7
OBČINSKO REDARSTVO	9
V VELIKIH LAŠČAH NAD PREHITRE VOZNIKE S PRIKAZOVALNIKOM HITROSTI	9
ŠOLA IN VRTEC	10
PETOŠOLCI SMO POGUMNO ZAKORAKALI V NOVO ŠOLSKO LETO	10
TEDEN OTROKA V VRTCU SONČNI ŽAREK	11
ŽIV ŽAV NA PODRUŽNIČNI ŠOLI TURJAK	12
TEDEN OTROKA V VRTCU SONČNI ŽAREK (ENOTA KARLOVICA)	13
KULTURA	14
PREDSTAVITEV NEMŠKEGA PREVODA MONOGRAFIJE TRUBARJEVA DOMAČIJA PRAZNUJE IN OTVORITEV RAZSTAVE GRAFIK	14
LEVSTIKOV MARTIN KRPAN IN 100. OBLETNICA PRVE IZVIRNE SLIKANICE	15
LEVSTIKOV VEČER	16
DEKD 2017: VODA – OD MITA DO ARHITEKTURE	17
NOVEMBRA BO PREDSTAVA MARTIN KRPAN SAMO ŠE BOLJŠA	18
ŽIVA AGREŽ IN NJENE ZGODBE VALOV NA TRUBARJEVI DOMAČIJI	20
KNJIŽNICA	22
NOVOSTI NA NAŠIH POLICAH	22
IZ VELIKOLAŠKEGA OKRAJA	23
O CUPRENCAH	23

NAŠA DEDIŠČINA	24
STIŠKI SAMOSTAN JE IMEL V LASTI LAŠČE Z DELOM OKOLICE VEČ KOT 500 LET (OD 1136 DO 1658)	24
TRUBAR IN TRUBARJESLOVCI III	25
KO ŠE NE VEŠ, DA SI ROJEN GASILEC	26
ŽE SPET GASILCI	28
70 LET LOVSKE DRUŽINE VELIKE LAŠČE	30
HUMANITARNO-MEDICINSKA ODPRAVA MADAGASKAR 2018	33
VEČER NA VASI	34
ČLANICI DRUŠTVA ZA OHRANJANJE DEDIŠČINE GRADEŽ V ODDAJI DOBRO JUTRO	35
13. BUČNO-MARMELADNI DAN	36
PRENOVA SUŠILNICE SADJA GRADEŽ	37
SREČA JE NA STRANI POGUMNIH	38
SEPTEMBRSKA DOGAJANJA DRUŠTVA UPOKOJENCEV VELIKE LAŠČE	41
STO ENA GOBA SREDI ROBA	42
V SPRETNOSTNI VOŽNJI S TRAKTORJEM TEKMOVALA DRAGA PONIKVAR IZ VELIKEGA OSOLNIKA	43
EKSKURZIJA DRUŠTVA ZA OHRANJANJE DEDIŠČINE GRADEŽ NA POHORJE IN V SAVINJSKO DOLINO	44
ŠPORT	48
LAURA UNUK – MLADINSKA SVETOVNA PRVAKINJA V ŠAHU V KONKURENCI DO 18 LET	48
BALINANJE V ROBU – JESEN 2017	49
POKAL OBČINE VELIKE LAŠČE V MALEM NOGOMETU	50
OBČINSKO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU 2017	52
STRUMNE MIŠICE IN JASNE MISLI	52
HIIT TRENINGI – PORABA MAŠČOB TUDI PO VADBI	53
KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO	54
BIOKORUZA NA GRADEŽU	54
ZAKLJUČENA NOVA OCENA ŠTEVILČNOSTI POPULACIJE VRSTE RJAVI MEDVED V SLOVENIJI	54
ZAHVALE	55
OBVESTILA	56
OGLASI	57

Letnik 23, številka 6, 25. oktober 2017. Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno. **Naklada:** 1.590 izvodov. **Izdajatelj:** Občina Velike Lašče.

Odgovorni urednik: Gorazd Milavec. **Uredniški odbor:** Dragica Heric, Tadej Bavdek, Mojca Šilc, Angelca Petrič. **Lektoriranje:** Ema Sevšek. **Prelom:** Luart, d. o. o. **Tisk:** Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Tel.: 01 781 03 70, E-pošta: trobla@velike-lasce.si.

Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

TROBLA

glasilo
Občine Velike Lašče

ISSN 1408-5852

**Naslednja Trobla izide 6. decembra 2017,
prispevke je potrebno oddati do 22. novembra 2017.**

Fotografija na naslovnici:
Dragica Heric

FUL KUL JE BIT TUKI!

»Moj narod, slovenski narod in vsi narodi si zaslužijo brati Sveto pismo v svojem jeziku. Vsak je dragocen Bogu in zakaj ne bi potem brali njegove besede v svojem jeziku.« so besede velikega moža, našega »sosega«, človeka z vizijo, notranjim poslanstvom in neizmernim pogumom. Omenjene besede je uporabil s srečanjem z Vergerijem, takratno najpomembnejšo osebo v Trubarjevem življenju, tržaškim škofom, odposlancem papeža, ki se je med drugimi srečeval s evropskimi vladarji, kraljicami ... V tem času mineva 500 let od »pribitja« Lutrovih tez o prenovi cerkve ter začetka reformacije. Ker bo kaj več o reformaciji in dogodkih veliko povedanega na občinskih prireditvah ter v našem glasilu, bom jaz izkoristil privilegij pisanja in spregovoril raje o osebnem Primoževem prijatelju Petru Pavlu Vergeriju.

Zakaj pa ravno o njem? Saj ga skoraj ne poznamo, v šoli se o njem pravzaprav niti učili nismo, v naših knjigah ga le težko zasledimo in ljudje le redko omenjamo njegovo ime. Seveda, čisto razumljivo, saj skoraj z ničimer ni posegel v našo kulturo, izobrazbo ali zgodovino. Pa vendar!

Peter Pavel Vergerij se je prvič srečal s Primožem leta 1555 v Ulmu. Na tem večdnevem srečanju je Vergerij pripovedoval Primožu o možnostih prevoda knjig v tukajšnje jezike. Predpostavljamo, da je Vergerij Primožu naročil, da zaradi varčevanja z denarjem in čim večje »branosti« napiše sveto pismo v jeziku, ki ga govori in razume večji del slovanskega prebivalstva – na primer v hrvaščini – in bi tako lahko njegova beseda hitreje zaokrožila med ljudi.

In tu je naš Primož odigral za nas Slovence odločilno vlogo. Odločno se je postavil v bran slovenskega jezika in tako je iz njunega srečanja in pogovora nastal prevod evangelija po Janezu v slovenščini.

Ali bi naš jezik sploh obstajal, če omenjena knjiga ne bi bila napisana v slovenskem jeziku? Na tem mestu v zgodovini je Vergerij s svojo idejo nekako prisilil Primoža Trubarja, da zaradi varovanja slovenskega naroda prevede Evangelij po Janezu.

Danes, ko v Sloveniji praznujemo obletnico prve slovenske knjige (mislim, da smo tudi edini v Evropi), in ko praznujemo

še kulturni praznik, slovimo kot »kulturni narod«, narod prve kulturne kategorije. In tako je tudi prav. Moramo biti ponosni, da smo na zemljevidu pisanih knjig v našem jeziku med prvimi.

V tem pogledu se ne bojim, da bi slovenski jezik s svojo bogato dediščino knjižnega gradiva, pisateljev in pesnikov izginil ali se pozabil. Po drugi strani pa se je v naš jezik zlasti v zadnjem času pretihotapilo polno tujk, ki jih z lahkoto prevzemamo in jih vsaka naslednja generacija samo še bogati.

Od mojih hčera poslušam besede, kot so »kao, afna, kul, d ...«, da ne omenjam vseh poimenovanj novih, zlasti v tehnični računalniški stroki, imen, kot so mail, laptop, skener, printer ... Pa o koledarjih, ki naših mesecev kot drugo ime ne poimenujejo listopad, svečan ..., ampak se raje dodaja angleško ime. Da se v svetu vizualne komunikacije, kot so reklame, televizija, kino, radio zaradi vse večje gledanosti včasih uporablja zelo nizka raven pravilne rabe slovenščine; lahko bi rekli celo pravo tekmovalje, kdo bo povedal več vulgarnih besed. In še bi lahko našteval.

Na spomeniku Valentina Vodnika na osrednji ljubljanski tržnici stoji napis: Ne hčere, ne sina po meni ne bo. Dovolj je spomina, me pesmi pojo. Naj te besede vseh naših velikanov ostanejo vzor nam v našem vsakdanjiku in opomnik vsem učiteljem slovenščine, prevajalcem in še posebej našim slovničarjem, da poskušajo še hitreje slediti vsem spremembam, da sami čim bolj pazimo in smo ponosni na naš jezik, da opominjamo naše otroke in vnuke tako, da čez čas ne bo treba ukinjati enega, ampak morda celo obeh praznikov.

Vaš urednik Gorazd Milavec

SPOŠTOVANI PISCI ČLANKOV!

Prosimo vas, da svoje prispevke oddajate čim prej oz. takoj po dogodku. Tako nam ustvarjalcem glasila omogočate, da kakovostneje opravimo svoje delo. Zaradi lažjega dela prosimo, da fotografije umestite v besedilo ter jih poleg tega še dodatno pošljete v priponki.

Hvala!

Uredništvo Troble

OBJAVA FOTOGRAFIJ

Naša želja je, da bi bila vaša fotografija dogodka videti čim jasnejša, zato vas prosimo, da imajo fotografije najmanj 300 dpi.

Prosimo vas, da sliko podpišete s kratkim opisom ter podpišete avtorja.

Hvala!

Uredništvo Troble

SREČANJE ŽUPANOV

V petek, 15. 9. 2017, se je 81 županov iz Avstrije, Italije, Nemčije, Južne Tirolske in Slovenije udeležilo študijskega obiska občine Podčetrtek. Ogledali so si primere dobrih praks sodelovanja različnih ponudnikov pri oblikovanju primerne turističnega produkta. V popoldanskem času so si župani ogledali še osnovno šolo in vrtec, ob tem pa jim je bil predstavljen še sistem predšolske vzgoje in osnovne šole.

Na študijskem obisku je bilo izpostavljeno zlasti, da osnovnošolsko izobraževanje in predšolska vzgoja predstavljata povprečno 23 % vseh izdatkov v proračunih občin, pri čemer v ta odstotek niso vštete investicije. Strošek osnovnošolskega izobraževanja in predšolske vzgoje namreč predstavljata največjo postavko v občinskih proračunih. Prav tako so župani iz Avstrije, Italije, Nemčije in Južne Tirolske izrazili presenečenje nad visokim odstotkom vpisa (kar 78 %) vseh otrok v vrtec v starosti od 1 do 6 let.

2015, dvakratna uvrstitev hokejistov na Olimpijske igre med 16 na svetu, uvrstitev na svetovno prvenstvo v nogometu ... in individualni športni dosežki) kažejo na to, da imamo dobre pogoje za razvoj športa in znanje na področju dela z mladimi, saj nam z neprimerljivo malo bazo igralcev v posamezni kategoriji uspeva v članskih kategorijah dosegati vrhunske rezultate v moštvenih in individualnih športih.

Nogometno ekipo slovenskih županov sestavljajo:

Zgornja vrsta z leve: Roman Richter (podžupan občine Pesnica), Branko Ledinek (župan občine Rače-Fram), Anton Zakrajšek (župan občine Velike Lašče), Janko Kopušar (župan občine Šmartno ob Paki), Peter Misja (župan občine Podčetrtek), Miran Jurkošek (župan občine Štore), Franjo Golob (župan občine Vuzenica), Marko Diaci (župan občine Šentjur), Stanko Glažar (župan občine Hajdina), Danilo Burnač (bivši podžupan MO Maribor)

Spodnja vrsta z leve: Aco Šuštar (župan občine Vodice), Egon Repnik (podžupan občine Miklavž na Dravskem polju), Mitja Horvat (župan občine Duplek), Bojan Borovnik (župan občine Mislinja), Branko Belec (župan občine Križevci), Ladislav Pepelnik (prejšnji podžupan občine Ruše) in Miha Mohor (Skupnost občin Slovenije)

V soboto, 16. septembra, so se župani udeležili še nogometnega turnirja Alpencup. V turnirju, kjer se je vsaka reprezentanca županov pomerila z drugimi ekipami, je ekipa slovenskih županov dosegla odlično 3. mesto. Prvo mesto so ponovno dosegli župani Italije (zmagali tudi na turnirju Alpecup v Južni Tirolski 2015 in Avstriji 2013), drugo mesto so dosegli župani iz Nemčije, tretje naši župani, četrto župani iz Južne Tirolske, medtem ko so 5. mesto dosegli župani iz Avstrije.

Po izvedenem turnirju je sledilo še neformalno druženje, namenjeno izmenjavi dobrih praks med župani. Posebej bi izpostavil izmenjavo dobrih praks pri financiranju športnih društev in zagotavljanju osnovnih pogojev za razvoj športa v občinah. V občinski lastni je namreč kar 98 % športne infrastrukture v Sloveniji. Vrhunski rezultati slovenskih športnikov (zlati košarkarji, srebrne odbojkarice do 23 let v Turčiji, srebrni odbojkarji na EU

Nogometna ekipa slovenskih županov je bila ustanovljena leta 2008, ko je v Avstriji potekalo prvo evropsko nogometno prvenstvo županov. Na prvenstvu so župani navezali prijateljske stike z župani iz drugih držav, s katerimi se redno srečujejo na športnih dogodkih, ki so povod in sredstvo tudi za izmenjavo dobrih praks in izkušenj ter razvoja lokalnih skupnosti iz posameznih držav.

Slovenski župani so se prvič udeležili turnirja Alpencup leta 2013 v Avstriji. Drugi turnir Alpencup je bil organiziran v občini Neumarkt na Južnem Tirolskem. Tretji turnir pa je bil sedaj organiziran v Sloveniji v občini Podčetrtek.

Župani iz Avstrije, Italije, Nemčije, Južne Tirolske in Slovenije izkoristijo strokovno srečanje tudi za nogometni turnir. Dan pred turnirjem je namreč vedno namenjen strokovnemu ogledu občine in predstavitvi lokalne samouprave države gostiteljice.

Miha Mohar, Skupnost občin Slovenije

URADNO GLASILO

Občine Velike Lašče

Številka 5/17, 25. oktober 2017

1. SKLEP o spremembi sklepa o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče	_____	1
2. SKLEP o ukinitvi statusa javnega dobra	_____	2
3. CENIK reklam in drugih objav v občinskem glasilu Trobla	_____	2

Na podlagi Pravilnika o oddajanju prostorov v najem in uporabo (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 2/2010, 2/2016) je Občinski svet Občine Velike Lašče na 18. seji dne 21. septembra 2017 sprejel

SKLEP

o spremembi sklepa o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče

1. člen

V Sklepu o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 2/2016) se v 1. členu, poglavju a) Najemnine poslovnih prostorov profitnega ali neprofitnega značaja, točki I. Dejavnost profitnega značaja doda nova alineja, ki se glasi:

» Prostor	Enota	Izklicna cena na enoto v evrih
– zdravstvena dejavnost	m ² /mesečno	7,00«

2. člen

Spremeni se 6. člen, tako da se po novem glasi:

»V primeru najema poslovnih prostorov profitnega ali neprofitnega značaja, v ceniku navedenih v 1. členu pod poglavjem a), je možno prostor najeti tudi le ob določenih dnevih v mesecu. Najemnina se v tem primeru najemniku zaračunava v sorazmernem delu izklicne cene na enoto v evrih.«

3. člen

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem glasilu Občine Velike Lašče.

Številka: 0301-13/2017-1

Velike Lašče, dne 21. septembra 2017

Župan Občine Velike Lašče
Anton Zakrajšek, univ. dipl. inž., l.r.

Na podlagi 16. člena Statuta občine Velike Lašče (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 2/06 UPB, 6/13) je Občinski svet Občine Velike Lašče na 18. seji dne 21. septembra 2017 sprejel

SKLEP

o ukinitvi statusa javnega dobra

I.

S tem sklepom se ukine status javnega dobra na parceli št. 1727/10 k. o. 1716 – Ulaka, zemljišče v izmeri 142 m².

II.

Nepremičnina iz I. točke tega sklepa postane lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

III.

Sklep se objavi v Uradnem glasilu Občine Velike Lašče.

Številka: 0301-12/2017-1

Velike Lašče, dne 21. septembra 2017

Župan Občine Velike Lašče
Anton Zakrajšek, univ. dipl. inž., l.r.

Na podlagi 15. člena Odloka o izdajanju občinskega glasila (Uradni list RS, št. 113/00, 80/02) in 16. člena Statuta Občine Velike Lašče (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 2/06 - UPB, 6/13) je Občinski svet Občine Velike Lašče je na 18. redni seji dne 21. septembra 2017 sprejel

CENIK

reklam in drugih objav v občinskem glasilu Trobla

Cenik reklam in drugih objav v občinskem glasilu Trobla je naslednji:

Cena objave

REKLAME

barvno cela stran ..... 190 EUR
polovica strani ..... 95 EUR
tretjina strani ..... 75 EUR
četrtnina strani ..... 45 EUR
osmina strani ..... 25 EUR

črno-belo cela stran ..... 160 EUR
polovica strani ..... 85 EUR
tretjina strani ..... 55 EUR
četrtnina strani ..... 40 EUR
osmina strani ..... 20 EUR

DRUGE OBJAVE

zahvala (osmrtnica) ..... 16 EUR
mali oglas ..... 8 EUR
celostransko barvno oglaševanje s predstavitvijo
obrti, podjetja – za občane ..... 50 EUR
barvne čestitke (četrtnina strani) ..... 25 EUR
črnobeke čestitke (četrtnina strani) ..... 20 EUR

OBJAVE POLITIČNIH STRANK, LIST IN POSAMEZNIKOV V ČASU VOLITEV

LOKALNE VOLITVE IN REFERENDUMI

polovica strani ..... 50 EUR

DRŽAVNOZBORSKE VOLITVE IN REFERENDUMI

polovica strani ..... 90 EUR

PRESEDNIŠKE VOLITVE

tretjina strani ..... 50 EUR

IZVOD TROBLE

za gospodinjstva v Občini Velike Lašče, občane v domovih za ostarele in drugih zavodih, zdomce, izseljence ter vladne in nevladne institucije ..... brezplačno
ostali naročniki
(celoletna naročnina – 7 števil) ..... 17 EUR

Cene so brez DDV.

1. Društvom se obvestil ne zaračunava.
2. Popusti (se ne seštevajo):
za objavo v treh zaporednih številkah – 10 %
za objavo v šestih zaporednih številkah – 15 %
Za gospodarske družbe in samostojne podjetnike s sedežem v Občini Velike Lašče:
za objavo v eni številki – 30 %
za objavo v šestih zaporednih številkah – 50 %
3. Oglas se naroči z naročilnico oziroma dopisom, ki vsebuje vse podatke naročnika (točen naziv, naslov davčna številka, zavezanec za DDV) in velikost oglasa.
4. Za enkratno objavo je dovolj naročilnica, za večkratno oglaševanje se sklepa pogodbo z ustanoviteljico glasila Trobla, Občino Velike Lašče.
5. Ostala pravila in merila za oglaševanje določi Izdajateljski svet.

Z dnem uveljavitve tega cenika preneha veljati Cenik reklam in drugih objav v občinskem glasilu Trobla (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 1/2010).

Cenik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem glasilu Občine Velike Lašče.

Številka: 0301-14/2017-1

Velike Lašče, dne 21. septembra 2017

Župan Občine Velike Lašče
Anton Zakrajšek, univ. dipl. inž., l.r.

POVZETEK 18. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA OBČINE VELIKE LAŠČE

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 21. 9. 2017, sestal na 18. redni seji.

Na seji je komandir Policijske postaje Ribnica Rudi Topolovec svetnikom podal poročilo o delu policije na velikolaškem območju. V primerjavi s prejšnjimi leti ni večjih odstopanj. So pa v rahlem porastu prekrški na področju prepovedanih drog. V nadaljevanju seje so svetniki obravnavali tudi nekaj zemljiško knjižnih zadev. Občinski svet se je seznanil z vsebino pogodbe o prenosu upravljanja odprtega širokopasovnega omrežja

iz družbe Tritel, d. o. o., na drugega izvajalca in pooblastil župana Antona Zakrajška za podpis pogodbe. Spremenil se je tudi Sklep o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče. Prav tako je Občinski svet sprejel dopolnjen Cenik reklam in drugih objav v občinskem glasilu Trobla.

Občinska uprava

INVESTICIJE NA PODROČJU ZDRAVSTVA V LETU 2017

V letošnjem letu je Občina Velike Lašče precejšnji delež sredstev namenila tudi za investicije na področju zdravstva. Za Zdravstveno postajo v Velikih Laščah je financirala nakup opreme, za binokularni mikroskop za laboratorij, dva prenosna inhalatorja in voziček za prevoz bolnikov.

Zobozdravstvena čakalnica je dobila klimo. Med letom se je izvedla tudi načrtovana ureditev in preselitev dveh prostorov v Zdravstveni postaji Velike Lašče, pralnice in prostora za patronažo. Patronaža se je tako preselila v večji prostor, svoj prostor je tako dobila tudi referenčna ambulanta. Dela je izvedlo podjetje Magri, d. o. o., iz Brankovega, s pohištvo je

novi referenčno ambulanto opremilo Mizarstvo Tekavčič iz Velikih Lašč. Referenčna ambulanta je dobila tudi novo bolniško posteljo.

Občinska uprava

Še zadnje slovo od šolske zobozdravnice Emilije Lušnic, dr. stom., na uradni primopredaji prostorov 25. septembra 2017. V zahvalo za dolgoletno izvajanje mladinskega zobozdravstva v občini Velike Lašče je zobozdravnici župan Anton Zakrajšek podaril spominski grb Občine Velike Lašče.

OBISK OBČINE MIREN-KOSTANJEVICA IN CENTRA ZA STAREJŠE

Ena od osnovnih nalog Občine Velike Lašče je tudi skrb za pospeševanje služb socialnega varstva, skrb za socialno ogrožene, invalide in ostarele. Teh nalog se lotevamo s posebno skrbnostjo, saj Občine Velike Lašče problematika staranja prebivalstva, s katero se srečuje vsa Evropa, nikakor ne bo obšla. Starejši prebivalci predstavljajo pomembno skupino prebivalstva, ki ima svoje specifične značilnosti in potrebe. Njihove potrebe poskušamo zadovoljiti na različne načine. V sodelovanju s Centrom za socialno delo Ljubljana Vič Rudnik zagotavljamo storitev pomoči na domu, Občina pa tudi sofinancira institucionalno varstvo v različnih zavodih in domovih za ostarele. Zavedamo pa se, da je potrebno v prihodnje poiskati tudi druge alternative, t. i. mehkejše oblike dnevnega varstva.

Odbor za družbene dejavnosti se je zato na pobudo člana odbora Jožeta Stritarja v septembru odpravil na strokovni ogled primera dobre prakse, na ogled **Centra za starejše v Občini Miren-Kostanjevica**. Center za starejše se nahaja v prostorih nove stavbe, v neposredni bližini občinske stavbe v Mirnu. Delovati je pričel s 1. septembrom 2015, njegovo delovanje pa je prevzel Dom upokoencev Nova Gorica, pri čemer aktivno sodeluje z Občino Miren-Kostanjevica, z občinskimi društvi upokoencev, drugimi društvi in organizacijami ter prostovoljci. Kot nam je pojasnila podsekretarka za družbene dejavnosti na mirenski občini Roberta Filipič, je bil center vzpostavljen z namenom, **da se omogoči podaljšanje bivanja starejših v lastnih domovih in zmanjša potrebo po institucionalnem varstvu**. V centru se odvijajo različne dejavnosti, poudarek pa je na pomoči starejšim in njihovim družinam. V centru se ne izvaja klasična oblika dnevnega varstva, ampak je posamezniku omogočeno toliko samostojnosti, kot je le mogoče, in toliko nege ter pomoči, kot je potrebno. Uporabniki se v aktivnosti v centru vključujejo glede na svoje želje, interese, navade in sposobnosti.

tudi krepitev socialnih stikov in povečanje stopnje socializacije, obenem pa vključevanje starejših v aktivno dnevno varstvo. Starejši se lahko pridružijo aktivnostim tudi le za eno uro ali dve oziroma le za nekaj dni na teden.

V centru so pomembna ciljna skupina tudi **starejše osebe s težavami zaradi demence**, saj jih je potrebno spodbujati, da ostanejo čim bolj neodvisni ter da nadaljujejo z opravljanjem vsakodnevnih opravil in aktivnosti, seveda skladno z njihovimi ohranjenimi sposobnostmi.

V centru so nas lepo sprejeli župan Občine Miren-Kostanjevica Mauricij Humar, podsekretarka za družbene zadeve Roberta Filipič, zaposlene delavke v centru in njihovi varovanci. Spoznali smo, kako poteka dan varovancev, lahko pa smo z njimi tudi poklepetali in se podružili. Ravno zaradi našega obiska je bil to za njih malo drugačen in poseben dan. Na vse nas so naredili močan vtis zadovoljni obrazi varovancev ter neizmerna vnema in veselje do dela zaposlenih.

Za naš strokovni izlet smo si izbrali res sončen dan, zato smo ga želeli dobro izkoristiti. Obiskali smo tudi frančiškanski samostan Kostanjevica v Novi Gorici, kjer sta nas sprejela pater Niko Žvokelj in Mirjam Brecelj. Ogedali smo si samostan, znamenito grobnico Burbonov, samostansko knjižnico, v kateri smo poleg drugih dragocenosti videli tudi redek ohranjen original Bohoričeve slovnice Zimske urice in krasen samostanski vrt z nasadom burbonskih vrtnic.

Naša vodička Mirjam Brecelj

Vhod v grobnico Burbonov, foto: Barbara Pečnik

Med varovanci Centra za starejše v Mirnu
Foto: Jože Stritar

Center je dnevno odprt od 7. do predvidoma 17. ure, v popoldanskem in večernem času pa so organizirane različne delavnice in predavanja. V okviru dejavnosti se odvija veliko vsebin aktivnega druženja in preživljanja prostega časa v kombinaciji z medgeneracijskim sodelovanjem. Namen centra je

Samostanska knjižnica, v kateri je znanstveno deloval tudi pater Stanislav Škrabec, rojen v Hrovači pri Ribnici
Foto: Barbara Pečnik

Udeleženci strokovnega ogleda na gradu Miren
Foto: Andreja Ličen

Ekskurzijo smo zaključili na Mirenskem Gradu, kjer smo so ogledali cerkev, opremljeno s freskami Toneta Kralja, samostan in dom duhovnih vaj.

Barbara Pečnik

ASFALTIRANA DVA NOVA ODSEKA CEST KOT VSAKO LETO SMO TUDI TO POLETJE IZVEDLI VEČJO INVESTICIJO ASFALTIRANJA CEST PO OBČINI.

Letos sta prišla na vrsto odseka Podhojni Hrib–Laze v dolžini približno enega kilometra ter cesta proti naselju Medvedjek v dolžini skoraj 700 m.

Na željo krajanov smo nad Podhojnim Hribom zaradi izjemno strmega naklona cestišča pri izvedbi izvzeli približno 200-metrski odsek, kjer je predlagana rekonstrukcija ceste, saj je predvsem v zimskih razmerah ta del težko prevozen. Vodotok pred začetkom klanca nameravamo speljati v večji cevni

prepust, nad njim pa bo cesta grajena na novem nasipu. Občina ima glede na število prebivalcev zares veliko kilometrov cest, zato se zavedamo, da bo v prihodnje potrebno še več pozornosti in sredstev nameniti njihovem vzdrževanju. Kljub temu se bomo trudili, da pripeljemo asfalt do vseh zaselkov, katerih dostopi še niso asfaltirani, teh pa je ostalo razmeroma malo.

Roman Viršek, občinska uprava

Asfaltiranje odseka Podhojni Hrib–Laze

Urejena cesta Medvedjek

V VELIKIH LAŠČAH NAD PREHITRE VOZNIKE S PRIKAZOVALNIKOM HITROSTI

PRIKAZOVALNIK HITROSTI »VI VOZITE« VIŠA PROMETNO VARNOST IN ZMANJŠUJE ŠTEVILO (PRE)HITRIH VOZNIKOV.

Občina Velike Lašče je v sodelovanju s podjetjem Sipronika in Zavarovalnico Triglav na cesti, ki povezuje Ljubljano s Kočevjem, v neposredni bližini šolske poti, postavila prikazovalnik hitrosti »Vi vozite« MHP50. Z njim bodo zagotovili varnejše razmere za najranljivejše udeležence v prometu: vrtčevske otroke, šolarje in druge pešce. Prikazovalnik je del projekta Skupaj umirjamo promet, v katerem 12 slovenskih občin ob sofinanciranju največje slovenske zavarovalnice že drugo leto zapored aktivno umirja v bližini šol, vrtcev in na šolskih poteh. V prvem tednu postavitve prikazovalnika se je delež prehitrih voznikov znižal za 8 odstotnih točk.

Mirko Oblak – Sipronika, dr. Tatjana Devjak – Občina Velike Lašče, Aleš Klement – Zav. Triglav, Janko Divjak – PP Ribnica, Marko Jakše – Občinsko redarstvo

Če nam uspe vplivati na zmanjšanje povprečne hitrosti v naseljih za 1 km/h, po podatkih Javne agencije RS za varnost prometa pripomoremo k upadu nesreč v naseljih za 4 odstotke, zunaj naselij pa za 2 odstotka. Ker je že manjše znižanje hitrosti ključno za preprečevanje hudih prometnih nesreč, je umirjanje prometa v naseljih, kjer so pešci najbolj izpostavljeni, med ključnimi elementi preventivnega delovanja in učinkovit ukrep za zmanjšanje števila prometnih nesreč.

Na pobudo podjetja **Sipronika** ter v sodelovanju **Zavarovalnice Triglav** in slovenskih občin, med katerimi je tudi **Občina Velike Lašče**, je nastal projekt **Skupaj umirjamo promet**. Ključni cilj projekta je zmanjšanje deleža prehitrih voznikov na izbranih nevarnih odsekih, kjer so najbolj izpostavljeni predvsem najmlajši pešci. V 18 občinah, kjer so bili tovrstni prikazovalniki

postavljeni v pretekli sezoni, se je hitrost na izbranih odsekih v povprečju znižala za 2 km/h, za približno 4 odstotke pa se je zmanjšal tudi delež prehitrih voznikov.

Nevarna in prometna cesta

Nov prikazovalnik hitrosti voznike na prilagoditev vožnje opozarja neposredno ob vstopu v Velike Lašče. Za lokalno skupnost je pomemben, ker je ob glavni cesti tudi šolska pot, ki jo najmlajši prometni udeleženci uporabljajo vsakodnevno. Del vozišča pred vstopom v Velike Lašče predstavlja odprta cesta, na kateri so omejitve hitrosti višje. Vozila ob vstopu in vožnji skozi naselje tako (pre)pogosto dosegajo (pre)visoke hitrosti. Zato si predstavniki občine v sodelovanju s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu močno prizadevajo za zadostno prometno varnost najranljivejših udeležencev v prometu. »Posebno pozornost namenjamo varnosti šoloobveznih in predšolskih otrok. Na delu šolske poti ob glavni cesti smo pred začetkom letošnjega šolskega leta v sodelovanju s podjetjem Sipronika in Zavarovalnico Triglav postavili prikazovalnik hitrosti. Nova pridobitev bo ob vstopu v Velike Lašče pripomogla k zmanjševanju hitrosti in večji prometni varnosti vseh udeležencev v prometu,« je dejala **Tatjana Devjak**, podžupanja Občine Velike Lašče, in dodala, da bodo občani imeli podatke o izmerjenih hitrostih vozil na občinskih spletnih straneh.

Podatke prikazovalnika hitrosti bodo v Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče uporabili tudi v didaktične namene. Portal »Vi vozite«, na katerem se podatki zbirajo, bodo namreč uporabili kot pripomoček pri domačih nalogah iz matematike in fizike. V avli šole bodo namestili tudi LCD-zaslon, na katerem bodo dosežene hitrosti spremljali učenci in nato na primerno vožnjo opozarjali starše.

Odprtje prikazovalnika v Velikih Laščah

Inovativna in učinkovita rešitev

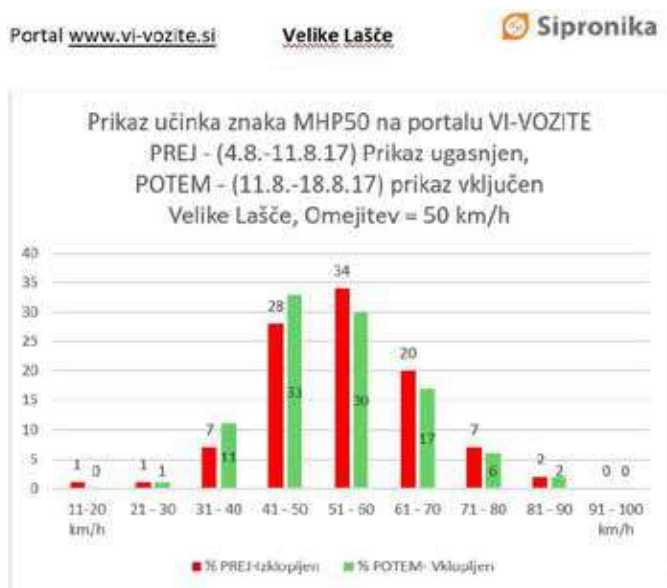
Prikazovalniki hitrosti shranjujejo in obdelujejo podatke o prometu, ti pa so vidni na spletnem portalu www.vi-vozite.si. Tako sistem predstavlja inovativno in učinkovito rešitev ter je pomembno orodje za analizo podatkov in nadaljnje ukrepe za zmanjševanje hitrosti. »Na regionalni cesti Ljubljana–Kočevje je sorazmerno gost promet, prikazovalnik »Vi vozite« pa je postavljen na vhodu v naselje Velike Lašče. Tu smo na portalu vi-vozite.si zaznali precej visoke hitrosti, saj imajo vozniki po Malih Laščah dobro vidljivost in odprto cesto. Zato pozivamo odgovorne, da podatke redno spremljajo in jih uporabijo za uvedbo ostrejših ukrepov za umiritev prometa,« je pojasnil direktor Sipronike **Marjan Kržišnik**. Ob vključitvi prikazovalnika hitrosti v Velikih Laščah se je delež prehitrih voznikov sicer zmanjšal za 8 odstotnih točk. Povprečna hitrost je bila nižja za 1 km/h.

Za varnejšo prihodnost

Za zagotavljanje večje prometne varnosti, tudi za najranljivejše udeležence v prometu, si že vrsto let prizadevajo tudi v Zavarovalnici Triglav. »V naši zavarovalnici z otipljivimi dejanji uresničujemo naše poslanstvo in ustvarjamo varnejšo prihodnost. Na podlagi rezultatov pretekle sezone projekta vemo, da prikazovalniki »Vi vozite« učinkovito umirjajo hitrosti. Zato smo podprli tudi postavitev prikazovalnika v Velikih Laščah,« je povedal **Aleš Klement**, direktor Območne enote Ljubljana Zavarovalnice Triglav.

Slovenske občine, podjetje Sipronika in Zavarovalnica Triglav so s prikazovalniki hitrosti »Vi vozite« MHP50 doslej opremili že 30 nevarnih cestnih lokacij v občinah po vsej državi.

Graf: Prikaz primerjave porazdelitve izmerjenih hitrosti ob izključenem (od 4. 8. do 11. 8. 2017) in vključenem (od 11. 8. do 18. 8. 2017) prikazovalniku

Graf: Primerjava porazdelitve izmerjenih hitrostnih razredov med obdobjem z izklopljenim in z vklopljenim prikazom hitrosti v Velikih Laščah, kjer je omejitev hitrosti 50 km/h. Učinek vklopa prikazovalnika je 8 odstotnih točk manj prehitrih voznikov.

Občina Velike Lašče in Zavarovalnica Triglav

OBVESTILO

Obveščamo vas, da smo v mesecu oktobru zamenjali telefonsko številko glavne pisarne Medobčinskega inšpektorata in redarstva, po novem smo dosegljivi na telefonski številki: 01 320 42 08.

V NADALJEVANJU VAS SEZNANJAMO ŠE Z DRUGIMI KONTAKTNIMI PODATKI IN ČASOM URADNIH UR ORGANA.

NASLOV:

Skupna občinska uprava Medobčinski inšpektorat in redarstvo
 Gorenjska cesta 9
 1310 Ribnica

E-NASLOV:

inspektorat-redarstvo@ribnica.si

URADNE URE ORGANA:

– v poslovnih prostorih na sedežu organa v Ribnici in po telefonu: ponedeljek in sreda od 9.00 do 11.00.

URADNE URE NA SEDEŽIH OBČIN USTANOVITELJIC:

- na sedežu Občine Dobrepolje: četrtek od 8.00 do 9.00
- na sedežu Občine Loški Potok: prvi in tretji petek v mesecu od 8.00 do 9.00
- na sedežu Občine Sodražica: torek od 10.00 do 11.00
- na sedežu Občine Velike Lašče: torek od 8.00 do 9.00

OPOMBA:

Razgovor s strankami zunaj navedenih uradnih ur je možen le po predhodnem dogovoru.

POSLOVNI ČAS ORGANA:

- Ponedeljek: od 7.00 do 15.00
- Torek: od 7.00 do 15.00
- Sreda: od 7.00 do 16.00
- Četrtek: od 7.00 do 15.00
- Petek: od 7.00 do 14.00

Skupna občinska uprava
 Medobčinski inšpektorat in redarstvo
 občin Dobrepolje, Loški Potok, Ribnica, Sodražica
 in Velike Lašče

Vsem, še posebno Društvu upokojencev Velike Lašče, ki so ob začetku šolskega leta ponovno priskočili na pomoč pri varovanju otrok na prehodu čez glavno cesto v Velikih Laščah, se zahvaljujemo za njihovo pomoč.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu
 Velike Lašče

PETOŠOLCI SMO POGUMNO ZAKORAKALI V NOVO ŠOLSKO LETO

PRVI MESEC JE ZA NAMI, NAM PA SE JE DOGAJALO ŽE KAR NEKAJ ZANIMIVIH VSEBIN.

Urejanje gredic

Učenci, ki so vključeni v dejavnost Raziskovalne urice, so uredili grede za šolo in zeliščni vrtiček. Pobrli so krompir, ki je poseben zaradi vijolične barve, paradižnik, kumare, čebulo in še kaj. Nekaj tega so tudi pokusili.

Jumicar

Lahko rečemo, da nas je že tradicionalno obiskal Jumicar, ki s svojim programom osvešča otroke o prometni varnosti. Zanimivo predavanje, predvsem pa vožnja z mini avtomobili, so za vsakega učenca nepozabna izkušnja. Zahvala vsem, ki ste nam omogočili sodelovanje v tem projektu.

Naravoslovni dan na Gradežu

Že kar nekaj let smo redni obiskovalci vasi Gradež pri Turjaku. Sodelavci Društva za ohranjanje dediščine nas vedno lepo sprejmejo in nas popeljejo v preteklost, ko po naših njivah in travnikih ni bilo sodobnih strojev, temveč le vprežna živina ter pridne roke, ki so obdelovale zemljo. Učenci so spoznali sušilnico sadja in se seznanili z njegovo pripravo in sušenjem. Spoznavali so stara orodja in pripomočke, pomagali pri žetvi ajde, poskusili so se v rezanju jabolk v krljke in še kaj. Vsem pa so se zasvetile oči ob pogledu na dobrrote, ki so nam jih pripravili za malico. Vse je bilo domače, pripravljeno z veliko dobre volje in s spoštovanjem do hrane. Žal se premalo zavedamo, koliko ljudi mora prispevati svoj trud in čas, da imamo na krožniku kaj za pod zob. Upam, da so otroci začutili, da je hrana vrednota, če pa je pridelana na okolju prijazen način (kar na Gradežu počnejo), je pa še toliko bolj vredna spoštovanja. Zahvala vsem sodelujočim članom društva, ki nas sprejmete nasmejani, vedno pripravljene povedati, pokazati ali predstaviti kaj novega.

Policist Leon

Že vrsto let sodelujemo s PP Ribnica. Policisti nas s projektom POLICIST LEON obišejo nekajkrat na leto in nam predstavijo vsebine programa, ob zaključku šolskega leta pa nekaj otrok odpeljejo na policijsko postajo. Tam spoznajo delo policistov, odpeljejo pa se tudi na teren.

Besedilo in fotografije: Marjetka Koprivec in Mimica Gačnik

TEDEN OTROKA V VRTCU SONČNI ŽAREK

Povabimo sonce v vrtec in šolo! V teden otroka nas je popeljala predstava Lahkomiselni črček, sonce pa nam je bilo navdih za likovno in glasbeno ustvarjanje. Nekateri predšolski otroci so obiskali delavnico o Franu Levstiku. Športno dopoldne žal ni bilo sončno, mogoče je imela vmes prste tetka Jesen, ki nas je obiskala. Povedala nam je pravljico in zaigrala na kitaro. Glasno smo peli in priklicali sonce, ki nas je spremljalo na popoldanskem druženju s starši.

Obisk tetke Jeseni

Najmlajši smo s svojimi starši preživeli gibalno urico v vrtcu. Nekoliko starejši smo starše popeljali na pot proti železniški postaji. Ob povratku smo se ustavili pri družini Marolt, kjer so nas lepo pogostili, ter že tako prijetno vzdušje še popestrili s harmoniko in baloni (Hura za Luka in Janeza!).

Starejše skupine smo se s starši odpravili na pohod okoli Velikih Lašč. Pot nas je vodila proti Gmajni, čez Kijane proti Malim Laščam in nazaj. Vmes smo ugibali uganke, nabirali gobe in rože ter peli.

Postanek pri družini Marolt

S seboj smo imeli malico, s katero smo se okrepčali, da smo lažje nadaljevali pot. Vsi otroci so za trud prejeli medaljo, ki jih bo spominjala na prijetno druženje.

Pohod okrog Velikih Lašč

Zahvaljujemo se vsem, ki so pripomogli, da je bil teden, namenjen otrokom, ustvarjal in drugačen.

Kristina in Tanja

ŽIV ŽAV NA PODRUŽNIČNI ŠOLI TURJAK

Na podružnični šoli Turjak je v šolskem letu 2017/2018 šolski prag prestopilo 51 učencev, poleg njih pa skupino Mišk iz vrtca Sončni žarek obiskuje 22 otrok. Celotni kolektiv PŠ Turjak in vrtca se trudimo, da bi bili dnevi v našem hramu učenosti zanimivi, poučni, mirni in veseli. Otroci iz vrtca in šole se med seboj družijo, pomagajo in spodbujajo. Prav tako pa si želimo medgeneracijskega sodelovanja z različnimi društvi in ustanovami v kraju Turjak in njegovi okolici.

Prvi mesec našega dela smo posvečali spoznavanju naše šole, njene okolice in predvsem varnosti v cestnem prometu. S policistom Jankom Divjakom, zadolženim za okoliš Velikih Lašč, smo se tako odpravili na opazovalni sprehod po varnih poteh v naši okolici. V sodelovanju z njim, Policijsko postajo Ribnica in PGD Turjak smo izvedli tudi naravoslovni dan.

V mesecu oktobru, natančneje 5. 10. 2017, nas je okoli 9. ure sirena opozorila na nevarnost v šoli. Vsi otroci, učiteljice, vzgojiteljice in voznik smo hitro zapustili šolsko stavbo in se zbrali na šolskem igrišču. Gasilci so povedali, da smo vajo evakuacije opravili odlično, zato smo se lahko pridružili predstavitvi njihovega dela.

V spremstvu policistov na konjih smo se odpravili na parkirišče pred gasilnim domom na Turjaku, kjer so se nam pridružili tudi ravnateljica Metoda Kolar, vodja vrtca Stanka Mustar in komandir policijske postaje Ribnica gospod Topolovec.

Gasilci PGD Turjak so nam podrobneje razkazali gasilsko vozilo s cisterno in vso potrebno opremo in vozilo za prevoz moštva. Otroci so svojo spretnost, natančnost in timsko sodelovanje lahko preizkusili z zadevanjem tarče s pomočjo vedrovke.

Poleg gasilcev so svoje delo predstavili tudi policisti in nam prikazali nekaj področij njihovega dela; predstavili so nam policijsko opremo (uniformo, čelado, ščitnike, neprebojni jopič, lisice, radar, termo kamero), različna vozila, ki jih uporabljajo pri svojem delu, predstavila se nam je tudi konjeniška policijska enota in policijski psi.

Otroci so aktivno sodelovali pri predstavvah, tako da so jahali konja, izmerili svojo hitrost teka, pomerili težo policistove opreme in seveda pomagali pri pasji predstavi.

Predstavitve policijskega dela

Ob koncu naravoslovnega dne smo se vsi skupaj polni vtisov poslovili v upanju, da tako zanimiv dan še kdaj ponovimo. Učenci so v naslednjih dneh svoje vtise strnili tudi v likovnih in pisnih izdelkih. Ob tej priložnosti bi se učenci in učiteljice PŠ Turjak ter otroci in vzgojiteljice skupine Mišk radi zahvalili vsem sodelujočim gasilcem PGD Turjak, policistom policijske postaje Ribnica in gospodu Janku Divjaku za koordinacijo z drugimi policijskimi postajami ter ravnateljici Metodi Kolar za podporo pri izvedbi naravoslovnega dne.

Zapisala: Stanka Štrukelj, PŠ Turjak
Foto: Anja Pirman, Nika Možek, Stanka Štrukelj

TEDEN OTROKA V VRTCU SONČNI ŽAREK (ENOTA KARLOVICA)

Kot je že v tradiciji, smo tudi letos ob tednu otroka popestrili dneve v vrtcu.

Letošnja tema je bila: PRIPELJIMO SONCE V VRTCE, ŠOLE.

V začetku tedna smo si ogledali abonmajsko predstavo z naslovom Lahkomiselni čriček v izvedbi KUD Jesenice. V popoldanskem času smo imeli v skupini Žabice in Srnice srečanje s starši. Izpred vrtca na Karlovcu smo se skupaj odpravili na pohod za Mali sonček v Podsmreko, kjer so nam Žanini in Sarini starši pripravili prijetno presenečenje s pogostitvijo. Otroci so bili navdušeni, saj so se lahko sproščeno gibali in družili na tamkajšnjem dvorišču. Ogledali smo si tudi Stritarjevo kaščo, pred katero je bila pestra razstava buč.

Najmlajši otroci v skupini Čebelice so se družili s starši na popoldanskem, gibalnem srečanju v vrtcu.

Rdeča nit za dejavnosti v tednu otroka je bila slikanica Igraj se z mano, ki so ji otroci prisluhnili ter si jo ogledali na velikem platnu. Izvedli smo orientacijski pohod ter spoznavali pomen markacije. Smer pohoda smo označili s puščicami, otroci pa so na določenih lokacijah poiskali sončke in reševali naloge. Pot nas je uspešno pripeljala do cilja, kjer je sledilo iskanje skritega zaklada. Za vztrajnost in sodelovanje so bili otroci poplačani s presenečenjem. Ustvarjali smo tudi v likovnih delavnicah, zgubali papirnate vrečke, jih okrasili ter napolnili s pokovko. Teden smo zaključili z druženjem vseh treh skupin vrtca na Karlovcu, ko smo drug drugemu pokazali plese, ki smo se jih naučili, ter skupaj zaplesali ob glasbi Lepši svet.

Vzgojiteljice in pomočnice vrtca na Karlovcu (Nataša, Sabina, Joži, Maja, Jerneja, Martina in Urška)

»PO TRUBARJEVIH POTEH«

PREDSTAVITEV NEMŠKEGA PREVODA MONOGRAFIJE TRUBARJEVA DOMAČIJA PRAZNUJE IN OTVORITEV RAZSTAVE GRAFIK

Knjiga Trubarjeva domačija praznuje (1986–2016), ki jo je v lanskem letu ob 30. obletnici Trubarjeve domačije izdala Občina Velike Lašče, je v letošnjem maju dobila tudi svoj nemški prevod. Njegova predstavitev je potekala v četrtek, 5. oktobra, na Trubarjevi domačiji, na prireditvi »Po Trubarjevih poteh«. Knjigo so predstavile Tatjana Devjak, urednica knjige, Ema Marolt, prevajalka, in Metoda Kolar, ravnateljica OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Tatjana Devjak je uvodoma še enkrat predstavila, kdo vse je sodeloval pri nastanku slovenske knjige, vse avtorje in vse gostujoče pisce. V nadaljevanju je pojasnila razloge, zakaj se je Občina Velike Lašče odločila za nemški prevod. Eden od razlogov je zagotovo 500. obletnica reformacije, ki jo praznujemo v letošnjem letu. Želja je, da bi Trubarjevo domačijo še bolj približali nemško govorečim (protestantskim) gostom. Prevodu pa je botrovalo tudi slovensko-švicarsko prijateljstvo, ki ga že več kot 20 let gojita Občina Velike Lašče in Lützelflüh v Švici.

V imenu soavtorice knjige **Marije Oblak**, profesorice slovenščine na velikolaški osnovni šoli, je spregovorila ravnateljica **Metoda Kolar** in prebrala njen zapis o pomenu slovenskih reformatorjev za slovenski jezik. Primož Trubar s prvima slovenskima knjigama, Adam Bohorič s prvo slovensko slovnico, Jurij Dalmatin s prevodom Biblije in Sebastjan Krelj s pravopisno reformo so postavili jezikovni kod, na katerem sloni vsa slovenska beseda do današnjih dni.

Knjigo je v nemški jezik prevedla prevajalka **Ema Marolt** s Pustega Hriba v Slemenih. Na predstavitvi je spregovorila predvsem o tem, kaj ji je pomenilo, da je lahko sodelovala pri tem prevodu. Ob prevajanju je dodobra spoznala dejavnosti, ki potekajo na Trubarjevi domačiji, ljudi, ki tu ustvarjajo in delujejo. Zahvalila se je Občini Velike Lašče, da je imela priložnost sodelovati pri prevodu, Barbari Pečnik za sprotne pojasnila in razreševanja dilem, zahvalila pa se je tudi lektorju nemškega prevoda Andreasu Kunzeju.

Z obiskom nas je počastil tudi švicarski veleposlanik Nj. eksc. gospod Pierre-Yves Fux (na sliki skrajno levo, zraven velikolaški župan Anton Zakrajšek).

Na sliki od desne proti levi: urednica Tatjana Devjak, prevajalka Ema Marolt, ravnateljica Metoda Kolar in Matjaž Gruden, povezovalac prireditve

V drugem delu je sledila otvoritev gostujoče likovne razstave grafik **POSTAJE NA TRUBARJEVI ŽIVLJENJSKI POTI**, avtorja **arhitekta in prof. Alojzija Drašlerja**.

Otvoritev razstave je pravzaprav rezultat sodelovanja Občine Velike Lašče in Občine Puconci v reformacijskem letu. Puconci in Rašica sta kraja, ki sta lansko leto postala reformacijski mesti, kar je bilo tudi povod za povezovanje. V Velikih Laščah smo delegacijo z županom Ludvikom Novakom, direktorico občinske uprave Matejo Fujs, člani uprave in direktorjem razvojnega zavoda občine Puconci Milanom Vrečičem gostili spomladi, 30. marca. Obisk je Občina Velike Lašče vrnila 5. maja, ko je ob priložnosti prireditve v Parku spomina in tovarštva v Petanjcih obiskala tudi občino Puconci.

Goste je najprej v imenu Občine Puconci pozdravil župan Ludvik Novak, nato je razstavo predstavil avtor Alojzij Drašler. Razstava je pričela nastajati kmalu po vključitvi Slovenije v Evropsko unijo. Alojzij Drašler je potoval z dvema nemškima kolegom po nemških in slovenskih mestih, kjer je deloval in živel Primož Trubar. Vse se je začelo v Nürnbergu, rojstnem mestu Alberta Dürerja. Zato ni naključje, da je pri delih vzel za osnovo Dürerjevo tehniko, torej grafiko.

Arhitekt in prof. Alojzij Drašler

Risbe so bile v Trubarjevem letu 2008 razstavljene v različnih krajih Slovenije, potem pa se je avtor odločil, da jih podari Spominskemu domu Štefana Küzmiča v trajno last, kjer je sicer na ogled kot stalna razstava.

Oba dela prireditve so prepletli in povezali v celoto glasbeniki s svojimi glasovi: mezzosopranistka Jadranka Juras, tenorist Bine Devjak in pianistka Irina Milivojević.

Bine Devjak in Irina Milivojević

Jadranka Juras in Irina Milivojević

Za pogostitev so tokrat poskrbeli člani Društva za ohranjanje dediščine z domačimi gradeškimi dobrotami.

Foto: Boštjan Podlogar
Mag. Barbara Pečnik

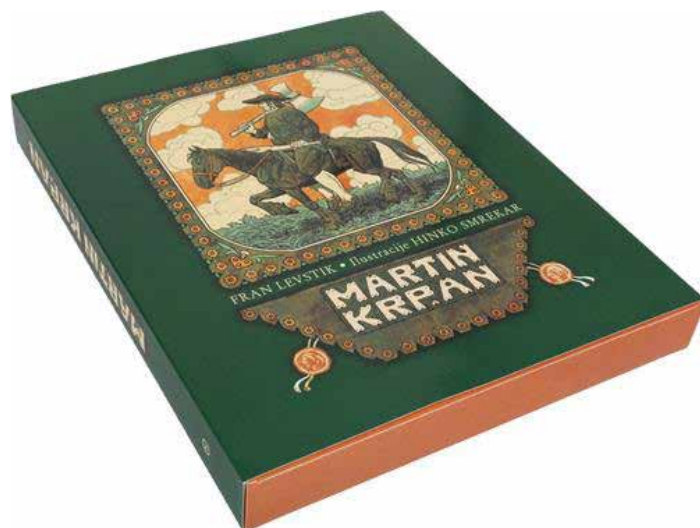
LEVSTIKOV MARTIN KRPAN IN 100. OBLETNICA PRVE IZVIRNE SLIKANICE

Letos praznujemo 100. obletnico prve izvirne slovenske slikanice Martina Krpana avtorja Frana Levstika. Martin Krpan je od Levstikovih literarnih del doživel največ upodobitev, verjetno pa je tudi najpogosteje ilustrirano delo slovenske klasične literature. Najstarejši ohranjeni dokument o upodabljanju Martina Krpana sta sicer dve skici Jurija Šubica iz leta 1889 iz zbirke Narodnega muzeja v Ljubljani. Prvo ilustrirano knjigo Martina Krpana pa je leta 1917 opremil Hinko Smrekar, ki je ustvaril 12 lavriranih perorisb. Vse osebe v povesti so narisane v duhu 18. stoletja, Levstikovo satirično ost je v upodobitvah še stopnjeval, tako da ga je takratni vladajoči krog poskušal onemogočiti. Očitali so mu smešenje veličanstva, neprimerno upodobitev in celo nepoznavanja zgodovine.

Njegovim upodobitvam so sledile številne druge. Najrazličnejše knjižne izdaje z ilustracijami in druge likovne upodobitve so bile predstavljene na razstavi, ki smo jo pripravili v lanskem letu ob Levstikovem rojstnem dnevu. V večji meri so jo sestavljali eksponati iz zasebne zbirke velikolaškega župana Antona Zakrajška. Ker je ob zaključku razstave celotno zbirko podaril Trubarjevi čitalnici, smo zbirko razstavili prav v Trubarjevi čitalnici na Trubarjevi domačiji, kjer je še vedno na ogled. Letos smo zbirko dopolnili z novo jubilejno izdajo Martina Krpana z upodobitvami Hinka Smrekarja iz prve izdaje (1917), ki je izšla pri založbi Mladinska knjiga.

Lepo vabljeni na ogled!

Barbara Pečnik

LEVSTIKOV VEČER

V počastitev rojstnega dne Frana Levstika je 28. septembra 2017 potekal kulturni večer, ki ga je v sodelovanju z Občino Velike Lašče izvedla Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Frana Levstika. Večer, posvečen literatu, pesniku in pripovedniku, kritiku ter intelektualcu se je začel z zaključnim, a manj znanim odstavkom iz povedke Kdo je napravil Vidku srajčico.

In ko je Vidko moral materi povedati, kdo mu je srajčico napravil, tlesknili so mati z rokama nad glavo in so rekli: »Nu, zdaj vem, da so moja pokojna mati imeli prav, ko so mi večkrat djali, da

*Komur dáde zajčka Bog,
Da i travce mu obilne;
Komur dáde množ otrok,
Dá pomoči mu rešilne.«*

Prvi del Levstikovega večera je bil namreč namenjen otrokom, ki so v spominski sobi Levstikovega doma poslušali to povedko, nato pa pod vodstvom Slave Petrič ustvarjali, izdelovali Vidkova oblačila in spoznavali našo dediščino. Marsikdo namreč ni vedel, da je Levstik napisal tako znana dela, kot sta Kdo je napravil Vidku srajčico in Martin Krpan.

Pravljíčno ustvarjalna delavnica za otroke pod vodstvom Slave Petrič

Poleg povedk za otroke je kot jezikoslovec napisal tudi kritični spis Napake slovenskega pisanja, iz katerega je izhajal drugi del programa Levstikovega večera.

Sprva predvideno predavanje dr. Jonatana Vinklerja z naslovom Reformacija in slovenska jezikovna kultura v 16. stoletju preko Levstika do danes je bilo zaradi bolezni predavatelja žal odpovedano. Tako da Levstikova misel »Skoraj vsi, ki pišemo, stavimo slovenske besede, mislimo pa le nemški« ni dobila prave priložnosti za razpravo.

Maja Smole, vodja Knjižnice Frana Levstika

Namesto predavanja je bil predvajan film o življenju Frana Levstika, ki ga je leta 2012 za Javni zavod Trubarjevi kraji posnel Rok Borštnik v produkciji KUD Primož Trubar Velike Lašče. Nastanek filma je sofinancirala Občina Velike Lašče.

Nonet Vitra je na Levstikovem večeru obeležil 500. nastop.

Kulturni program so izpopolnile pevke Noneta Vitra iz Ribnice, ki je ravno na ta večer imel že 500. nastop. Za ta jubilejni nastop in za dolgoletno delo jim iskreno čestitamo.

Nika Perovšek, občinska uprava

DEKD 2017: VODA – OD MITA DO ARHITEKTURE

Z izbiro teme **Voda – od mita do arhitekture** so se letošnji Dnevi evropske kulturne dediščine pridružili skupni evropski temi, ki je v letu 2017 posvečena naravi. Na Trubarjevini s temo ni bilo težav, saj je domačija z vodo neločljivo povezana. Domačijo še danes obdaja voda, voda je v preteklosti poganjala mlin in žago in tako omogočala preživetje žagarskomlinarski družini. O njenem pomenu in povezavi z vodno žago je Andrej Perhaj že pred leti zapisal: »Žaga je kraj, kjer se srečata gozd in voda. Brez gozda in vode bi bilo človekovo bivanje na Zemlji nemogoče. Gozd nas s svojimi viri greje, hrani, dovaja nam kisik, nas oblači, gradi poslopja in nam z lesenimi izdelki lajša in lepša življenje. Voda pa je tekočina življenja, je njegov izvir in vir ohranjanja; ima neizmerno energetsko in očiščevalno moč. Žaga je torej tisto stičišče, na katerem voda s svojo energijo pomaga človeku izkoriščati bogastvo gozdov ...«

Celostna grafična podoba prikazuje vodo iz mitološke pradavnine, ki je simbolizirana z rdečo barvo, prehaja v organsko, naravno, ki je simbolizirana z modro barvo, in se zaključi v arhitekturi, ki je simbolizirana s tlorisom vodnjaka.

Obiskovalci pred Temkovo žago

Zbirka miniaturnih žag Antona Prelesnika

Otroci si ogledali pečnico – prostor, kjer je spal žagar.

V mlinu

Trubarjevina se je v soboto, 23. septembra, po dolgem času prebudila v sončno jutro, kar je privabilo tudi lepo število obiskovalcev. Z vodnikom Andrejem Perhajem so si ogledali Temkov mlin, Temkovo žago in žagarsko zbirko s pečnico. Spoznali so vsakdanje življenje mlinarjev in žagarjev, kako je potekal njihov dan, kje so spali, kaj so jedli in pili. Med obiskovalci so bili tudi mali nadobudni radovedneži, ki se nasploh vedno izkažejo kot zelo hvaležna publika. Najbolj jih je zanimalo vodno kolo, kako pridemo do moke, pokukali pa so

tudi v pečnico, kjer je žagar ob vrhuncu žagarske sezone tudi spal.

V sredo, 27. septembra, je dogodek organiziral Zavod Parnas. Organiziral je Interpretativni sprehod po Geološki poti v Kobilji curek z naslovom: »**Voda – kamen – meč**«.

Tekst in foto Barbara Pečnik

NOVEMBRA BO PREDSTAVA MARTIN KRPAN SAMO ŠE BOLJŠA

Predpremiero gledališke predstave Martin Krpan, uprizorjeno s strani KUD Primož Trubar Velike Lašče v režiji Nine Šorak, ste si nekateri v polni dvorani Levstikovega doma lahko ogledali v maju. Za ogrevanje. Novembra sledi v Levstikovem domu ponovitev, najprej 17. novembra v okviru abonmaja, teden za tem pa bo 24. novembra še uradna premiera. Predstava temelji na dramskem besedilu Jože Vombregarja, napisanem leta 1963. »Predstava obravnava vsem poznan mit pripovedke, ki se ga loteva na burlesken način, z rekviziti, ki smo jih našli nekje v garaži oziroma zaodru,« je o predstavi povedala Nina Šorak, dramaturginja in režiserka, ki prihaja iz Ljubljane. V času priprav na novembrske uprizoritve smo se z Nino pogovarjali o predstavi, delu s KUD in o gledališču samem.

Režiserka predstave Martin Krpan Nina Šorak

Začniva pri predstavi. Zakaj si se odločila za Martina Krpana?

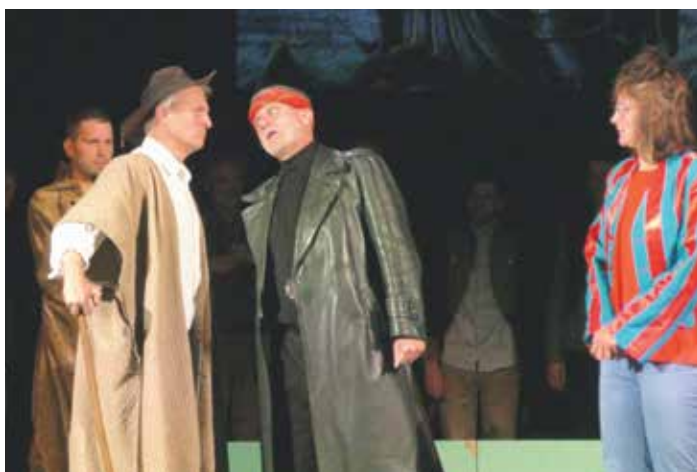
Uprizoritev Martina Krpana je predlagal Matjaž Gruden. Razmišljali smo še o dramskem delu Dežela gasilcev Jožeta Javorška. Tekst je sicer zelo zanimiv, vendar ker najprej meri v eno linijo, ki jo potem zavrne in odpre novo, sama nisem našla načina, kako ga uprizoriti. Predstava mora imeti sama po sebi jasno linijo. Tu je Martin Krpan zelo čist v sporočilu, ima pa drugo stran – zelo pestro zasedbo, na odru smo imeli 16 igralcev, kar ima svoje specifike.

Zakaj je besedilo po toliko letih še vedno aktualno?

Zaradi samega mita, v katerem je po mojem mnenju prisotna slovenskost. Ko sem spremljala intervjuje z Goranom Dragičem o zmagi, sem se spomnila na tekmo in ta občutek, ki ga opisuje tudi Goran sam. Če zmagujemo smo na krilih, nas, takoj ko malo popustimo, kljub vodstvu prevzame miselnost, da tega ne bomo zmogli. Smo zelo pridni, vendar se ne bomo kosali s tistimi na vrhu, saj vendar vemo, da je vedno nekdo nad nami. Martin Krpan želi ravno to ovreči in pokazati, da smo rešitelji.

Opiši mi razdelitev vlog – za Krpana in Brdavsca si namreč izbrala brata (Gruden).

Pred začetkom sem dobila precej zahtevno nalogo. Dobila sem besedilo, ki ima v resnici 25 likov, poznala nisem nikogar, videla nisem nobene predstave KUD. Vloge sem tako določila skupaj z Markom Bratušem in Matjažem Grudnom.

Krpan in Brdavs tik pred bojem

Prva ideja je bila, da sta Brdavs in Krpan brata, saj predstavo delamo v Velikih Laščah, kjer vsi več ali manj vedo, da sta brata, in je tako po mojem mnenju dvoboj med nekom, ki ima že v osnovi med seboj odnos, zanimiv. Zanimivo je tudi to, da sta skoraj vse like moje predlagane razdelitve vlog potrdila Marko in Matjaž, ne glede na to, da sploh nisem poznala oseb. Po srečnem naključju se je vse dobro poklopilo. Želela sem bolj povezati z lokacijo, kjer delamo, z ljudmi, ki že imajo svojo funkcijo v lokalnem območju. Nekatere stvari so uspeli, druge malo manj.

Predstava ni komedija, čeprav vsebuje komične elemente. Želi publiko raje nasmejati ali pri njih doseči premislek?

Sama v bistvu nimam pojma, kaj mi je ljubše. Prijateljica je zadnjič zanimivo komentirala moje predstave, da vedno za smeh poskrbim s cinizmom, vendar v resnici zelo zarezem. Torej oboje. Če že je komedija, se mi zdi sporočilnost nujna, ne maram komedij, ki ostajajo na površini, so same sebi namen in se vrtijo okrog enih ter istih trikov, ki sicer delujejo, vendar mene ne zanimajo. Kar pa ne pomeni, da me ne zanima smeh, saj se mi zdi, da se ravno s smehom človek sprosti, in ko je sproščen, takrat zares sliši.

Predstava z likom Krpana prikaže kmečko preprost, skromnost in moč, ki pridejo kot odrešitev ljudstva oziroma dvora, ki moči in poguma za boj z Brdavsom nima. Se ti zdi sedaj čas primeren, ko se je potrebno vprašati, ali smo izgubili stik s tlemi in ali je potreben bolj preprost pogled na svet?

Bolj me skrbi, da si ljudstvo vedno bolj izbira voditelje, ki niso sposobni in so v resnici neke maskote. Predstavljajo nekaj, kar je zastarelo. Zelo veliko vprašanje je, zakaj imajo danes toliko podpore ljudje, ki v resnici zame nimajo družbeno sprejemljivih načel. V smislu nacionalizma, izvolitve Trumpe, zapiranja mej, iskanja čistosti rase oziroma idej, ki so preživete. Tega me je bolj strah. Če se je začela dogajati pasivnost ljudstva, to pomeni, da trenutno nismo v stanju, da bi nekaj zagnali, in tako ne bi rekla, da bi bila podpora ljudstva lahko pomoč. Ljudstvu se mora v glavi zgoditi premik.

Kako zahtevno se spoprijeti z amaterskim gledališčem?

V gledališču se vedno ukvarjaš z intencami, ne samo na odru znotraj situacije, ampak že preden začneš delati. S katerim namenom se torej kdo ukvarja z gledališčem? Ključna razlika

med profesionalci in neprofesionalci je ta, da je amaterjem gledališče ljubezen, žrtvovanje nekaj prostega časa, medtem ko se pri profesionalcih včasih zgodi, da so že vpeti v kolesje in začnejo rahlo izgubljati ljubezen do dela. Če se to zgodi amaterjem, se ta preprosto neha ukvarjati s tem, pri drugih pa je to težje.

Kako zahtevno pa je bilo delati z nami?

Prvič sem delala s tako številčno ekipo, ekipo šestnajstih ljudi, znotraj katere je še velika starostna razlika (stari od 17 do 65 let). Nekateri imajo interes, da bi čim več naredili, nekateri to vidijo bolj kot hobi in druženje, manevrirati med tem pa je zelo zanimivo. Žal mi je, da nam je ravno zaradi številčnosti zasedbe zmanjkovalo časa in se je bilo težje posvetiti določenim stvarem, kar bi si želela nadoknaditi pred novembrskimi predstavami. V resnici mi je delo z amaterji zelo ljubo, ker je situacija med procesom mirna, manj je napetosti, ljudje so bolj odprti za sodelovanje in dialog. Včasih se zgodi, da v institucionalnem gledališču pozabimo na igrivost, na to osnovo igre. Vse se zakrči v ‚zares‘ moment profesionalnosti, kar definitivno drži, vendar je nujno tudi, da se znamo znotraj poklica igrati in iskati radovednost, igrivost, veselje.

Na dvoru cesarja Janeza

Se ti je, glede na to, da smo se lotili teksta Jože Vombregarja v petih dejanjih, na 94 straneh, z zastarelo slovenščino in številnimi vlogami, zadeva na določeni točki zdelo nemogoča?

Ne, nikoli nisem mislila, da bo nemogoče. Vedela sem, da se da. Edino kar me je začelo skrbeti, je to, da se nekateri igralci niso imeli časa ali volje naučiti teksta. Če se ne naučiš teksta, pa ne moreš razvijati svojega lika. Znanje besedila je prvi korak, je varna podlaga, na kateri lahko gradiš in razvijaš fineše. Tako so tisti, ki so znali tekst, to lahko razvijali in se sedaj že počutijo sproščeno znotraj vloge. Kar pa je treba vzeti v zakup pri amaterskem teatru. Če bi se mi to zgodilo v instituciji, bi premiero odpovedala, ker je neprofesionalno. Tu so pravila drugačna in sprejmeš, da nekdo bolj pade v stvar, nekateri pa malo manj. Kar ni nujno, da gledalec sploh opazi.

Ker v gledališču ni denarja, v amaterskem pa še manj, je tvoja odgovornost, da si scenograf, režiser, dramaturg ... Je to pritisk, večji napor?

To mi je zelo jasno. Zelo rada delam z ekipo, ker več glav več ve in lahko z dialogom rešiš več stvari. Je pa logično, da če ni okoliščin za to, potem ekipe ni. Ampak saj tako tudi začneš, da vse delaš sam. Tudi na akademiji. Znašla sem se v vseh možnih funkcijah; od tega, da sem pisala scenarije, režirala filme in gledališke predstave, delala producentske stvari ... Stvar, ki mi je morda manjkala, je edino scenograf, saj mi je najbolj pomemben za komunikacijo, ker je prostor ključen element znotraj gledališča. Ker je prostor omejen, je pomembno, da ga izkoristiš in je funkcionalen. Mi smo ga izkoriščali s tem, da se igralci igrajo igro v igri. Uporabili smo šolske mize, stole iz dvorane, uporabili smo zaveso, ki smo jo oprali, ker je bila res prašna, in smo si znotraj tega poskušali postavljati druge prostore ter ustvarjati interaktivnost.

Majska prva uprizoritev Martina Krpana

Dvorano Levstikovega doma smo napolnili že na predpremi, odziv gledalcev je bil dober. Kakšno je tvoje mnenje o prvi uprizoritvi?

Zdela se mi je uspešna, dvorana se je napolnila in z odzivi gledalcev smo dobili jasen odgovor, da predstava več ali manj stoji. Poletna pavza je bila dobrodošla, ker so se ene stvari usedle. Z obnovitvenimi vajami, na katerih bodo končno vsi znali tekst, se lahko začnemo zabavati, stvari še izpilimo in dodelamo. Vabilo na predstavo je torej, da bo samo še boljša.

Nina prejema cvetje po majski predpremi

Urša Zalar

ŽIVA AGREŽ IN NJENE ZGODBE VALOV NA TRUBARJEVI DOMAČIJI

TRUBARJEVA DOMAČIJA, 14. 9. 2017 – 1. 10. 2017

V četrtek, 14. septembra, smo se v galeriji Skedenj potopili v Zgodbe valov, v slike slikarke Žive Agrež iz Ljubljane. Ker nam v letošnjem septembru vreme ni bilo preveč naklonjeno, smo z razstavo poskušali še malo podaljšati poletje, če drugega ne, vsaj spomin nanj. Slikarko Živo Agrež pri nas že poznamo, saj tokrat razstavljala pri nas že tretjič. Najprej smo jo lahko spoznali leta 2015 na gradu Turjak s ciklom slik Iz doline reke Krke, v lanskem letu pa je na Trubarjevi domačiji predstavila svoj cikel Istra – ostanki časa.

Živa Agrež ob odprtju razstave

Živa Agrež je po diplomu iz primerjalne književnosti in umetnostne zgodovine delala kot novinarka na radiu Ljubljana, pri časopisu Delo in reviji Jana. Slikanju se je posvetila po svoji upokojitvi leta 2004. Pri njeni slikarski poti in razvoju so ji s svojim znanjem pomagali slikarki Nuša Lapajne in Sladjana Mitrovič (Zasebna šola risanja in slikanja "Likovni atelje") ter slikarja Janez Zalaznik (mentor Likovnega društva Senožeti) in Miran Erič (Skupina Želve Univerze za 3. življenjsko obdobje

Ljubljana), občasno pa obišče tudi druge delavnice in tečaje, kjer sta jo s svojim znanjem bogatila tudi slikarja Boštjan Plesničar in Tone Rački.

Pesnici Ana Porenta in Darinka Grmek Štrukelj, v ospredju Tristan Alex Hočevar

VAL

Vodni
plaz
strmo
pada
v morje,
se vzpenja,
boči,
peni,
prehiteva,
prhne,
trzne,
pljuske,
v slano gnezdo sune,
se zaziba,
svetlo stran
pod
temno
zriva
in dolgo,
dolgo še
odmeva.

Ana Porenta

IGRA

Valovi v tramontani –
bele čipke na mokri svili.

Ana Porenta

STRUNE MORJA

Ne vidim jih,
le slutim njih obrise –
srebrnih kapljic splet.
Ne slišim jih,
le sanjam
mokrih strun drget.

Darinka Grmek Štrukelj

OKNO V GLOBINO

Vabi me magično okno globine,
nezavedne temine prabiti.
Vabi me skrivna sila
na pot v neznano.
A se mi vselej zvrtil,
strah mi hromi krila.

Darinka Grmek Štrukelj

Cikel z naslovom Zgodbe valov je začel nastajati leta 2014 in je bil končan v jeseni leta 2015. Kot pravi akademski slikar Miran Erič, se je v njem umetnica predala domišljiji. [...] »Na slikah valov lahko še vedno opazimo zanjo tako značilne energične poteze in platenje barv, le da so se tokrat prekrivajoče se poteze podaljšale in zožile; prepletajo se in sledijo smeri valov. Slikarka je njihovo pot tako rekoč zamrznila v delčku sekunde in gledalcu ponuja privilegiran pogled skozi okno vala v njegovo globino, med milijone kapljic, ki plešejo različne plesne na svoji večni poti od zemlje proti oblakom in nazaj.« (Milan Erič)

Ples v mesečini, akril na platno, 60 x 80, 2015

PLES V MESEČINI

Kdo tam poplesuje
na morsk planjavi?
Mesec sanjavi
se spogleduje.
Morske princese
vabi na ples.
Je to utvara
ali je res?
Darinka Grmek Štrukelj

Likovna umetnost in poezija pogosto hodita z roko v roki in se prepletata. Tako je tudi s slikami Žive Agrež. Živa ter pesnici Ana Porenta in Darinka Grmek Štrukelj, članici Literarne skupine KUD Primož Trubar Velike Lašče, so se srečale na gradu Turjak leta 2015, združile so svoje moči in nastala je poezija Zgodbe valov.

Poezijo so z glasbo prepletli učenci Glasbene šole Ribnica, Oddelka Velike Lašče: Tristan Alex Hočevar na kitari (mentor: Viktor Papež) in trio v sestavi Špela Kokošinek – violina, Eva Ivanc – klavir, Eva Pečnik – violončelo (mentor Ivo Vlašič).

Foto: Niko Samsa
Barbara Pečnik

OBČINA VELIKE LAŠČE IN TRUBARJEVA DOMAČIJA

vabita na

PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE,

ki bo v torek, 31. oktobra, ob 19. uri
na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Slavnostni nagovor bo imel

dr. Jonatan Vinkler,

docent na Fakulteti za humanistične študije,
raziskovalec in urednik
Zbranih del Primoža Trubarja.

Sledila bo monodrama

»PEŠEC«

v izvedbi **Gregorja Čušina.**

Za glasbeno popestritev bosta poskrbela
profesorja na Glasbeni šoli Ribnica:

Pavla Lušin na kitari in

Franci Malavašič na harmoniki.

Vabljeni!

NOVOSTI NA NAŠIH POLICAH

V knjižnici Frana Levstika Velike Lašče se vedno trudimo, da bi za bralce priskrbeli novo in zanimivo gradivo.

Jesen je tukaj in v knjižnici bo zopet živahno. Zadnjo nedeljo v oktobru se ura prestavi na zimski čas. Takrat tudi v knjižnici začnemo z dogodki za odrasle. Novembra namreč načrtujemo **potopisno predavanje** o poti po Mehiki, **literarni večer** o Jane Austen in **strokovno predavanje** o permakulturi.

Za najmlajše pa bo, tako kot vsak prvi delovni ponedeljek v mesecu, pravljična, novembra pa tudi delavnica.

Za mlajše bralce smo že priskrbeli knjige, ki so na letošnjem seznamu za EPI Reading Badge (angleška bralna značka), tako da si jih lahko tisti, ki boste sodelovali, že sedaj izposodite.

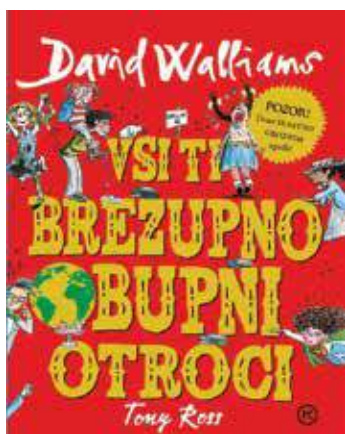
Tudi tokrat sem izmed novosti za vas izbrala knjige iz mladinskega oddelka in knjige za odrasle bralce. Seveda je seznam še večji, saj vanj niso vštete vse knjige, da ne omenjam revij in filmov.

Zato vas vabimo, da nas obiščete in še sami pogledate.

MLADINSKI ODDELEK

Fantastika

David Walliams: Vsi ti brezupno obupni otroci

Mladinska knjiga, 2016

Deset slastno srhljivih zgodb od enega najbolj priljubljenih avtorjev za otroke ta hip! Ste pripravljeni na srečanje z brezupno obupnimi otroki? Si upate spoznati slinavega Slinka, cmeravo Cilko, ušivega Šimeta, migetavo Minko, smrkavega Sandija, nemarno Nedo, Braneta Udava, pukajočo Punči, resnega Resnika in Zofijo na zofi?

Zbirke pravljič

Polonca Kovač: Kaj se komu sanja (Izbrane zgodbe)

Mladinska knjiga, 2017

Kaj se komu sanja je knjiga Polonce Kovač, ene najpomembnejših slovenskih pisateljic za otroke in mladino. Prinaša pisan izbor pravljíčno-fantastičnih in realističnih pripovedi ter leposlovno-poučnih del. V njej bomo našli zverinice z Večne poti, pet kužkov, psička Pačija, krokodile in putko, palčke, zelišča male čaravnice, gorski vrt, pravljíčne zgodbe o sanjah in še in še.

ODRASLI ODDELEK

Spomini

Noah Charney: Slovenologija (življenje v najboljši deželi na svetu in popotovanje po njej)

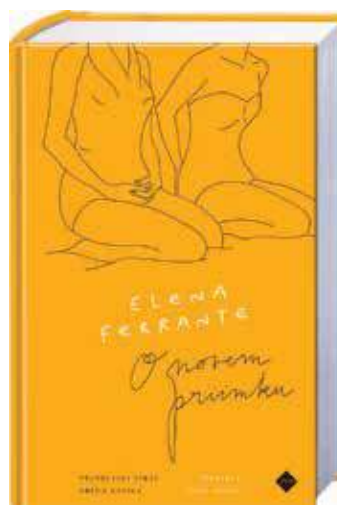
Beletrina, 2017

V knjigi Slovenologija se nam predstavlja Američan, ki ga je v Slovenijo pripeljala ljubezen. Po poklicu umetnostni zgodovinar, specializiran za krajo umetnin, nam predstavlja zbirko esejev, v njej pa svoj pogled na Slovenijo in bivanje v njej. Pri tem ne skriva svojega navdušenja, kar se vidi tudi v podnaslovu, ki Slovenijo označuje kot najboljšo deželo na svetu, predvsem zaradi urejenega zdravstvenega in socialnega varstva, brezplačnega šolstva ter prelepega, kulturno bogatega in izredno varnega

okolja, če izvzamemo divjaštvo na cestah, seveda. Dobrine, ki se Američanom zdijo skorajda znanstvena fantastika. Knjiga, ob kateri se vprašaš: Kaj pa, če je vse res? Ali po slovensko malo manj optimistično: Kaj pa, če je vsaj nekaj res? In ti vsekakor polepša dan.

Družben roman

Elena Ferrante: O novem priimku (Druga knjiga iz Neapeljskega cikla)

Cankarjeva založba, 2017

Nadaljevanje zgodbe o prijateljstvu deklet, ki sta nas osvojili že v romanu Genialna prijateljica.

Lila in Elena odrasčata. Po poroki Lile in prvih literarnih uspehih Elene se znajdetata na življenjskem razpotju, njuno prijateljstvo pa je na preizkušnji. Lila je ujeta v nesrečnem zakonu, Elena hlepi po imenitnejši prihodnosti. Prijateljici se zblížujeta in oddaljujeta. V vrtincu ljubosumja, zavisti

in hrepenenja pred nami zaživita tako intenzivno in zares, da lovimo sapo skupaj z njima.

Viri: www.bukla.si, www.dobreknjige.si, www.emka.si.

IZ VELIKOLAŠKEGA OKRAJA 6

O CUPRENCAH

Zaklinjanje, zagovori in uroki

V Krvavi Peči so govorili, da jih je kakšen zaklel. »Je drugi dan pa v hišo prišla, klekarca, pa so ji dali soli. Eno pest soli. Če ji pa niso dali, je šla v štal, pa je zagovorila kravo, da ni hotela mleka dat. Kar mleko se je posušilo.« Ali pa so rekli: »Je že prišla k svinjaku. Glej, tri dni že prasica ne je. Al je nisem vidla, ampak bla pa je.« Cuprence so bile starejše ženske in so jih preklinjali. (Povedala Vera Gorjup, 2011)

Verovali so včasih, da so uroki. Če je kdo koga drugega hudo pogledal, so rekli, da je bil drugi zato uročen. »Kar težka je postala glava,« pravijo, »ko ga je pogledal.« Verovali so tudi, da so bolezen napravile coprnice. (Vir: A. Mrkun, 1939)

Če je kdo v Malih Laščah žensko vprašal, kako je kaj pri zdravju, si ni upala odločno priznati, da ji ni nič hudega. Potrkala je na steno in pri tem izrekla staro formulo: »Sem še kar pri zdravju, hvala Bogu! Hvaliti se ne smem preveč, moram potrkati, da me ne bodo coprnice slišale. Danes je sreda ..., pravijo, da je treba dan izgovoriti.« Če se nisi zavarovala natančno po tej formuli, si bila ob uspeh in si kmalu zbolela. (Vir: P. Hočevar, 1969)

Ivan Dren, posestnik v Ponikvah, pripoveduje: »Ko sem bil še majhen deček v starosti od 6 do 10 let, sem imel staro mater, ki je pestovala moje mlajše bratce. Torej pred 50 leti so hodile k moji babici v vas sosede, ki so tudi pestovale svoje vnuke in vnukinje. Prišlo jih je po 5 ali še več vsak dan v vas. In tiste stare žene so se tedaj pogovarjale o različnih stvareh, ki so jih doživele tekom svojega dolgega življenja. Bile so to ženske, stare okrog 80 let. Jaz sem te govornice sosed poslušal z odprtimi usti in zato sem si veliko zapomnil, ker imam dober spomin. Pogovarjale so se te ženske o urokih, da je ta ali oni dobil uroke, da je imel kak človek tako hud in srep pogled, da je tisti, katerega je pogledal, takoj dobil uroke. Te so zdravili tako, da so oglje v kaki posodi pogasili z vodo. Uročni človek se je moral držati nad ta dim, ki je uhajal iz pogašenega oglja. To je pomagalo, da ga je nehala boleti glava.« (Vir: A. Mrkun, 1939)

Kraški pojavi so vir inspiracij

Čaroven pomen je imelo tudi metanje stvari vnic (*nazaj čez glavo, čez ramo*). Neznosen glavobol so preganjali s tem, da so žareče oglje vrgli v skodelico z blagoslovljeno vodo. V tistem trenutku, ko je zacvrčalo, si se moral skloniti nad soparo, potem pa popiti nekaj požirkov in se pomočiti po čelu. Oseba, ki je pri tem stregla, je ostanek vode vrgla vnic. (Vir: P. Hočevar, 1969)

Če ga je glava bolela, so dali v vodo žerjavico in potem vnic zlivali vodo. Potem ga je nehala glava boleti. (Povedal France Centa, Mala Slevica. Vir: Rokopisno gradivo – Slovenski etnografski muzej: P. Štrukelj, 1960)

Ako je bil bolnik vročen, so vzeli skledo mrzle vode in nad bolnikovo glavo metali v vodo žerjavico. Če je žerjavica v vodi fino zacvrčala, so dejali: »Bolniku se stanje obrača na boljše.« (Vir: A. Mrkun, 1939)

Če je bil kdo uročen, ga je glava bolela, so naredili tako: dali so v posodo z vodo pet žarečih ogljev in je zacvrčalo. Če je hudo zacvrčalo, so rekli, da je bil zelo uročen. Z dvema prstoma so pomazali po čelu z vodo (s hrbti prstov), vodo so pa zlili stran. (Pripovedovala Angela Klančar, Veliki Osolnik. Vir: Rokopisno gradivo – Slovenski etnografski muzej: P. Štrukelj, 1960)

V ris ga bodo dali

V Robu v *risu* zvedo za dogodke v prihodnjem letu. Na križpotju ga zarišejo z leskovko iz cvetne butare (kravji žegen) in naredijo šibo krog tudi v zraku. Kdor vzdrži v risu do polnoči, vidi, kdo in koliko jih bo v vasi umrlo in kdo se bo poročil. (Vir: N. Kuret, 1965)

Pojavi v naravi budijo domišljijo

V Krvavi Peči so govorili: »Si ni mogel nič pomagati, če so ga v ris dali.« »V ris boš šel,« to je bila grožnja. Tisti ris je bil od cuprenc. To so odrasli delali, največ moški. Ris so s palico naredili na prostorih, kjer so les skladali, pa potem ni bilo trave. Potem so narisali krog, polkrog, to je bilo točno določeno, kako je bil velik. So ga noter dali, potem je pa priznal. (Povedala Vera Gorjup, 2011)

STIŠKI SAMOSTAN JE IMEL V LASTI LAŠČE Z DELOM OKOLICE VEČ KOT 500 LET (OD 1136 DO 1658)

Posest Stiškega samostana je razvidna iz stiških urbarjev. Prvi znani urbar je iz leta 1505. Takrat je bila stiška posest razdeljena na 9 okrožij in kompleks Villa Lasis je sodil v Officium Ultra slivam (za gozdom gledano iz Stične). Kompleks Villa Lasis je obsegal naslednje vasi:

Rašica (5 kmetij), Velike Lašče (11 kmetij), Male Lašče (7 kmetij), Srobotnik (2 kmetiji), Medvedjek (2 kmetiji), Strmec (2 kmetiji), Prelesje (1 kmetija), Podkraj (1 kmetija), Dvorska vas (12 kmetij), Škrlovica s Hruševjem (4 kmetije), Slevica – mišljena je Mala Slevica (3 kmetije), Kot (2 kmetiji) in Velike Poljane (13 kmetij) – skupno 65 kmetij.

Listine, ki v stiškem arhivu govorijo o tem kompleksu, so:

– Potrdilna listina iz leta 1145, s katero je oglejski patriarh Peregrin potrdil, da je plemič Dietericus Višjegorski podaril stiškemu samostanu Villo Lasis. Stiški samostan je bil ustanovljen v letu 1135 oz. 1136 in podaritev je bila najbrž izvršena takrat.

Višjegorski so podedovali veliko posesti po sveti Hemi Krški, vdovi savinjskega krajišnika Viljema. Dolenjska je takrat spadala v Savinjsko krajino.

– Darilna listina vovbrških grofov iz leta 1230, s katero je bil končan posestni spor med samostanom in Vovbrškimi. Ta listina se glasi:

Grof Viljem »senior de Huneburg (Vovbrški)« odstopa oziroma podarja del »praedii nostri vulgariter Zilowez (Cilovec)« »od križišča, kjer je stal križ (patibulum) do vasi Lasis, od križišča na zahod do reke Reschwiz (takratne Rašice) in z druge strani križišča proti hosti, kjer izvira studenec, v svoj in roditeljev dušni blagor«.

– Listina iz leta 1256, s katero je samostan na posredovanje pičenskega škofa in kostanjeviškega opata prepustil Turjaškim toliko gozda, kolikor ga morejo na lastne stroške napraviti urbanega. Ta listina je bila podlaga za turjaško kolonizacijo Mišje doline.

– Listina iz leta 1264, s katero oglejski patriarh Gregor prepušča Stiškim tudi zemljišča (trebeže), ki so jih izkoriščali z izsekavanjem gozda od Hudega brega pod Strmcem proti Poljanam (verjetno gre za današnje Retje).

Na takratne čase moramo gledati s takratnimi očmi. Preko Lašč sta vodili dve pomembnejši poti, prva iz Ljubljane proti Ribnici in druga tovorniška pot od Dolenjske, preko Velike Slevice proti Lužarjem in dalje proti Italiji. To pot so uporabljali tudi Stiški za zveze z nadrejenim Oglejem in za trgovino s Trstom in Italijo. Po tej tovorniški poti sem v mladih letih tudi sam hodil v Lašče. Med vasmi so vodile prej steze kot ceste in taka je bila tudi potka do Ulake do Dvorske vasi in križišče iz vovbrške darilne listine je bilo nekje pod sedanjo cerkvijo na Vel. Slevici. Beseda patibulum v srednjeveški latinščini pomeni križ. Beseda patibulum v klasični latinščini pomeni prečni drog na križu, ki je lahko služil tudi kot vislice.

V tistem času so predstavljali samostani prave otoke »učenosti«, obdane z morjem nešolanih ljudi. Izžarevali so omiko in napredek. Cistercijani v Stični so bili povezani z mnogimi cistercijanskimi samostani v Evropi, z njimi so izmenjavali razvojne dosežke in s tem prispevali k splošnemu napredku.

To velja tudi za kraje, kot so bile Lašče, kjer so menihi občasno bivali in gospodarno upravljali posest.

Stiški samostan danes

Foto: arhiv Muzeja krščanstva na Slovenskem v Stični

Ker imamo na razpolago več zapisov imena Slevica, bom poskusil postaviti tezo o izvoru tega imena. Zapisi so:

Leto 1230 Zilowez (Cilovec)

Leto 1505 Sillawiz   Urbar

Leto 1544 Sillewitz   Urbar

Leto 1619 Kleine Sillawez   Urbar

Prvič se pojavi Mala Slevica.

Leto 1637 Klein Silleuiz   Urbar

Vovbrški so v okolici Lašč posedovali dve vasi, Ulako in Slevico, ki sta skupaj šteli od 10 do 12 kmetij. To posest so upravljali bolj ali manj občasno, da so prišli po pridelke, ki so jih oddajali tlačani. Koroška je bila takrat slovenska in služinčad Vovbrških je bila slovenska ali je vsaj znala slovensko, in sicer koroško narečje. V koroškem narečju imamo besedo ves namesto vas (naselje). Poznamo Sinčo ves, Dobrlo ves, Veliko ves (Velikovec in Celovec je dedov naših Cvela ves. Glagol cveliti tudi cviliti je stara slovenska beseda in pomeni žalostiti, jamrati pa tudi tožariti (obtoževati pred oblastjo). Del besede Klagen v besedi Klagenfurt je nemški prevod besede cvela. Cvela ves bi lahko bila Žalostna ves. Morda je v našem primeru koroški uslužbenec Vovbrškega grofa pokorožil Cvilo vas v Cilovec.

Še nekaj o izvoru besede Lašče.

Označba sega v čase, ko so se naših predniki sem priselili. V romaniziranih naseljih je ostalo nekaj prejšnjega prebivalstva. Novodošli Slovani pa so si vzeli nekaj obdelovalne zemlje in si postavili nova bivališča. Stare prebivalce so imenovali Lahe ali Vlahe. Nekateri Italijane še danes imenujejo Lahi.

Imena, kot so Lašče, Laško, Lahovče, Ulaka, Volaka in podobno, označujejo kraje, kjer je še po priselitvi Slovanov prebivalo prejšnje romanizirano prebivalstvo, ki se je sčasoma poslovanilo. Villa Lasis je kot edino naselje iz rimskih časov ob ustanovitvi stiškega samostana dala ime celotnemu kompleksu.

Janez Škulj

TRUBAR IN TRUBARJESLOVCI III

Jernej Kopitar (1780–1844) je pomen Trubarja označil kar s primerom o Kolumbu: kar je Kolumb za Ameriko, je Trubar za Slovence. V tem zapisu se bomo lotili knjige **Cvetnik naše reformacijske misli (1951)**, ki je izšla ob 400. obletnici prve slovenske knjige. Tako nadaljujemo niz *Trubarjev zbornik* (1908) – Kidričev *Primož Trubar* (1951) – *Drugi Trubarjev zbornik* (1951). Ob tem povejmo še naslednje: prva slovenska knjiga (Cathecismus) je verjetno res izšla leta 1551 in ne 1550, zagotovo pa to velja za Trubarjev *Abecednik*. In izšla ni v Tübingenu, ampak v Schwäbische Hallu.

A vrnimo se k Jerneju Kopitarju, ki takole sklence misel o Kolumbovem pomenu Trubarja in Trubarja seveda jezikovno posodobi:

»Ne verujete jim, ki jim ni do tega, da bude vaša duša in jo vodijo soncu nasproti, ki jim je marveč edino do tega, da si iz vaših žepov polnijo svoje in se zalagajo z bogastvom tega sveta. Sleparska je beseda pridigarja in na določen smoter naravnana. Ti pa, ki hočeš, da ti bo srce resnično blago in dobro, išči resnico sam, odpri knjigo večne resnice in čitaj iz nje z lastnimi očmi, kakor je zapisano in kakor je dobro.« (Cvetnik, str. 52)

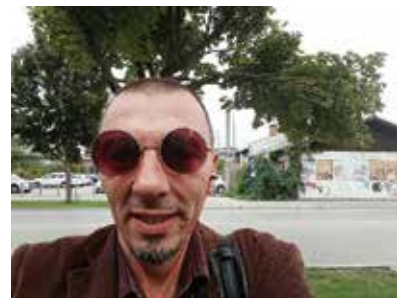
Kako se torej naravnati, kako razumeti to Trubarjevo misel. Za izhodišče vzemimo besede velikega začetnika slovenske literarne vede, prvega profesorja na ljubljanski univerzi Ivana Prijatelja (1875–1937), ki je bil rojen v sosednji občini, na Vinicah pri Sodražici.

»Kdor hoče govoriti o Trubarju, tem velikem verskem apostolu, mora imeti živ čut za verska vprašanja. Verski indiferentnej naj o njem ne govori.« (Cvetnik, str. 41).

Nobenega dvoma ni, da je lažje razumeti Trubarja, če človek premore vsaj nekaj čuta za vero, še bolje če vero čuti in jo razume kot nekaj nedoumljivega (tako jo razumejo agnostiki), morda celo naravnane na neskončno. Skoraj vsak pa zelo dobro razume, kaj je ljubezen. In čeprav se jesen vselej umakne zimi, moramo s pomladnimi očmi brati Trubarja, torej z očmi ljubezni.

Tako ga je bral še en pomemben Levstik, poleg našega Frana. Le da je bil ta iz dvajsetega stoletja in je Slovincem poleg lastnih romanov ponudil v branje številne prevode vrhunskih evropskih romanov, recimo Dostojevskega in Tolstoja, če vse Francoze tukaj zamolčimo. Vladimir Levstik (1886–1957) je bil rojen v Šmihelu nad Mozirjem, več o njem si preberite na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi328560/>.

Preberimo, kakšno pesem, kakšen sonet posveti našemu Trubarju.

TRUBARJU

Nad vlado davno zabljene starine
sovražni glas trinogov je donel
ukaze tuje; robstvo, ne povelj,
je pričal jezik sužnje domovine.

A glej! Prostost prišla je iz tujine
in iz verig je duh zahrepenel,
ves narod iz verig, ki je trpel
in je pod bičem čakal, da pogine.

In Ti si vstal: v slepoti svečenika
minljivi blagovesti dal si glas,
ki ni umrl z valovjem burne dobe.

Stvaritev si nam storil iz jezika:
Če je pogoltnil Tvoje vence čas –
Tvoj ščit – naš ščit – še sveti iz trohnobe.

Vladimir Levstik

V naslednjem nadaljevanju našega potovanja skozi zapise o Trubarju se bomo lotili III. Trubarjevega zbornika (1996). Naj povemo le še naslednje: vprašanje je, zakaj je tržaški škof Bonoma sploh povabil šestnajstletnega Trubarja v Trst ter sprožil v dečku pravo duhovno renesanso, prepород, iskro, ki je gorela do konca življenja velikega Raščičana. Menda je bil eden izmed motivov strah: namreč strah pred tem, da bi **Tržačani postali sužnji Kranjcev**. To menja številne predstave o razmerju med Trstom in deželno Kranjsko, vsaj v šestnajstem stoletju.

Klemen Fele

KUD PRIMOŽ TRUBAR VELIKE LAŠČE

V sklopu zeliščarskih delavnic vas vabimo v

SVET ZDRAVILNIH RASTLIN IN ZAČIMB,

in sicer na prvo zeliščarsko delavnico, ki bo v četrtek, 9. novembra 2017, ob 17. uri v Levstikovem domu v Velikih Laščah.

Tema delavnice: REVMATSKE TEŽAVE – ARTROZA, ARTRITIS, REVMATIZEM, OSTEOPOROZA

- Naravna pomoč za težave
- Zlata pravila prehranjevanja

- Izbor zelišč in začimb za zmanjšanje vnetij v telesu
- Nasveti za boljšo gibljivost sklepov
- Vaje za moč in povečanje mišične mase

Delavnico izvajata Ana Usenik (»Pehta s hribov«) in Darja Mlakar iz Društva Zapotok.

Cena delavnice za člane UTŽO: 3,00 eur

Cena delavnice za nečlane UTŽO: 5,00 eur

Prijave sprejemamo **do torka, 7. novembra 2017**.

Delavnica bo izvedena ob zadostnem številu prijav.

Prijave in dodatne informacije:

po elektronski pošti na e-naslov: utzo.velikelasce@gmail.com

ali na telefon: 041 380 036 (Danica Cvetko)

Lepo vabljeni!

KO ŠE NE VEŠ, DA SI ROJEN GASILEC

Nekoč je gozdar med svojim delom v gozdu pod veliko bukvijo našel mladega orliča. Zasmilil se mu je in ga odnesel domov. Ker je bil že večer in ni imel pripravljenega prostora, ga je zaprl med kokoši. Celo noč ni spal, misli so mu uhajale in komaj je čakal jutra, da vidi, kako bo v kurniku. Toda pogledaj ga no, mladega orla! Postopal je za kokošmi in jedel tisto kar one. Pa je prišel mimo sosed in se zgrozil: »Kaj si nor, saj ti bo pojedel vse kokoši, orel je za v divjino ...« Orel je medtem odrasel in gozdarju se je dozdalo, da bi bil pa zdaj čas, da orel zaživi v svojem okolju. Odnese ga je na najvišji hrib, ga posedel na svojo roko, vendar orel ni zletel. Gozdar je krilil in mahal, dokler se orel ni naveličal oprijemanja in poletel. Odnese ga je visoko med oblake in širne gozdove ...

In tako je tudi z nami in našim poslanstvom. Dokler ne dobimo priložnosti in ugotovimo, česa smo sposobni in kako lahko svoj dar izkoristimo za služenju družbi, se držimo svojih ustaljenih navad in domačih vzorcev.

Gasilstvo je poslanstvo, in kdor služi med njimi, ve, da mu je to čast in privilegij. Ko danes vsepovsod razsaja ostri kapitalizem, v katerem naše življenje vodijo multinacionalke in peščica svetovnih voditeljev, kjer je denar vladar in kjer ljudje postajamo žrtve napačnih vrednot, med nami še vedno ostajajo gasilci. Gasilci, ki nam v naše domove prinašajo poleg požarne varnosti tudi vse več človeške opore, prijaznega pogovora in vsesplošne pomoči, so postali svetel, če ne že kar dragocen del naše družbe. Pogovarjal sem se s predsednikom velikolaških gasilcev, predsednikom Jožetom Staričem, ki svojo nalogo predsedovanja opravlja že 7 let.

Predsednik Gasilske zveze Velike Lašče Jože Starič

Kaj je sploh gasilstvo oz. ali se spomniš, kdaj v naši stari državi je bilo ustanovljeno in zakaj?

Gasilci so začeli organizirati delovati v drugi polovici 19. stoletja. Največjo potrebo po gasilski službi so čutili v mestih, v Ljubljani npr. je v letu 1858 ves teden gorelo v Cukrarni. Ljubljanski župan Miha Ambrož je zato 1863 prevzel vodstvo gašenja in določil nekaj mestnih delavcev za pomoč. Mestno gasilstvo je nato podprla požarna obramba, organizirana v telovadnem društvu Južni sokol. Uradno najstarejše gasilsko društvo v Sloveniji je PGD Metlika, ustanovljeno je bilo leta 1869. V GZ Velike Lašče PGD Velike Lašče šteje zavidljivih 121 let, PGD Rob 91 let in PGD Dvorska vas-Mala Slevica 94 let. Ostala društva so mlajša, a pri svojem delu nič manj zagnana in uspešna.

Je bilo gasilstvo urejeno z državno direktivo, t. i. zakonsko regulativo?

Po II. svetovni vojni, ko so mislili, da je vse treba zgraditi na novo, je Matevž Hace po direktivi postavil temelje povojnemu delovanju gasilcev. Ni pa šlo za vzpostavitev gasilske organizacije; ta je obstajala že davno pred tem. Po Matevžu Hacetu se imenuje najvišje gasilsko odlikovanje, ki ga prejmejo le redki gasilci in ga s ponosom nosijo. Poleg poklicnih imamo v Sloveniji prostovoljne gasilce, ki se povezujejo v prostovoljna gasilska društva in delujejo po Zakonu o društvih. Zakon o gasilstvu postavlja pogoje za delovanje javne gasilske službe in predpisuje tudi obvezno povezovanje društev v gasilske zveze.

Kdaj je prešlo do premika, da je to neke vrste privilegij oz. poslanstvo?

Težko bi govoril o privilegiju, poslanstvo pa to gotovo je. Prepričan sem, da so poslanstvo v sebi začutili že prvi gasilci, ki so želeli nekaj narediti za izboljšanje požarnega varstva. Na začetku so bile to požarne obrambe, ki so pozneje prešle v društva. Že od začetka pa je skupna značilnost delovanja prostovoljnih gasilcev ravno prostovoljno, neplačano delo, v korist skupnosti. Ko govorim o skupnosti, ne mislim samo lokalne skupnosti; prostovoljni gasilci smo »vpoklicani« tudi ob večjih katastrofah, kot so npr. požari na Krasu in na Primorskem, poplave, žled ... pa tudi čez mejo države gremo na pomoč.

V naši občini imamo (nekaj statističnih podatkov o društvih, članih) ...

Gasilska zveza Velike Lašče povezuje devet prostovoljnih gasilskih društev: PGD Velike Lašče, PGD Rob, PGD Turjak, PGD Karlovica, PGD Dvorska vas-Mala Slevica, PGD Veliki Osolnik, PGD Dolnje Retje, PGD Rašca in PGD Škrlovica, v katerih trenutno deluje 266 operativnih gasilcev, 107 gasilcev pripravnikov, 120 mladincev, 91 pionirjev, 90 veteranov in 321 drugih članov. Seveda tu ne gre samo za moške, gasilke so povsem enakopravne in opravljajo enake naloge. Za svoje operativno delo uporabljamo 15 različnih vozil, ki so stara od 37 let pa do dober teden. Zadovoljni smo, da imamo vse več vozil opremljenih z vodo, kajti voda v vozilu je pogoj, da po prihodu na kraj požara lahko takoj začnemo z delom.

Gasilec potrebuje za svoje delovanje tudi opremo. Je imate dovolj?

Ko se gasilec poda v ogenj, zanj nobena oprema ni predobra ali predraga. Njegovo življenje je odvisno od opreme in od tovariša, ki je z njim v ognju. Ne bi mogel reči, da nam kritično primanjkuje opreme, a po kriterijih, ki jih postavlja krovna organizacija GZ Slovenije, nam manjka še veliko. Skupaj z Občino, ki nas financira po pogodbi o zagotavljanju javne gasilske službe, se trudimo

zagotavljati čim boljšo opremljenost. V veliko pomoč so nam tudi krajanji, ki se ob naših prošnjah za pomoč vedno pozitivno odzovejo.

Lahko podrobneje opišete, kako se financirate in kakšne vrste opreme še potrebujete?

Občina nam zagotavlja sredstva za redno delo, kamor sodijo izobraževanja, usposabljanja, zavarovanja, zdravniški pregledi. Upravni odbor Gasilske zveze Velike Lašče, ki ga sestavljajo predstavniki iz vseh društev, sredstva razporeja med aktivnosti in posamezna društva. Pri večjih investicijah, kot je nabava novih vozil, Občina zagotovi še dodatna sredstva. V 22 letih obstoja GZ Velike Lašče smo pridobili devet novih vozil. Zadnje vozilo smo na Turjaku prevzeli prejšnji teden; turjaški gasilci so ga kupili pretežno z lastnimi in sponzorskimi sredstvi. Poleg nešteti ur, ki jih gasilci namenjamo svojemu usposabljanju, vzdrževanju opreme in gasilskih domov, veliko sredstev prispeva Občina, neprecenljiv pa je tudi prispevek krajanov – pa naj bo to z obiskom veselice, s prostovoljnim prispevkom ob obdarovanju s koledarji ali s finančno podporo pri večjih investicijah.

To pomeni, da z tudi organizacijo gasilskih veselice pokrijete kakšen nakup? Slišal sem za zadnji nakup vozila v Turjaku.

Turjaški primer je bil prej izjema kot pravilo. Z gasilskimi veselici lahko pridobimo precej sredstev, kar je rezultat darežljivih obiskovalcev in prostovoljnega neplačanega dela pri organizaciji in izvedbi. Naj za primer povem, da v PGD Dolnje Retje za organizacijo in izvedbo veselice trdo dela približno 20 ljudi; ti skupaj opravijo več kot 1.000 prostovoljskih ur.

Gasilec ne bi bil pravi, če se ne bi učil. Kako naučiti gasilca, da bo znal pravilno in najbolj učinkovito posredovati?

Za razliko od drugih društev smo gasilci dobro organizirani tudi na državni ravni. Spadamo pod Ministrstvo za obrambo in večkrat v šali rečem, da smo gasilci edina organizacija, na katero ministrica lahko vedno računa: prostovoljci ne stavkamo, nismo v tujini na misijah kot poklicni vojaki in za pomoč bližnjim smo pripravljeni dati svoj dopust. V pravilih gasilske službe je natančno navedeno, kako mora biti član usposobljen, da je lahko operativni gasilec – samo operativni gasilci pa lahko posredujejo v ognju. Za začetek mora gasilec opraviti 150-urni tečaj, ki je osnova, da se lahko udeleži tečajev za specialnosti (požari v naravi, notranji požari, nevarne snovi ...). Z izobraževanja začnemo pri najmlajših, ki od šestega leta naprej lahko aktivno sodelujejo na gasilskih tekmovanjih, kjer se naučijo operativnega dela in teorije, ki jo mora poznati dobro usposobljen gasilec.

Kako so gasilci prisotni še v času, ko ni nujnih primerov?

Za naš konec Slovenije so značilna gosto posejana prostovoljna gasilska društva. V naši občini imamo devet društev, ki v svojih okoljih predstavljajo tudi jedro družabnega življenja. Prav tako smo gasilci aktivni člani krajevnih odborov in drugih organizacij in povsem ustaljeno je, da se večina srečanj krajanov odvija v gasilskih domovih. Sicer pa je redkokateri gasilec samo gasilec, aktivni smo tudi v športnih, kulturnih, lovskih in ostalih društvih.

Družbena vloga gasilca se veča. Imaš srečanja na državnem nivoju. Ali imajo tam podobne ideje, težave? Nam razloži, kako v krovni organizaciji razmišljate o svojih ciljih?

Aktivno delujem v regijskem svetu regije Ljubljana I., ki povezuje deset gasilskih zvez. Problemi, s katerimi se srečujemo, so podobni pri večini prostovoljnih gasilcev. Nered razpravljam samo o problemih in težavah, raje sodelujem v pogovorih

in razmišljanjih, pri katerih iščemo rešitve. Včasih lahko kaj premaknemo, vedno ne gre. Pogosto slišimo očitke o dragih vozilih, ki jih kupujemo gasilci za svoje potrebe. Dejstvo je, da so vozila draga, vendar pa nam zahteve zanje predpisuje GZ Slovenije. Zagotovo ne bi bilo enostavno, vendar pa bi se dalo s pomočjo GZ Slovenije in Ministrstva za obrambo zbrati potrebe po novih vozilih in zanjo izvesti skupno naročilo. Prepričan sem, da bi na ta način lahko dosegli velike prihranke.

Sam si predsednik GZ že 7 let. Kaj je tebe pripeljalo, da s takim veseljem in zagnanostjo opravljaš delo v gasilski organizaciji?

Gasilec sem od zgodnjih osnovnošolskih let. Tako kot je še danes, je bila tudi na Gorenjskem to za mladino vedno atraktivna dejavnost. Po nekajletnem premoru sem leta 1995 začel aktivno sodelovati z dolgoletnim predsednikom GZ Bogomirjem Samsom. Ustanovljena je bila GZ Velike Lašče in skupaj sva v njej delovala do njegovega odstopa leta 2010. Težko bi rekel, kaj me žene. Ko enkrat začneš intenzivno delati, te kar potegne v dogajanje. Pri vodenju gasilske zveze poznamo »dvostrano vodenje«, ki je v primerjavi s drugimi organizacijami specifično: predsednik skrbi za organizacijske zadeve, poveljnik pa za operativne. Kot predsednik GZ dobro sodelujem s poveljnikom Rudijem Ruparjem in vesel sem, da povezanost gasilcev v naši GZ narašča, kar je, upam, tudi posledica ustreznega vodenja.

Kaj bi na koncu povedal vsem tistim, ki bi se radi vključili v vaše delo, ali pa tudi nam, ki smo veseli, da ste tako blizu in seveda po tistem upamo, da vas ne bomo (pri požaru) nikoli potrebovali?

Tudi gasilci si želimo čim manj intervencij, naša pomembna naloga je preventivno delo ...

Vsem gasilcem bi se rad zahvalil za požrtvovalno delo. Ugled v javnosti je odvisen prav od vsakega od nas ... V našem matičnem društvu – PGD Dolnje Retje – velja, da član društva postaneš z rojstvom; vsak novi član mora le še šest let počakati, da ga lahko formalno vpišemo v evidenco in začne hoditi na gasilske vaje. Gasilci smo veseli, da uživamo takšno podporo med ljudmi, to nas pri našem delu žene bolj kot materialne nagrade. Ker smo prostovoljci, ki imamo včasih več, včasih pa manj časa, smo vedno veseli novih, zagnanih članov, na katere se lahko zanesemo. V gasilskih vrstah veljajo red, disciplina in spoštovanje hierarhije. Zato prostovoljni gasilec ne pomeni, da se lahko odločš, ali boš nekaj naredil ali pa ne. Prostovoljno vstopiš v gasilsko organizacijo, ko pa si v njej, zate veljajo pravila gasilske službe, ki zelo natančno določajo pravice in odgovornosti vsakega posameznika.

Z Jožetom Staričem sem se pogovarjal Gorazd Milavec.

»ŽE SPET GASILCI!?!«

Vprašanje, ki smo ga člani PGD Turjak v zadnjem mesecu verjetno kar nekajkrat slišali. Med poletjem so bila naša garažna vrata večinoma zaprta in mi vsak po svoje na oddihu. Pa vendar se je notri nekaj kuhalo in septembra je zopet postalo zelo pestro. Vsak konec tedna se je nekaj dogajalo, najbolj zagnani pa so pridno posvečali svoj prosti čas gasilcem tudi med tednom. In rezultat vsega dela?

NAŠI NAJMLAJŠI GASILCI

Kot smo že pisali, so si pionirke v tem letu priborile nastop na državnem tekmovanju. To je potekalo septembra v Gorici pri Slivnici, v organizaciji Gasilske zveze Šentjur. Punce so z navdušenjem čakale na ta dan, še bolj pa na rezultate po tekmovanju; ti so bili seveda odlični – 10. mesto v državi, kar si zasluži poklon in čestitke od vseh nas.

Foto: Nika Možek

Že teden pozneje se je pionirska desetina prvič udeležila tekmovanja v gasilsko-športnih tekmovalnih disciplinah. Preizkusili so se v vaji z vedrovko, prenosu vode in vaji razvrščanja. Slednja je bila za njih nekaj novega, vendar je usvajanje znanja potekalo hitro. Ker je tekmovanje potekalo na domačih tleh, torej na Turjaku, so bili otroci deležni najzvestejše podpore in najglasnejših navijačev, staršev. To je verjetno pripomoglo k tako uspešnemu rezultatu, da so se uvrstili še na regijsko tekmovanje. Tudi tam so se dobro izkazali in kljub temu da tokrat niso posegli po višjih mestih, so se naši najmlajši ob tem zabavali in preživeli lep dan ob Zbiljskem jezeru, kjer je tekmovanje potekalo.

Foto: Miha Merljak

V okviru meseca požarne varnosti smo kot vsako leto otrokom iz PŠ Turjak predstavili naše delo, letos so se nam pridružili še policisti.

Foto: Anja Pirman

STAREJŠI GASILCI

Veterani PGD Turjak smo aktivni tudi v letošnjem letu; poleg rednih aktivnosti v društvu smo se pripravljali za tekmovanja v kategoriji starejši gasilci v vaji z hidrantom in vaji raznoterosti. Ker pa smo sorazmerno mlada ekipa v tekmovanjih, smo se povezali s PGD Ponova vas, ki je v tej kategoriji prva v državi in s PGD Golo, da smo na skupnih vajah izmenjali znanje in izkušnje. Za nabiranje izkušenj na tekmovanjih smo se prijaviili na tekmovanje v Polju pri Vodichah in glede na hudo konkurenco dosegli kar lep uspeh.

Ves trud pa nam je bil poplačan že na tekmovanju treh gasilskih zvez v Turjaku, ko smo zasedli tretje mesto in se s tem uvrstili na regijsko tekmovanje. Tam smo med 16 ekipami zasedli deseto mesto, kar je za našo ekipo pričakovan rezultat, seveda pa se zavedamo, da se lahko kosamo tudi z boljšimi ekipami. Kot veteranska ekipa smo tudi vsestransko povezani z drugimi člani v društvu, saj se udeležujemo tudi vseh intervencij in skupnih vaj. Lahko rečem, da smo ponosni tudi na novo vozilo za prevoz moštva, saj ga z veseljem uporabljamo tudi veterani.

Foto: Janez Lukančič

TEKMOVANJE GŠTD

Zadnji vikend septembra se je na Turjaku odvijalo tekmovanje v gasilsko-športnih disciplinah v kategorijah pionirji/pionirke, mladinci/mladinke, pripravniki/pripravnice, člani A/članice A, člani B/članice B in starejši gasilci/gasilke. Tekmovanja se je udeležilo 720 tekmovalk in tekmovalcev v navedenih kategorijah iz Gasilskih zvez Ig, Škofljica in Velike Lašče. Ne glede na uvrstitev posameznih ekip je bilo vzdušje veselo, za kar smo poskrbeli turjaški gasilci.

Foto: Anja Pirman

NOVO VOZILO

Vsa tekmovanja so bila skoraj za nami, ko smo turjaški gasilci ponovno izobesili plakate in transparent za veselico. Mogoče se je pri nekaterih pojavilo vprašanje »ŽE SPET GASILCI«, vendar je tokratni razlog za nov dogodek sprejem novega gasilskega vozila za prevoz moštva.

Konec leta 2016 je bila sprejeta odločitev o nakupu novega gasilskega vozila za prevoz moštva. Kot pri vseh nabavah se zapletom tudi tu nismo mogli izogniti. Ob vplačilu avansa je bil dobavni rok določen v začetku meseca maja 2017. Posledično so stekle priprave in rezervacija termina za veselico 16. 6. 2017. Meseca februarja smo dobili informacijo od koncerna Volkswagen, da naše vplačano vozilo do nadaljnjega nima definiranega roka dobave. Prepustili smo se toku negotovosti in novo vozilo čakali 8 mesecev. Splačalo se je vztrajati, saj smo v soboto, 30. 9. 2017, v popoldanskih urah pripeljali na Turjak novo težko pričakovano gasilsko vozilo.

Prihod smo ustrezno obeležili in proslavili, slovesen prevzem pa je sledil pred veselico 6. 10. 2017, ko smo povabili tudi vse gasilke in gasilce Gasilske zveze Velike Lašče ter sosednja gasilska društva.

V voznem parku turjaških gasilcev je tako novo vozilo VW Transporter 2.0 TDI 4MOTION, opremljeno po Tipizaciji gasilskih vozil, sprejete s strani Gasilske zveze Slovenije.

Končni račun za vozilo je dobrih 50.000,00 evrov. Večji del finančnih sredstev smo zagotovili sami, nekaj pa so prispevali donatorji.

Posebne zahvale pa turjaški gasilci izrekamo našim zvestim donatorjem, ki so nam v zadnjih letih finančno pomagali in pomagali uresničiti zastavljene cilje.

Donatorji so: AKUSTIKA PRIMAN, d. o. o., INTRALITE, d. o. o., MAPRI PROASFALT, d. o. o., CP Asphalt, d. o. o., SKARPA, d. o. o., OGRINC VAROVANJE-1, d. o. o., VIRANT, d. o. o., KMETIJSKA ZADRUGA VELIKE LAŠČE, AVTOTRANSPORTI KASTELEC, STROJNA OBDELAVA LESA, UROŠ CENTA, s. p., DOBROTE IZ VASI, BORDAX, d.o. o., STARIM, d. o. o., Gradež, PGD GOLO, OBČINA VELIKE LAŠČE in GASILSKA ZVEZA VELIKE LAŠČE.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem drugim, ki ste kakor koli v zadnjih letih pomagali s svojimi izdelki obogatiti pripravo srečelova na veselicah in prispevali finančna sredstva.

Foto: Nika Možek, Miha Merljak

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ.

Silvo Možek

70 LET LOVSKE DRUŽINE VELIKE LAŠČE

Spoštovani lovci, spoštovane lovke, spoštovani predsednik lovske družine, spoštovani gostje, spoštovane občanke in občani, dovolite mi, da vas najprej prav lepo pozdravim v imenu občine velike Lašče, gospoda župana, občinske uprave in v svojem imenu.

Danes smo se zbrali, ker LD Velike Lašče praznuje svojo 70-letnico delovanja. To je lep jubilej, na katerega smo vsi ponosni. Besedica ponosni ni prazna beseda, skušala bom strniti misli in odgovoriti na vprašanja, zakaj smo ponosni na LD Velike Lašče.

Odgovorov je več in izhajajo iz ciljev delovanja predanih sedanjih članov in članic LD in drugih lovskih tovarišev, ki zaradi takega ali drugačnega razloga niso več člani ali pa jih ni več med nami. Vsi pa so s svojim predanim delom v LD pustili svoj pečat.

Naj se vam na tem mestu iskreno zahvalim in čestitam za dobro delovanje članov družine v lokalnem okolju in vaš pozitiven vpliv na družbeni utrip v kraju. S pomočjo oziroma zaradi vašega dela in truda bo narava ostala še naprej taka tudi za generacije naših otrok in vnukov. Člani Lovske družine Velike Lašče vzorno skrbite za naravo, ravno skrb za varstvo narave je prav zaradi vse večjih sprememb v naravi sami in v družbi danes izrednega pomena. Tu ne mislim samo na skrb pri varstvu in gojitvi divjadi in lovišče, mislim tudi na skrb in trud, ki ga namenite aktivnostim za preprečevanje nastanka

škode od divjadi in za sporazumno reševanje razreševanja škodnih primerov in pomembno za naš kraj je, da skrbite za kmete in druge uporabnike okolja. Sodelujete tudi v mnogih raziskovalnih projektih, povezanih z divjadjo in zavarovanimi vrstami. Izrednega pomena je tudi vaša skrb za dober odnos do lovskega tovariša, skrb za mentorstvo mladim lovcem in lovkam pripravnikom in skrb za našo mlado generacijo v vrtcu Sončni žarek in OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, na katere prenašate tradicijo in vrednote lovstva. Naj se vam zahvalim tudi za Lovsko učno pot. In še bi lahko naštevala, kajti vaše delovanje je zelo obsežno in raznoliko.

Na koncu naj poudarim, da so dobri odnosi temelj delovanja družbe. Dobre odnose je potrebno stalno razvijati, dopolnjevati, krepiti in negovati. Spoštovati lovsko etiko ali katero koli etiko zahteva zrelega, delovnega, ustvarjalnega, pozitivno kritičnega posameznika, ki ve, kaj hoče in kaj je dobro za skupnost – ve, kaj je bilo dobro nekoč, je dobro danes in bo dobro v prihodnje. Za svoje aktivno in predano delo ste člani in članice Lovska Družina Velike Lašče dobili ob svojem visokem jubileju Priznanje Občine Velike Lašče za dolgoletno uspešno delo na področju trajnostnega upravljanja z divjadjo in varstva narave.

V imenu Občine Velike Lašče vam želim vse dobro, želim vam nadaljnje uspešno, kulturno, strpno in korektno delovanje. Hvala!

Tatjana DEVJAK, podžupanja

PROSLAVA OB 70-LETNICI LOVSKE DRUŽINE VELIKE LAŠČE

Starešina LD Velike Lašče, Franci Zakrajšek

Spoštovani lovci in ljubitelji narave!

Zbrali smo se ob praznovanju 70-letnice obstoja Lovske družine Velike Lašče. Od ustanovitve je sicer preteklo že 71 let, vendar je bilo slovesno praznovanje predstavljeno na letošnje leto, ko je pri nas tudi zvezna Hubertova maša.

Naj povemo, da se je slovensko lovstvo pričelo leta 1907. Prav tako obeležujemo 110 let organiziranega delovanja in eno najstarejših organizacij na Slovenskem. Prebujanje slovenske nacionalne zavesti se je pričelo na slovenskih tleh, ki so bila v glavnem v rokah bogatih veleposestnikov in grofov. Slovenci so na lovih služili le kot gonjači divjadi in kot nosači lovnega plena. Le redkim Slovencem je uspelo pridobiti pravico do lova. Prvo slovensko lovsko društvo se je ustanovilo v Sodražici, njegov namen je bil združevati slovenske lovce ter skrbeti za strokovno izobrazbo svojih članov.

Med 2. svetovno vojno si je pravico do lova in nošenja orožja prilastil okupator. Slovenska lovsko organizacija je začela nastajati šele po osvoboditvi. Leta 1946 je izšel začasni zakon o lovu, ki je ukinil zakupniške pravice in divjad je tako postala ljudska dobrina, pravico do lova pa je imel vsak državljan.

Do danes se je zakonodaja večkrat spremenila in tudi zadnji lovski zakon – Zakon o divjadi in lovstvu, ki je bil sprejet leta 2004. Ta je naravnano tako, da lovcem nalaga velike obveznosti pri varstvu in gojitvi divjadi. Lovci se trudijo ohraniti naravo čim bolj nedotaknjeno in tako skrbeti za življenjski prostor divjadi.

Vsi radi živimo v zdravem okolju, omogočimo to tudi divjadi!

Franci Zakrajšek

Lansko leto je bilo za Lovsko družino Velike Lašče jubilejno. Preteklo je že 70 let njenega obstoja. 70 let dela, prizadevanja za lepšo, bolj raznovrstno in pestro naravo, sonaravno gospodarjenje z divjadjo ter udejstvovanja v lokalni in državni skupnosti.

Člani Lovske družine Velike Lašče

Proslava ob tem prazniku je bila organizirana leto pozneje, saj je bila letos naši lovski družini dodeljena zvezna Hubertova maša. Zdelo se nam je, da se z združitvijo teh dveh dogodkov lahko v polnem obsegu predstavimo občanom, s katerimi in za katere delujemo.

Zbor lovcev pred farno cerkvijo

Praporščaki

Priveditev je potekala v soboto, 16. 9. 2017, v Velikih Laščah. Pričela se je ob 15. uri s Hubertovo mašo v farni cerkvi.

Hubertova maša

Priveditev se je nadaljevala s proslavo v Levstikovem domu. Dogodek so s svojo prisotnostjo počastili funkcionarji Lovske zveze Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, OZUL, Zveze lovskih družin Kočevje, delegati sosednjih lovskih družin in njihovi praporščaki.

Lovci, lovke in gostje v dvorani Levstikovega doma v Velikih Laščah

Med proslavo smo prisluhnili slavnostnim govorom in podelili priznanja.

Prejemniki priznanj in pohval

Na prireditvi so nastopili rogisti Zveze lovskih družin Kočevje, Vokalna skupina Velike Lašče, učenci in učenke Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče pa so pripravili šaljive skeče na temo lova in lovstva, pod vodstvom mentorice profesorice Branke Levstik.

Uradni del praznovanja je na koncu popestril Kvintet 7 z narodno zabavno glasbo. Manjkala ni niti Golica!

Nastop rogistov

Kvintet 7

Po uradnem delu je sledila pogostitev in zabava ob glasbi Kvinteta 7.

Nastop Vokalne skupine Velike Lašče pod vodstvom zborovodkinje Martine Kovačič

Nastop učencev in učenk Osnovne šole Primoža Trubarja

Druženje

Lovska družina Velike Lašče

HUMANITARNO-MEDICINSKA ODPRAVA MADAGASKAR 2018

Vsak izmed nas se rodi s svojim poslanstvom in eno najlepših doživetij je, ko ga prepoznamo in zmoremo izpolnjevati.

Smo Lara, Karmen, Timotej in Lojze, študentje medicine in dentalne medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Po naravi zanesenjaki, željni znanja in neustrašni pustolovci. Med študijem smo izostrili svoje poslanstvo in željo po pomoči soljudem pri skrbi za zdravje, ki je nenadomestljiva dragocenost. Avgusta 2018 se za tri mesece odpravljamo na humanitarno-medicinsko odpravo v vasico Matanga, ki leži na jugovzhodnem delu Madagaskarja. Z znanjem in veščinami, ki smo jih pridobivali med študijem, želimo nuditi osnovno zdravstveno oskrbo tamkajšnjim prebivalcem, ki sicer te možnosti nimajo.

Na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani, pod okriljem Katedre za infektivne bolezni in epidemiologijo, v sklopu Sekcije za tropsko medicino že skoraj 20 let potekajo projekti humanitarno-medicinske pomoči državam v razvoju. V zadnjih letnikih študija se v okviru izbirnega predmeta tropska medicina pripravljamo na samostojno delo zdravnika v najrevnejših predelih Afrike, Azije in Latinske Amerike. Delo obsega preprečevanje nalezljivih bolezni, osveščanje in zdravstveno vzgojo. Pri tem gre velikokrat za delo v izrednih razmerah pod težkimi življenjskimi pogoji. Hkrati pa študentje in mladi zdravniki pridobivamo neprecenljiv vir znanja in izkušenj, s katerimi bogatimo slovensko znanje tropske in potovalne medicine.

Uspešna izpeljava projekta terja veliko strokovnih in organizacijskih priprav ter je finančno precej zahtevna, saj smo zaradi prostovoljnega delovanja vseh udeleženih odvisni od pomoči podjetij, ustanov in posameznikov. Če se čutite nagovorjene in bi nam radi izkazali podporo pri uresničitvi našega namena, nam lahko pomagate z nakupom naših izdelkov, donacijo zdravstvenega materiala, nakazilom na naš transakcijski račun ali s sklenitvijo donatorske pogodbe.

Prispevek lahko nakažete na:

Medicinska fakulteta
Vrazov trg 2
1000 Ljubljana

TRR: **01100-6030708380**

Sklic: **250570-17**

Namen: »Za odpravo Madagaskar 2018«

Najdete nas tudi na facebook strani: <https://www.facebook.com/madagaskar2018/>.

Hvaležni bomo vsakega, tudi najmanjšega prispevka. Šteje namreč vsak evro in vsaka podpora. Hvala!

Lara Petrič

“Ta svet je lep, če nekemu nekaj daš;
ta svet je lep, če nekoga rad imaš,
če stisneš roko komu, ki ga kaj boli;
ta svet je lep, če si človek do ljudi.”

(Tone Pavček)

ČESEN

Lepe, zdrave stročke česna marca v zemljo položimo,
za njegove dobre sosede poskrbimo:
rdeča pesa, solata, paradajz, zelena, koren,
maline in še sadno drevje vseh imen.

Preko leta odstranjujemo plevel, za vodo poskrbimo;
ko tretjina listov že porumeni, s spravilom pohitimo.

Česen je več kot tavžentroža,
je zdravilo in začimba,
preprečuje holesterol, znižuje krvni tlak,
pomlajuje možgane, imunski sistem.

Človeštvo pozna česen že tisoče let,
brez njega težko je na svetu živeti.
Privoščimo si strok česna in žlico medu,
najboljše iz domače lekarne je tu.

Ana Pia Debeljak

VEČER NA VASI

V poletnih mesecih je Društvo za ohranjanje dediščine pod vaško lipo na Gradežu za sovaščane in druge obiskovalce priredilo šesti večer na vasi, starodavni kmečki običaj, ki je bil že nekdanj namenjen druženju ter petju in smo ga pred leti obudili. Najbolje ponazarjajo naš namen verzi iz uvodne pesmi, ki jo je ganljivo zapel trio Pojav: »Če nekoč domača pesem tu zvenela več ne bo, tudi tebe, rod slovenski, na tej zemlji več ne bo.«

Množica obiskovalcev

Glavni organizator in tako rekoč gostitelj je bil Simon Petrič, saj je prireditev spet potekala na njihovem dvorišču pod vaško lipo in njegova širša družina ter prijatelji so poskrbeli za brezplačno postrežbo. Presenetili so nas tudi z dobrodošlico – z domačimi presticami in s kozarčkom »ta kratkega« po izbiri.

V uvodnem pozdravu je predsednik društva Marko Šavli predstavil nastopajoče in nam zaželel lep večer, za katerega je zatrdil, da bo zagotovo minil brez dežja in mraza, ki sta nas spremljala na lanski prireditvi.

Pozdrav predsednika društva

Trio Pojav

Trio Pojav

Trio, uradno narodno-zabavni ansambel Pojav, v katerem igra in poje tudi Simon, družni prijateljstvo in veselje do tovrstne glasbe, skupaj v tej zasedbi nastopajo štiri leta in pol. Igrajo že nekaj lastnih skladb, za polko z naslovom Mogoče so posneli videospot, ta večer pa so nastopili tudi kot vokalisti brez spremljave. Prijetno je bilo poslušati njihove mladostne glasove, mene je zelo navdušila ljudska pesem Kje so tisti mladi fantje, katere zadnjo kitico sem omenila že v uvodu. Kasneje so za narodnozabavne skladbe vzeli v roke tudi instrumente in nekaj obiskovalcev se je opogumilo na ples.

Mešani oktet Polica

Čeprav je bilo nekoč večerno petje pod lipo »domena« fantov, je nastopil tudi Mešani oktet Polica, vendar v okrnjeni sestavi, saj sta manjkali dve od štirih članic. Leta 2014 so slovesno praznovali že 20-letnico delovanja. Vodi jih mentor Emil Kovačec, ki je tudi predsednik Kulturnega društva Polica, kamor oktet sodi. Že leta 1987 se je iz Velike Nedelje preselil na Polico, saj se je kot učitelj glasbene vzgoje zaposlil na OŠ Louisa Adamiča Grosuplje. Kot mentor in organizator številnih prireditev povezuje staroselce z novonaseljenimi Poličani in z živahno energijo ter s prleško širino med seboj povezuje tudi društva. Oktet prepeva ljudsko glasbo iz različnih slovenskih pokrajin in ima pomembno vlogo pri ohranjanju poliške kulturne dediščine. Nastopajo na številnih revijah pevskih zborov in tudi mi smo z veseljem prisluhnili njihovem ubranemu petju, s katerim so dokazali svoje dolgoletno skupno udejstvovanje.

Oktet Polica

Klapa Gallus

Razigrana šestčlanska Klapa Gallus, v kateri igra in poje tudi predsednik Marko, je bila ustanovljena leta 2014. Našli so se iz različnih predhodnih glasbenih skupin, v pestrih zasedbah sodelujejo že od mladosti, od narodno-zabavnih ansamblov in rokovskih skupin do pevskih zborov. Ime so si naredili po skladatelju Jakobu Gallusu Petelinu in – kot so izjavili v nekem intervjuju – tudi zato, ker so na odru »eni taki petelinčki«. Združilo jih je predvsem veselje do dalmatinske glasbe, med instrumenti zato ne manjkajo mandoline. Izvajajo priredbe znanih skladb, pripravljajo pa tudi

lastne; zastavili so si mnoge projekte, ki se jim zelo resno posvečajo. Na nastopu so nas opozorili, da so pravkar posneli zabaven videospot za priredbo znane skladbe Belih vran Mini maxi, ki smo jo slišali tudi ta večer. V pesmi z naslovom Le spomin, deklica je s prepoznavnim glasom navdušil basist Jure, mnoge izvedbe so doživele aplavz že med petjem, med njimi tudi znana dalmatinska Ružo moja.

Živahni Gallusovci

Unikatna pisana jabolka

Simonova izbranka Tina Čandek je za nastopajoče sešila unikatna jabolka iz pisanih tekstilnih koščkov, ki jim bodo verjetno v lep spomin na ta večer in za katere ni bojazni, da bi jih pojedli črvički.

OPRAVIČILO

Zaradi tehničnih težav v prejšnji številki nismo mogli objaviti besedila Društva za ohranjanje dediščine Gradež. Objavljamo ga v tej številki. Društvu za ohranjanje dediščine Gradež se iskreno opravičujemo.

Urednik Gorazd Milavec

Pisana jabolka

Nadaljevanje ...

Pozno zvečer sta se združili zasedbi Pojav in Gallus in tudi z malo improvizacije večer popestrili še z nekaj pesmimi, za izbor katerih so predhodno potrebovali kar nekaj usklajevanja – beri: prijateljskega prepiranja. Številčno že malo okrnjeni so nadaljevali še pri mizah, kjer je vsak od preostalih poslušalcev poskušal uveljavljati svoje želje.

Med obiskovalci se je opogumila in nas navdušila petinosemdesetletnica Vera, teta Simonovega očeta Damjana, ki je solo (toda v družbi nekdanjega sošolca Staneta Zabukovca) zapela pesem, s katero se je dotaknila in simbolično poslovila od nekdanjih mladih let.

Že lani je bil to nepozaben večer, letos pa je bil za večino še lepši. Od množice obiskovalcev, ki je bila bistveno večja kot prejšnja leta, se mnogim ni mudilo domov niti ob vstopu v nedeljo.

Zdenka Zabukovec

ČLANICI DRUŠTVA ZA OHRANJANJE DEDIŠČINE V ODDAJI DOBRO JUTRO

Članici našega društva Jožica Zabukovec in Marta Smole sta se v oddaji nacionalne televizije pomerili v kuharskem dvoboju, v katerem sta morali pripraviti jed iz svežih kumar. Jožica Zabukovec je pripravila kumare v bešamelni omaki s pirejem in piščančjimi zrezki – po starem receptu naših babic. Marta je pripravila kumarično juho s kisló smetano, v katero je zakuhala prej popečene kroglice iz prosene kaše (pridelane v našem društvu), jajca, moke, kisle smetane in različnih zanimivih začimb, za posladek pa je skuhala še kompot iz sadja, posušenega v društveni sušilnici. Njena kuharska ideja je najbolj navdušila kuharskega mojstra Matjaža Cotiča, tako da je za nagrado dobila komplet posod. Članici sta v oddaji izčrpno predstavili našo vas, sušilnico in znamenitosti – pri nas in na območju velikolaške občine – ter delo društva. Obenem sta gledalce povabili na takrat bližajoči se osrednji prireditvi Pohod po Trubarjevi rojstni vasi ter Praznik suhega sadja.

*Zdenka Zabukovec
(Foto: arhiv RTV)*

13. BUČNO-MARMELADNI DAN

Društvo podeželskih žena Velike Lašče je zadnjo soboto v septembru, že 13. leto po vrsti, v jesenskem času, ko z njiv in vrtov pospravljamo še zadnje pridelke, pripravilo bučnomarmeladni dan. Pred ZTC Kmetijske zadruge Velike Lašče je bilo razstavljenih precej pridelkov (predvsem buč), ki so zrasli na območju Velikih Lašč. Lastniki, ki so jih vzgojili, so lahko ponosni, da so pridelali tako velik, nenavaden ali izjemen pridelek.

Članice DPŽ z gosti, ki so poskrbeli, da bučno marmeladni dan predstavi to, kar nosi naslov pridelitve

Kljub letošnji spomladanski pozebi, visokim temperaturam in pomanjkanju padavin v poletnih mesecih tudi na velikolaškem območju, je bila letina precej bogata. Številni so pridelali velike in težke buče ter druge izjemne pridelke. Razstavljenih je bilo veliko najrazličnejših buč, ki so se glede na sorto razlikovale po velikosti, teži, obliki, barvi in namenu za uporabo v kuhinji. Poleg članic društva in še nekaterih občanov, ki so prinesli svoje pridelke, so se na svoji stojnici predstavili še predstavnik Varstveno delovnega centra Tončke Hočevar iz Ljubljane Šiška in kmetija Anzeljc iz Runarskega v občini Nova vas.

Najtežjo bučo, ki je tehtala 80 kilogramov, je pridelala Jožefa Škrabec, drugo najtežjo (64-kilogramsko) bučo je pridelal Jože Železnikar, tretjo najtežjo (33-kilogramsko) pa Magdalena Peterlin. Bučo, ki se je ocenjevalni komisiji zdela nekaj posebnega, je pridelala Sara Vesel.

Kljub letošnji spomladanski pozebi, ki je vzela večino sadja v travniških sadovnjakih na Velikolaškem, so gospodinje tudi letos skuhale nekaj marmelad. Komisija je ocenila 15 različnih marmelad, med njimi nekaj bučnih. Po oceni komisije je najboljšo marmelado skuhal Zdenka Škrabec, drugo- in tretjevrščeni pa sta bili marmeladi družine Koren iz Rašice.

Na razstavi je v oči padla izredno velika krmna pesa, ki so jo pridelali na kmetiji Tekavec iz Velikega Osolnika.

Članice DPŽ Velike Lašče so poskrbele za pokušino jedi iz buč in drugih dobrot, ki jih znajo odlično pripraviti, obiskovalci pa so se ob prihodu v ZTC z veseljem ustavili za kratek čas ob razstavljenih pridelkih. Del razstave še vedno krasi bučni aranžma ob vhodu v ZTC.

Prireditve so tudi tokrat članice DPŽ izvedle ob pokroviteljstvu občine Velike Lašče, pomoči Kmetijske zadruge Velike Lašče, ki je ponudila prostor in s prispevki, ki so jih darovali občinska podjetja in organizacije.

Dragica Heric

Na ogled je bilo velik najrazličnejših buč: velikih, malih, pisanih, okroglih in posebnih oblik ...

PRENOVA SUŠILNICE SADJA GRADEŽ

Prve zamisli o prenovi oziroma povečavi sušilnice so se članom Društva za ohranjanje dediščine porodile že daljnega leta 2009. Zaradi stalnega povečevanja zanimanja za ogledne programe, ki jih društvo ponuja obiskovalcem, je ta postala nujna. Velike težave vedno povzročata slabo vreme, ko se moramo člani zahvaliti lastni iznajdljivosti, da programe kljub temu izvedemo do popolnosti. Vodilo pri prenovi oziroma povečavi sušilnice je bilo, da v lastnih prostorih lahko sprejmemo avtobus turistov. Poleg tega smo del nadzidave želeli uporabiti za muzej, saj sedaj ni prostora, da bi bili hkrati vsi eksponati razstavljeni v sušilnici in sedanji spominski sobi.

Po uskladitvi nekaj osnovnih zamisli je bila ideja predstavljena županu Občine Velike Lašče Antonu Zakrajšku, ki je idejo podprl in ponudil vso potrebno pomoč, svojo in občinsko.

Leta 2011 smo v imenu Občine Velike Lašče uspeli izpolniti kulturnovarstvene pogoje in leta 2012 pridobiti kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine iz Ljubljane, s katerim pa nismo bili povsem zadovoljni, saj je bila dovoljena samo nadzidava spominske sobe, ne pa tudi prostora sušilnice, kjer bi pridobili še več nujno potrebnega prostora. Zahteva Zavoda za varstvo kulturne dediščine je bila, da objekt sušilnice ostane v prvotni obliki, obenem so zahtevali še povečanje naklona strehe, kakršen je bil leta 1938, ko je bila zgrajena prvotna sušilnica.

Ko smo se v mislih praktično že začeli ukvarjati z gradnjo, se je postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja šele začel. Ker za osnovni objekt s spominsko sobo ni bilo gradbenega dovoljenja, je bilo veliko časa potrebnega za dokazovanja in končno odločitev, da mora biti najprej legaliziran zdajšnji prizidek – spominska soba. Pri urejanju te problematike so posamezni uradniki vedno znova postavljali nova vprašanja in zahteve, ki smo jih uspešno uskladili in rešili. Vendar so bile vse potrebne dopolnitve potrjene šele v začetku leta 2016 in 9. avgusta 2016 je bilo gradbeno dovoljenje za nadzidavo sušilnice končno izdano.

Stanje pred obnovo

Zaradi aktivnosti sušilnice, ki traja praktično vse leto (razen od sredine januarja do začetka marca, ko je gradnja nemogoča), smo se odločili, da prvi del, to je zamenjavo strehe s povečanjem njenega naklona, izvedemo letos avgusta. Dela so potekala skladno z načrtom, saj je Občina

Velike Lašče zagotovila celotna sredstva za gradnjo. Ob tej priložnosti se moramo zahvaliti vsem na Občini Velike Lašče, ki so kakor koli pripomogli k dosedanji izvedbi, predvsem županu Antonu Zakrajšku za podporo in zaupanje.

Načrt dozidave

S tem pa smo šele na pol poti, saj je potrebna še nadzidava prizidka, kar bo ob pomoči in podpori Občine Velike Lašče, upamo, mogoče izvesti v najkrajšem možnem času. Ker smo v društvu načeloma sami optimisti, želimo objekt slavnostno odpreti že na naslednjem Prazniku suhega sadja, septembra 2018.

Sušilnica z novo streho in dimnikom

Matjaž Starič

SREČA JE NA STRANI POGUMNIH

Ta rek se je potrdil tudi 17. septembra 2017, ko smo v gradeškem Društvu za ohranjanje dediščine organizirali dve tradicionalni prireditvi: Pohod po Trubarjevi rojstni fari in Praznik suhega sadja. Ni bilo prvič, da smo z nelagodjem poslušali in gledali vse možne vremenske napovedi, ki niti slučajno niso bile obetavne. Toda – da bi odpovedali ali predstavljali jubilejno 15. prireditev!? Ne, na koncu smo se odločili, da bomo tvegali ... Zjutraj so se še v dežju začele obvezne kuharske priprave in ob 9.00 smo se s predsednikom društva (kar trije, haha!) vodniki odpeljali na Turjak v prepričanju, da bo pohod odpovedan. Toda sedem pogumnih je prišlo, in kot je poudarila ena od njih, prave pohodnike ne ustavi nobeno vreme. Deseterica nas je nato v pelerinah in z dežniki zakorakala proti Rašici in kmalu nas je za pogum nagradilo sonce.

Tekmovanje vodnikov na Trubarjevini

Prvič sem o Trubarju poslušala vodnika Klemna Feleta, dr. filozofije, in ugotovila, da z Andrejem Perhajem prav tekmujeta, kdo bo bolj zanimiv, izviren in tudi zabaven. Povedal je nekaj, nekaterim bolj, drugim manj znanih podatkov o Trubarjevi družini: da so protestanti ustvarili 56 knjig, katekizmov, abecednikov, pesmaric ..., od katerih je več kot 30 Trubarjevih; da naj bi bila njegova dejanska domačija Šklopov mlin pod Kukmako, zunaj strnjenegega naselja Rašica, kjer je gospodaril njegov oče, Mihelj Malnar, ter da je priimek Trubar (Truber, prvotno verjetno Trobar) Primož prevzel po materi. V novejšem času je izvor njegovega priimka raziskoval Boris Golec, dr. zgodovine.

Ogledali smo si znane osebnosti iz obdobja protestantizma oziroma reformacije, upodobljene na vitražih v spominski sobi: idejnega očeta reformacije Martina Luthra, renesančnega humanista Erazma Rotterdamskega, humanista, nadškofa in dolgoletnega Trubarjevega zaščitnika Petra Bonoma, slovenskega škofa, pravnika in prenovitelja Petra Pavla Vergerija ter nekaj drugih pomembnih Trubarjevih sodobnikov. Klemen Fele me je navdušil, da bi si vzela čas za prebiranje pisem med Erazmom Rotterdamskim in Martinom Luthrom, ki so – kot je dejal Fele – višek strupenosti dveh avguštincev. Rotterdamski je kot humanist zagovarjal stališče, da je človekova volja povsem svobodna, medtem ko je Luther trdil, da iz nas govori bog, ki za nas sprejema odločitve in sodi. V njunem sporu pa ni šlo le za vprašanje človekove svobodne volje, ampak za spopad med renesančnim humanizmom in protestantskim fundamentalizmom. Humanizem je v ospredje postavil človeka, ne boga, ki ga je poudarjal srednji vek. Najbolj znano delo Erazma Rotterdamskega je Hvalnica norosti, satira, ki jo

je posvetil prijatelju in humanistu Thomasu Moru. Predstavil je potrebo po reformaciji cerkve in zaničeval duhovništvo, ki se okorišča z denarjem, pridobljenim zaradi ljudske neukosti. Vodnik je omenil tudi Pisma mračnjakov, osrednje delo nemških humanistov, ki sta ga izdala Johann Reuchlin in Ulrich von Hutten. Gre za satirična pisma o takratnem kulturnem boju med nemškimi humanisti in pristaši sholastike, med okorelimi formalističnimi dogmatiki, ki so se upirali spremembam, ter kritiki naprednega duha, ki so se bojevali za spremembe in boljšo prihodnost.

Letos je ob 500. obletnici reformacije izšel ponatis Novega testamenta – Dalmatinove Biblije iz leta 1584, ki sta jo v danes razumljivo slovenščino »prevedla« Vinko Ošlak in Benjamin Hlastan, saj sta želela, da bi posodobljeno besedilo razumeli vsi Slovenci. Izvedeli smo, da je to slovenska knjiga z do sedaj največjo naklado. Klemen Fele je štirim obiskovalcem za sodelovanje in kanček znanja o Trubarju in takratnem obdobju za nagrado namenil štiri izvode.

Vodnik nas je popeljal tudi v galerijo in čitalnico, kjer smo si ogledali nekaj publikacij in slik, ter v mlin, kjer smo izvedeli še nekaj podrobnosti iz takratnega življenja. Mlinarji so bili obvezno tudi žagarji in obratno, ukvarjali so se še s kmetijstvom, pogosto s prašičerejo, tako da niso trpeli pomanjkanja. Tudi na Trubarjevi domačiji so za hišo vidni ostanki svinjaka, ki žal niso bili obnovljeni. Za ureditev žagarske zbirke na Trubarjevi domačiji sta leta 2010 avtorja Anton Prelesnik in Dušan Zekovič prejela častno Valvasorjevo priznanje.

Izvedeli smo še, da je Matjaž Kmecl, slovenist, akademik in tudi moj nekdanji profesor na fakulteti, poleg vrtnice Prešeren vzgojil vrtnico Trubar, o kateri sem pozneje prebrala, da je bila lani na srečanju poklicnih ali ljubiteljskih gojiteljev vrtnic v Volčjem Potoku izbrana za najlepšo.

Škocjanska cerkev

Ko smo se zadrževali na Trubarjevi domačiji, se je spet zlila ploha, toda naš sprehod do cerkve sv. Kancijana je že potekal v soncu, ki se nam tudi kasneje ni izneveril. Pred cerkvijo smo se ustavili pri Trubarjevem spomeniku in nagrobniku župnika Janeza Jereba, ki je bil najbolj zaslužen za današnjo podobo cerkve in za njen arhiv. Poleg tega je ustanovil pastoralni center, godbo in kulturno društvo ter napisal štiri knjige, ki jih je izdal župnik Edo Škulj (ob 750-letnici župnije leta 2010 je izdal tudi njeno kroniko). Izvedeli smo, da podatkov o Trubarjevem krstu dejansko ni več, ker je del arhiva zgorel, toda znano je, da je bil tukaj sedež takratne pražupnije z devetimi podružnicami. V notranjosti cerkve je tudi po obnovi ohranjena izvirna podoba križnorebrasto obokane kapele iz leta 1487, v kateri naj bi bil leta 1508 krščen Primož Trubar. Po uradnih podatkih je bila župnija ustanovljena leta 1260. Po legendi naj bi se v tukajšnjem gozdu izgubil turjaški grof, ta je nato med tavanjem prepoznal škocjanske hribe in se zaobljubil, da bo na tem mestu zgradil cerkev.

Kot vsako leto ... In vendar malo drugače

Kulturni program na Gradežu se je začel z nastopom domače skupine Suhe češplje, ki so kot vedno požele velik aplavz. Zapele in na znane posebne inštrumente so zaigrale venček ljudskih (Trzinka, Hiša ob cest' stoji, Sva z ljub'co se pobotala ... Škoda je bilo le, da je njihove vokale malo preglasila spremljava dveh »krhljev« na harmoniko in kitaro. Predsednik društva je pozdravil obiskovalce in nastopajoče ter se zahvalil občini Velike Lašče in drugim donatorjem, ki so prispevali finančna in druga sredstva ali vrednejše dobitke za srečelov. Tudi letos je goste na začetku vasi pričakala dobrodošlica, nato so lahko izbirali med raznovrstnimi tradicionalnimi domačimi specialitetami po starih receptih (gradeška postrv, ajdova kaša z jurčki, prosena kaša s suhimi slivami, gradeški golaž iz kotla, slaščice, letošnja posebnost pa je bila kumarična juha s pečenimi kašnatimi cmočki, kot jo je pripravila naša članica v oddaji Dobro Jutro) in klasično ponudbo z žara. Pripravljena je bila razstava več kot 100 različnih užitnih, neužitnih in strupenih gob, ki so jih gostje z zanimanjem proučevali. Kot lani smo jih članice in člani večinoma morali nabirati v dežju, vendar za prave gobarje to ni bila ovira. Poleg znamenitosti v vasi so si obiskovalci lahko ogledali prikaz starih podeželskih opravil ter poslušali razlago o delovanju sušilnice. Na stojnicah so pridno nakupovali prehranske in druge domače izdelke, te so poleg članic našega društva ponujali gostujoči obrtniki iz bližnje in daljne okolice. Prireditve si je tudi letos ogledal naš župan Anton Zakrajšek; izrazil je navdušenje, da so vsi predstavljeni izdelki ročna dela. V intervjuju za lokalno televizijo Vaš kanal je pohvalil izvedbo prireditve in celotno delo našega društva.

Tudi primorska himna

Za Suhimi češpljami je nastopila vokalna skupina Pušeljci iz Savinjske doline. Skupno pevsko pot so začele leta 1999, svojo izvedbo ljudskih in avtorskih pesmi so izdale na štirih zgoščenkah, nastopale so v sedmih državah. Kot pravijo, so rade »med ljudmi, ki nosijo pesem v srcu«. Ena članica je igrala na harmoniko, tri pa – podobno kot naše Suhe češplje – na ljudske inštrumente: na bas kiblo, doma narejen rog piščal, na piščalko metlo, balon vime in na perilnik. Čustveno so zapele pesem o njihovi Menini planini, razveselile so nas z mnogimi ljudskimi: Cerkvica vrh gore, Nikoli prepozno, Narobe prav, venček Čez tri gore ... Presenetila je njihova članica, ki je večkrat zavriskala prav po moško in nas pozdravila v savinjskem narečju, zabavna je bila njihova lastna pesem o policistih Ne bojte se organov.

Pester in navdušujoč je bil nastop istrske ljudske pevke Marjetke Popovski. Poleg znanih in priljubljenih slovenskih (Zaplula je barčica moja, Le sekaj smrečico, Še en krajcček, Je pa davi slanica pala, Kadar boš na rajžo šel, Marko skače ...) smo poslušali simpatične istrske ljudske pesmi: Oj, mati, mamca, Kamer sen lani tancala, Moja mati kuha kafe, Sen ga vidla gore dole idr. Meni se je zdelo še posebej sporočilno in častno, da je zapela tudi »svojo« himno, saj so Primorci dva dni prej praznovali obletnico priključitve k matični domovini.

Marjetka je bila hvaležna in vesela, ker smo jo povabili, da je lahko bila z nami in del naše prireditve, ki jo je zelo pohvalila; »imponirala« jo je tudi naša vas. Po njenem mnenju je »treba lepim stvarjem dopustiti, da nas obkrožajo in jih tudi ustvarjamo. Takrat je življenje tudi lepše in ima svoj smisel«.

Od popoldneva do večera so nato na ples vabili člani glasbenega tria Pojav. S pestrim repertoarjem so zadovoljili glasbeni okus ne samo starejših, ampak tudi mlajših obiskovalcev.

Stalna obiskovalka Erika Žnidaršič

V muzeju sta si staro orodje in opremo prišli ogledat sestri z nečakom, doma iz Ribnice; njihovi sorodniki živijo tudi na bližnjem Rožniku. Prireditve se udeležijo vsako leto, gospe sta poudarili, da je vse brezhibno organizirano. Ugotavljata, da je razstava zanimiva prav za mladino, ker starega orodja in opreme sploh ne pozna. Tudi do vseh drugih znamenitosti v vasi so se z veseljem sprehodili. Obljubili sta, da bodo obiskali še katero od naših tradicionalnih prireditev.

Mlada družina Dvoršek iz Škofljice si je prireditev ogledala prvič, redno pa hodijo po studenčnico na Rašico. Mladega očka zanimajo stare obrti; kot otroka ga je teta iz Lenarta učila plesti copate iz ličkanja, zato je spraševal, ali jih delajo tudi naše članice. Do mojega pogovora z njimi si še niso ogledali vseh znamenitosti, kar so videli, pa jih je navdušilo, da se bodo zagotovo še vrnili.

Med obiskovalci sem v družbi članov njene širše družine opazila novinarko in TV-voditeljico Eriko Žnidaršič, za katero sicer vem, da je velik del otroštva preživela na bližnjem Velikem Osolniku. Kasneje mi je po elektronski pošti prijazno odgovorila na nekaj vprašanj. Za našo prireditev vsako leto izve od tete, ki je naša članica, tako si jo je z družino že večkrat z veseljem ogledala. Po njenem mnenju dobro povezuje kulturo, zabavo in druženje ljudi, kar ima tudi jasno sporočilo in vsebino. Tudi z novinarskega stališča ocenjuje, da bi bilo marsikatero dogajanje vredno ujeti v objektiv kamere. Med vaškimi znamenitostmi pozna predvsem sušilnico, ki se ji zdi zanimiva in unikatna. Od drugih prireditev si je ogledala razstavo jaslic in pohvalila je skrb našega društva za tradicijo ter kulturo okoliša.

Za konec

Namenoma nisem pomensko izpostavljala vseh članov in članic, ki so – kolikor so jim dopuščali zdravje, moči in sposobnosti ter čas in volja – prispevali, da je prireditveni prostor zaživel in spet dobil prvotno travnato podobo. Prepričana sem, da so vsi obiskovalci (ocenjujemo, da jih je bilo okoli 1.200) od nas odšli zadovoljni, polni vtisov, in da se bodo še vrnili.

Posebej pa naj omenim Jožeta Pirmana (oziroma njegovo podjetje Akustika Pirman), ki nas je v zadnjem trenutku rešil in postavil premično plesišče, saj je bilo staro leseno zaradi dotrajanosti že nevarno. Člani in članice se mu iskreno zahvaljujemo za njegov brezplačni prispevek k prireditvi.

SEPTEMBRSKA DOGAJANJA DRUŠTVA UPOKOJENCEV VELIKE LAŠČE

V času počitnic počiva tudi naše društvo. Po skupnem dopustovanju v juniju se običajno vsak član bolj posveti svoji domišljiji in svojim željam. Potem v septembru pa nas ponovno čaka polno zanimivosti, obveznosti in zabave.

Tudi letos je bilo tako. Po temeljitem počitku so se že prve dni šole naši člani udeležili akcije »varovanja otrok na cesti« in skupaj s policijo nadzirali promet v središču Velikih Lašč.

V septembru smo pričeli tudi s predavanji, ki jih organizira Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma iz Ribnice oziroma Zdravstveno vzgojni center Ribnica z naslovom Vse za zdravo življenje. V bistvu so to delavnice, ki potekajo enkrat na teden v prostorih društva. Prvi tak dogodek smo v Velikih Laščah že imeli. Verjetno se spomnite, da smo šli na oceno telesne zmogljivosti in prehodili 2 km. Prej in potem pa so nam v gasilskem domu merili in določili našo telesno zmogljivost. V septembru je sledilo nadaljevanje te akcije. Najprej smo poslušali predavanje o zdravem življenjskem slogu in nato o dejavnikih tveganja, kot so krvni sladkor, holesterol, krvni tlak ... Tema je široka in zanimiva in se bo nadaljevala tudi na oktobrskih predavanjih. Načrtujemo in iščemo primeren prostor za daljše, intenzivnejše delavnice, ki obsegajo tudi razne vadbe in meritve.

K zdravstveni temi, seveda malo drugače, je sodil tudi sprehod za spomin. Letos smo se na dan demence, 21. septembra, sprehodili po Velikih Laščah skupaj z gospo Milko Tratnik iz slovenskega združenja za demenco »Spominčica«. Tako smo tudi mi opozorili na pereč problem tega zdravstvenega stanja, ki ogroža predvsem starostnike in posredno spremeni življenje vseh svojcev.

Nato smo pozabili na zdravstvene težave in se posvetili raziskovanju in izobraževanju. Šli smo na potep v Planico in na Jesenice. Bil je dober in »kapitalen izlet« (taka je moja opredelitev), kar pomeni, da je bil zelo zanimiv, strogo časovno načrtovan, natrpan z dogodki, s podatki in seveda z dobro voljo in radostjo. Podobne izlete je društvo organiziralo npr. v Krapino, v Lendavo, v Kumrovec in na Svete gore, v Kamnik in Kamniško Bistrico ... Tokrat je bila na vrsti zelena Planica.

Vsi poznamo Planico v zimi, polna je obiskovalcev in vrhunskih skokov. Potem vemo, kako žalosten je bil pogled na propadajoče skakalnice, čeprav nekoliko zakrite pod snegom. Sedaj se nam ni treba več sramovati tega. Sredi doline pod Poncami stoji, v vsej svoji veličini nov nordijski center.

Nordijski center Planica

Obiskovalce in športnike vabi vse dni v letu. Vodič nas je popeljal po novem objektu: od kleti, kjer so v garažah čez leto zasnežene tekaške proge, skozi osrednji del s trgovino, vetrovnikoma za zabavo in treninge mimo gostinskega obrata do muzejske predstavitve Planice. Skozi zgodovino so predstavili naše projektante, organizatorje, športnike, skakalce, njihove vrhunske rezultate, pokale in opremo. Potem smo šli na teraso. Kljub dežju je bil pogled na vse, kar sodi v nov nordijski center, veličasten, saj je kakovosten in namenjen za vse vrste treningov in rekreacije. Najbolj nas je očaral pogled na štiri segmente skakalnic: najmanjše so od 15-, 30-, in 45-metrške; drugi segment sta 6- in 80-metrski; Bloudkova velikanka je 104- in 139-metrška; letalnica bratov Gorišek pa nese 225 m daleč. Vse skakalnice so povezane s transportnimi napravami: sedežnico, tekočimi stopnicami in dvema dvigaloma.

Tekaška proga v garažah Nordijskega centra

Manj vidna je bila tekaška trasa, kjer je prog za 40 km in ustrezajo zahtevam za organizacijo na najvišjem nivoju. V osrčju Planice je tudi 3 km dolga proga za tek na rolgah in 25 km dolga kolesarska proga. Poskrbljeno je tudi za obisk vseh naprav in adrenalinska jeklenica nas lahko popelje v občutke skakalcev med poletom. Na svoj račun pridejo tudi otroci na igriščih. Bližnji hotel nudi sobe in telovadnico z vznemirljivim okoljem za športnike.

Čas za Planico je potekel, zamenjali smo tematiko, saj so nas že čakali v nekdanji zibelki železarstva na Jesenicah.

Obiskali smo Staro Savo, edinstveno fužinsko območje iz sredine 16. stoletja in Gornjesavski muzej Jesenice. Najprej smo si ogledali železarsko, rudarsko in paleontološko zbirko v Bucelleni – Ruardovi graščini.

Te zbirke so obsegale makete naselij in naprav, številne predmete iz različnih področij življenja in dela fužinarja, oglarja, rudarja, kovača – jeseniškega železarja.

Posebnost muzeja so bile premične makete fužinskih lokacij. Zanimiva je bila tudi zbirka okamenin – fosilov in mineralov.

Muzejska zbirka v Ruardovi graščini

V kasarni, večstanovanjski delavski hiši na Stari Savi nas je pričakala avtorica stalne etnološke razstave in nas popeljala skozi rekonstruirano delavsko stanovanje iz obdobja tridesetih in štiridesetih let 20. stoletja. Prikazana sta bila bivalna kultura in način življenja železarskih družin v nekdanjem jeseniškem delavskem naselju.

Kasarna na Stari Savi

STO ENA GOBA SREDI ROBA

»Pri vagi« v središču Roba je bilo drugo oktobrsko nedeljo razstavljenih več kot sto različnih vrst gob.

Prvi oktobrski teden je bil v Robu povsem v znamenju gob. Članice skupine Čajanke, ki deluje v okviru Kulturno umetniškega društva Rob (KUD Rob), smo namreč organizirale Gobarjado. Namen dogodka

Na koncu smo obiskali še Kolpern, stavbo, v kateri je bilo včasih skladišče oglja. Danes je to večnamenski prostor, namenjen za kulturne in protokolarne prireditve. Tam so nam predvajali še film o fužinarjih. In če smo skozi vse sobe muzejev hodili nekoliko neprizadeto, nas je film, ki je bil zasnovan skozi pogovor med nekdanjimi železarji, postavil na realna tla. Kajti pogoji in delo v martinarni so bili ena sama igra z ognjem in vročino. Kot vsak dober izlet smo tudi tega zaključili tokrat v Žirovnici Pri Trebušniku.

Kolpern - nekdanje skladišče oglja

Ob koncu meseca je potekal še vsakoletni pomembni dogodek za vse nas. Tri dni se je v Cankarjevem domu v Ljubljani odvijal že tradicionalni F3ŽO – Festival za tretje življenjsko obdobje. Mogoče je zaradi ponavljajočih vsebin bila udeležba naših članov nekoliko okrnjena. Vseeno pa je škoda, da nas več ne izkoristi tega in tudi drugih dogodkov z vsem, kar nam nudijo. Zapomnite si to za naslednjič in nasvidenje!

Tekst: Helena Grebenc Gruden, fotografija: Martin Gruden

je bil predstaviti čim več različnih gob ter ljudi seznaniti, kako se jih pravilno nabira in kakšen odnos je treba imeti do tega bogastva naših gozdov. Pri tem nam je bila s svojim bogatim znanjem v veliko pomoč izjemna poznavalka gob Majda Jakše Ujčič, determinatorica in vodja knjižnice v Gobarsko-mikološkem društvu Ljubljana.

Prvi del Gobarjade je minil v duhu medgeneracijskega sodelovanja. V četrtek, 5. oktobra, smo se na naravoslovnem dnevu podružnične osnovne šole Rob skupaj s šolarji odpravili po gobe. Pred odhodom je gospa Jakše Ujčič otrokom razložila, kako se v gozdu vedemo in kako se nabira gobe. Gobarska sreča je bila velika, saj smo se vrnili s polnimi košarami. Gospa Majda je nato za vsako gobo povedala, kako se imenuje ter ali je užitna ali ne.

Drugi del Gobarjade se je odvil v nedeljo, 8. oktobra, ko smo »pri vagi« v središču Roba pripravili razstavo vseh nabranih gob. Bilo jih je več kot sto vrst. Obiskovalci – tudi teh je bilo več kot sto – so lahko izvedeli veliko koristnih informacij, ki jih je neumorno podajala gospa Majda. Okrepčali so se tudi z odlično gobovo juho, ki so jo skuhalo v Okrepčevalnici Škrabec.

Članice skupine Čajanke se za sodelovanje pri uspešni izvedbi Gobarjade zahvaljujemo Občini Velike Lašče, učiteljicam podružnične osnovne šole Rob, Okrepčevalnici Škrabec in gospe Majdi Jakše Ujčič.

KUD Rob, skupina Čajanke

V SPRETNOSTI VOŽNJI S TRAKTORJEM TEKMOVALA DRAGA PONIKVAR IZ VELIKEGA OSOLNIKA

V začetku septembra so se najboljši slovenski orači, zmagovalci predhodnih regijskih tekmovanj, na Ptuju pomerili na 61. državnem tekmovanju, katerega organizatorji so bili Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, Šolski center Ptuj, Biotehniška šola (ŠC BŠ) in Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj. Sočasno je potekalo tudi državno tekmovanje dijakov biotehniških šol ter v organizaciji Zveze kmetov Slovenije 9. državno tekmovanje žensk v spretnostni vožnji s traktorjem in enoosno prikolico.

Za Velikolaščane je zmagovalka državnega tekmovanja v spretnostni vožnji s traktorjem in enoosno prikolico Draga Ponikvar.

Strinjamo se, da je Dravsko polje ali Pomurska ravnina neprimerljiva z velikolaško pokrajino glede pogojev kmetovanja, še zlasti ko govorimo o obdelavi polj in razvitem poljedelstvu. Prav zato je pohvale vredno, če imamo na državnem tekmovanju v vožnji s traktorjem predstavnika občine Velike Lašče, in še večje pohvale si zasluži, če je to predstavnica. Draga Ponikvar iz Velikega Osolnika, članica Društva podeželskih žena (DPŽ) Velike Lašče se je v preteklosti že večkrat pomerila v različnih tekmovanjih, povezanih z dejavnostjo na kmetiji, ne le kot gospodinja v peki kruha ali kuhanju različnih jedi, ampak tudi kot kmetovalka, ki je večča tudi ročne košnje, vožnje s traktorjem in drugimi opravili na kmetiji. Vožnje s traktorjem, ne glede na to, ali je k traktorju priključena prikolica, plug ali kateri drugi priključek, je Draga Ponikvarjeva vajena in zelo večča.

Na letošnjem 9. državnem tekmovanju žensk v spretnostni vožnji s traktorjem in enoosno prikolico se je pomerilo 21 tekmovalk iz različnih koncev Slovenije. Tako kot vsako leto so bile razdeljene v dve kategoriji, in sicer v kategorijo tekmovalk do 50 let starosti in nad 50 let starosti. Tekmovalke so s traktorjem s prikolico morale v čim krajšem času prevoziti pot, ki je potekala med postavljenimi količki. Draga Ponikvar se je odrezala odlično in na koncu zasedla mesto zlate sredine, kar nam je vsem Velikolaščanom lahko v veliko čast.

Tudi letos je bilo precej udeleženk srečanja, ki so vožnjo le spremljale kot opazovalke in bodo morda naslednje leto le zbrale pogum, da se pridružijo tekmovanju. Tekmovanje je minilo v prijetnem druženju, saj je bilo na srečanju veliko smeha in dobre volje, vsaka od udeleženk pa je imela s sabo tudi spremljevalke in spremljevalce, ki so jo spodbujale in navijale zanjo.

Draga Ponikvar na tekmovanju

Na prireditvenem prostoru je bil tudi spremljevalni program: strokovni posvet na temo strniščnih dosevkov, razstava kmetijske mehanizacije in traktorjev starodobnikov, ki so tudi tekmovali v oranju z običajnimi plugi, na stojnicah so se predstavili lokalni ponudniki s kmetij in šola gostiteljica.

Dragica Heric

EKSKURZIJA DRUŠTVA ZA OHRANJANJE DEDIŠČINE NA POHORJE IN V SAVINJSKO DOLINO

Člani Društva za ohranjanje dediščine smo se 9. septembra 2017 z avtobusom udeležili strokovne ekskurzije na Pohorje in v Savinjsko dolino. Spoznali smo delo nekdanjih »holcarjev« na Kopah, si ogledali hmelnjarski muzej v Žalcu in se okrepčali z različnimi vrstami piva na tamkajšnji znameniti fontani.

Naš vodnik iz turistične agencije Ronja je bil Črt Skrt, ki nam je najprej predstavil program. Med potjo smo izvedeli nekaj podatkov o krajih, skozi katere smo potovali, o rimski zgodovini, Habsburžanih, celjskih grofih ... Trojanski (takratni Atrans) predor je bil v obdobju rimskega imperija s sistemom utrdbe meja, ki je varovala predalpski svet. V časi Ilirskih provinc so Avstrijcem zapirali dostop do morja, pogosti so bili spopadi, na Trojanah so plačevali carino. Vodnik nam je povedal, da je bil ogrski kralj Matija Korvin (Korvinus latinsko pomeni vrana), pri nas znan kot kralj Matjaž, v resnici Matija Hunyadi, humanistično izobražen vladar in nadarjen vojskovodja. Kralj je pri štirinajstih pravzaprav postal neupravičeno, saj je izviral iz nižjega plemstva. Takoj je prevzel vladanje ter se začel spopadati s Turki, ki so vse bolj ogrožali Ogrsko. Zaslužen je, da je v Bratislavi, takratnem Pressburgu, leta 1465 ustanovil eno prvih univerz (Academia Istropolitana), njegova knjižnica Bibliotheca Corviniana pa je bila največja v Evropi severno od Alp. Po pisanju tedanjih virov je bila v Evropi večja le Vatikanska knjižnica.

Vodnik nam je s primeri cerkva in drugih stavb razložil tudi nekaj arhitekturnih značilnosti gradnje v posameznih obdobjih (renesansa, barok, rokoko, neoklasicizem, romantika ...).

Kope na Pohorju

Hitro nam je minil čas, ko smo se iz sončne doline pripeljali na mrzle in meglene Kope na Pohorju, ki spadajo v območje Nature 2000. Grmovškov dom pod Veliko Kopo, v katerem smo se najprej ustavili, stoji že 80 let, ime je dobil po dolgoletnem zaslužnem predsedniku PD Slovenj Gradec Milošu Grmovšku. Z Velike Kope, drugega najvišjega pohorskega vrha, se odpira lep razgled na vse strani, vendar ga mi, tudi če bi se tja povzpeli, zaradi megle ne bi mogli občudovati. V Etimološkem slovarju slovenskih zemljepisnih imen sem našla le ime Kopa, ki je narečna pohorska oblika imena Kapa in pomeni »velik kup« ali tudi »vrh zaobljene oblike«. Vendar nikjer nisem zasledila, da ime Kope izvira iz oglarstva, čeprav je bila po znanih podatkih ta obrt najbolj razširjena prav na Pohorju. Ukvarjali so se še z gozdarstvom in kmetijstvom, flosarstvom ter tudi s steklarstvom, v Josipdolu je na ogled glažutarski muzej.

Poleg smučišča je v okolici kar nekaj zanimivosti, npr. Ribniško jezero, o katerem je znana legenda, da naj bi v njem živel povodni mož z Uršlje gore, ki se je preselil, ker so ga tam preveč motili zvonovi novozgrajene cerkve. Na Legnu je partizanska bolnišnica Trška gora, katere tri barake so obnovili leta 1989. Velja za kulturni spomenik državnega pomena in je edina ohranjena partizanska bolnišnica od šestih, ki so od aprila 1944 do osvoboditve delovale na zahodnem Pohorju. Imenovali so jo tudi Sladki, ker jo je partizan Štaleker iz Golavabuke zalagal z medom. Upravnik je bil dr. Ivo Kopač - Pavček, po katerem se je udomačilo tudi ime Pavčkove bolnišnice. Pod Olševo, na nadmorski višini 1.250 metrov, stoji Rogarjeva kmetija, ki je najvišje ležeča turistična kmetija v Sloveniji, na Pohorju pa naj bi se sploh prvi v nekdanji Jugoslaviji začeli ukvarjati s kmečkim turizmom.

Holcarsko doživetje

Na Kopah nas je pričakal holcar Vrlič iz tamkajšnjega turističnega podjetja Vabo, od katerega sicer nismo izvedeli veliko resnih podatkov o tej starodavni obrti, zato pa nas je toliko bolj zabaval s prigodami iz holcarskega in družinskega življenja. Predstavil nam je (menda!) najstarejšega Pohorca, lovskega čuvaja in »vrača« Franca, ki je bil skrit v skorjanki, zavetišču nekdanjih holcarjev. Najraje bi se vsi nagnetli vanjo, saj je bilo tam ob ognju prijetno toplo, zunaj pa smo se tresli od mraza.

Vrlič nas je poučil, kako je videti pohorska viagra (dobro privezan korenček), kakšna je razlika med žensko in kuro (kura na jajcih sedi pri miru), zabaval nas je z zgodbicami: kako mu je na zdravniškem pregledu sestra posesala kri s prsta in je želela, da ga zdravnik pošlje še na odvzem urina; kako je bil njegov stric tako strasten kadilec, da so s katranom iz njegovih pljuč asfaltirali cesto; kako se je delal norega, da so ga izpustili iz vojske (pretvarjal se je, da ves čas vozi motor, ki ga je nato pustil pred vrati – še za druge), kako on svetuje vegetarijancem (lahko jete al' pa ne jete) ... Poslušali smo basen o zajčku, ki je padel v luknjo. Lisjak ga je rešila tako, da mu je v luknjo spustil svojega »tiča« in ga povlekel ven. Ko je naslednji dan v luknjo padel lisjak, je zajček po mobilnem telefonu poklical prijatelja medveda, ki je v luknjo nastavlil svojega »tiča«, in lisjak je rešen. Tako je nauk te basni: „Kdo ima majhnega »tička«, ima mobilni telefon!“

Holcarja sta nam pripravila tudi tekmovanje, v katerem so morali pari pokazati nekaj znanja iz te stare obrti. Žal so se opogumili le trije pari: Andrej Jakob in Franc Vrh; Boris Zore in Roman Jeglič ter Irena Zore in Robi Ferfolja. Morali so čim hitreje prežagati hlod, zložiti okroglice drugo na drugo ter zabiti žebelj.

Žaganje

Ob zabavnem dogajanju in narodno-zabavni glasbi smo skoraj pozabili na mraz. Najhitrejša sta bila Andrej Jakob in

Franc Vrh, ki sta si zaslužila kozarec penine. Toda kot holcarska kandidata sta morala preživeti krst, ki je poleg »zelo težkih« vprašanj vseboval tudi vračeve udarce po zadnji plati, kar je Vrlič imenoval »očiščenje sanitarnega izhoda«. Ob tem je pripomnil, da je bog naredil veliko napako, ker je sanitarni izhod postavil preblizu nočnega zabavišča. Andrej in Franc sta vse pogumno prestala, potrjena sta bila kot pohorska holcarja in dobila lesene kolajne.

Zlaganje okroglic

Poleg Grmovškovega doma stoji tudi manjši muzej, kjer smo si lahko ogledali nekaj fotografij in prebrali o pohorskih planjah – bogatih travniških z mnogimi zavarovanimi in ogroženimi rastlinskimi vrstami. V Grmovškovem domu so nas na koncu postregli z okusnim pohorskim loncem, tradicionalno holcarsko mineštro iz mesa, gob in druge zelenjave.

Test pred skorjevko

Znamenite cerkvice

V naselju Legen smo si ogledali cerkev sv. Jurija, značilne koroške romanske oblike. Njeni zametki izvirajo iz 9. stoletja, zgodnjemeromanski fazi iz 12. stoletja pripadajo temelji današnje podobe in polkrožna apsida v prezbiteriju, ki je izjemna in edina v kontinentalni Sloveniji. To je tudi najbolj ohranjena zgodnjemerodnjeveška cerkev iz časa pokristjanjevanja alpskih Slovanov na območju nekdanje Karantanije. Leta 1993 je bila arheološko raziskana in vse faze njenega razvoja so slikovno predstavljene. V njej so bili odkriti staroslovanski grobovi in okostnjaki so razstavljeni pod steklom na cerkvenih tleh.

Pot nas je nato vodila v Slovenj Gradec, ki naj bi mestne pravice dobil pred letom 1267. Ustavili smo se pri dveh cerkvah, sv. Duha in sv. Elizabete, ki je najstarejša stavba v mestu. Romanska zasnova je iz prve polovice 13. stoletja, od prvotne stavbe so ohranjeni ladja in dve okni. V času gotike je bila temeljito prezidana, kasneje še v obdobju renesanse in baroka. Oprema je v glavnem baročna, zanimivi so koničasti oboki, ki izvirajo iz arabskega sveta. V cerkvi je Elizabeta upodobljena s košaro cvetlic, o čemer je znana legenda. Elizabeta je bila hči ogrskega kralja. Iz političnih razlogov so jo že pri štirih letih zaročili z enajstletnim Ludvikom, bodočim mejnim grofom Ludvikom IV. Turinškim. Vse svoje življenje je delila miloščino revnim in lačnim, tudi umirajočim gobavcem, ter jih stregla. Zaradi njenega »nedvornega« obnašanja so jo plemiči seveda napadali. Po legendi je sredi mrzle zime svojim oskrbovancem v košari pod predpasnikom nesla kruh in se srečala s tastom Henrikom (po drugih različicah nastopa oče ali mož). Na njegovo vprašanje, kaj nosi, je odgovorila, da vrtnice, saj se je bala, da ji bo prepovedal dobrodelno delovanje, zaradi katerega je zapravljala tudi možjevo imetje. Ko je predpasnik odkrila, je bila celo sama presenečena, ker so iz košare res zadišale prelepe cvetoče vrtnice.

Cerkev sv. Duha je iz začetka 15. stoletja, ustanovljena je bila za potrebe takratnega meščanskega »špitalskega«, kjer so skrbeli za stare, onemogle in bolehnne prebivalce. Je lep primer neokrnjene gotske arhitekture z baročno opremo, zanimive so menda freske, ki prikazujejo prizore iz pasijona, vendar jih sicer zaradi zaprtosti cerkve nismo videli.

Proti Žalcu

Med potjo nam je vodnik Črt razložil še nekaj značilnosti cerkva na Koroškem ter tudi koroške in širše slovenske kulinarike. Na Koroškem je bila nekoč zelo razširjena ajda. Kot zanimivost je navedel, da Japonci ajdi rečejo soba in da zaradi poznavanja kot turisti pri nas radi poskusijo jedi iz nje. Kvočevi nudlji rečejo na Solčavskem žepkom ali krapcem, ki jih delajo iz kvašenega ali nekvašenega testa, običajno so tudi nadevani. Za te kraje je značilen tudi postrgač, to je pogača iz ostankov testa iz neč, ki je bila namenjena neučakanim lačnim otrokom. Poslušali smo tudi o zgodovini potice, katere zibelka je bila v zahodni in severozahodni Sloveniji. Njeno izhodišče so prastare vrste prazničnega, obrednega kruha z različnimi posebnostmi, ki so ga poznale vse družbene skupine od srednjega veka naprej. Ime izvira iz imena povitica. Prvič je bila zapisana s tem imenom v Trubarjevem Katekizmu. Janez Vajkard Valvasor je že zapisal tudi njen recept, prav tako Valentin Vodnik v prvi slovenski kuharski knjigi. Bogatejšo potico naj bi pekli za potrebe oglejskega patriarha, izvorno kmečka pa je bila seveda skromnejša. Poleg sprehoda po Slovenj Gradcu smo si privoščili oddih na Velenjskem jezeru, ki je bil kljub jesenskemu času dobro obiskan, na splošno se tam zelo trudijo za pestro turistično

ponudbo. Zanimivo je, da je jezero globlje od Blejskega in Bohinjskega. Kot druga jezera v Šaleški dolini, od katerih je največje, je nastalo zaradi premogovništva – izkopavanja lignita. Izvedeli smo še zanimivost, da so v Velenjskem rudniku pred kratkim našli celo jantar.

Naša zadnja postaja je bil Žalec, središče hmeljarstva. Kot trško naselje se bil prvič omenjen leta 1256, naziv mesto pa je pridobil šele leta 1964. Po marčni revoluciji leta 1848 je v letih 1868–1871 v naših krajih delovalo politično gibanje, ki je na zborovanjih – taborih zahtevalo jezikovno enakopravnost in uresničitev programa Zedinjene Slovenije. Že takoj prvo leto 1868 je bil 2. tabor organiziran prav v Žalcu. Vodnik Črt je omenil tudi skladatelja, pesnika, dramatika, politika in časnika Miroslava Vilharja, ki je leta 1969 s somišljeniki in prijatelji na Kalcu organiziral prvi tabor na Notranjskem. Bil je sin avstrijskega uradnika Franca (iz rodu Wilcherjev), ki se je poslovenil. Vilhar je najprej študiral pravo v Gradcu, kjer se je že začel pesniško in glasbeno udejstvovati, vendar v nemškem jeziku. Ko je kasneje študiral na Dunaju, se je moral zaradi finančnih težav predčasno vrniti. V družbi narodno zavednih prijateljev se je začel zavedati narodnega pomena in spoznal svoje poslanstvo. Vsem so znane njegove pesmi, ki so postale ponarodele: Po jezeru bliz Triglava, Lipa zelenela je, Zagorski zvonovi, Rožic ne bom trgala.

Pivska fontana

V Žalcu smo z radovednostjo pričakovali ponudbo znamenite piske fontane Zeleno zlato. Je poklon hmeljarski dediščini Spodnje Savinjske doline in Žalcu, središču hmeljarstva v Sloveniji; ta je je peta največja proizvajalka hmelja na svetu. Fontana je bila slovesno odprta 6. septembra 2016, ob prazniku Občine Žalec, in pomeni tudi spomin na že omenjen 2. vseslovenski tabor iz leta 1868. Postavljena je v park ob tržnici v središču mesta. Kot sem prebrala na spletu, arhitekturna zasnova fontane simbolizira hmeljsko kobulo, ki se izraža v dveh polkrogih oziroma dveh fontanah, eni pivski in drugi vodni. Polkrogi so oblečeni v bakreno čipko, ki simbolizira pivsko peno.

Gneča ob fontani

Že v dveh mesecih delovanja je iz fontane pilo več kot 36.000 obiskovalcev. Tudi med našim obiskom »poskuševalcev« piva ni manjkalo in smo morali čakati v vrstah, da smo si ga lahko natočili. Spominske vrčke je oblikoval priznani industrijski oblikovalec in častni občan Občine Žalec, Oskar Kogoj, izdelali

pa so ga v hrastniški steklarni. Za osem evrov smo vanj lahko natočili šest decilitrov piva, toliko vrst jih tudi teče iz fontane. Sistem je zelo moderniziran, saj je vsak vrček opremljen s čipom, ki ga točilna naprava zazna in avtomatično natoči natančno deciliter piva; ko porabiš svoj »bonus«, se prižge rdeča luč in tvoja pokušina je končana. V parku smo na informativnih tablah lahko prebrali marsikaj o zgodovini pivovarstva, starodavnem orodju v hmeljarstvu, šegah in običajih ter o posameznih vrstah, ki se točijo na fontani. Tako je napisano, da so bili »štangarji« močni fantje, ki so spomladi postavljali hmeljevke/štange, po katerih se je ovijala hmeljeva trta. Med obiranjem so hmeljevke privzdigovali s posebnim orodjem (da so jih obiralci lažje položili na križ in nato obrali), imenovanim »maček«, ker železni del spominja na mačke kremplje. Med počitkom so obiralci jedli »obirowsko južino«, to je tople kumare in zabeljen stročji fižol. Ob fontani smo se predvsem večji ljubitelji piva tudi zabavali. Mnogim je bilo najbolj všeč temno pivo KurBier iz pivovarne Daruvar, ki smo ga prekrstili v »kurbir«. Kasneje sem prebrala, da o tem pivu kroži temu primerna anekdota. Ime izvira iz besed Kurort/zdravilišče in Bier/pivo), toda ljudski prevod je takoj pomenil osvajalca ženskih src, ki rad skoči čez plot, zato so ga raje poimenovali kar »termalno pivo«, ker se zanj uporablja termalna voda. Izdelan je po starem češkem receptu, pri varjenju uporabljajo dve vrsti hmelja iz Savinjske doline in štiri vrste slada, ki mu dajejo rdečkasto jantarjevo barvo. Piše, da »sprošča čustva, vabi v svet okušanja in ponuja vrhunski užitek resničnim ljubiteljem piva, ki hočejo nekaj več«, s čimer smo se kar morali strinjati. Veliko pozornosti je bilo namenjene tudi smaragdno zelenemu pivu Štajerc, ki je zelo lahko in pitno ter – predvsem po barvi – nekaj drugačnega in zanimivega.

Sestavine piva

V Žalcu smo se za gasilsko fotografijo zbrali še pod trto ob obrambnem stolpu v starem mestnem jedru. Sezidan je bil v 16. stoletju in je edini ohranjeni del tabornega obrambnega obzidja. Stolp je bil obnovljen leta 2002, ob njem so leta 2004 posadili potomko najstarejše vinske trte na svetu iz Lenta v Mariboru ter jo poimenovali Nikolajca. Ob stolpu je manjši park aromatičnih in zeliščnih rastlin, ki vabi obiskovalce na ogled vrta zdravilnih rastlin pri Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije v Žalcu. Naše članice so se z zanimanjem ustavile v njem in razglabljale o posameznih zeliščih.

Pred stolpom v Žalcu

Hmeljarski muzej

V Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva, ki je dobil že več priznanj za turistično ponudbo, nas je popeljala vodnica Nina. Marsikaj o pridelavi hmelja in zgodovini pivovarstva smo lahko prebrali tudi na muzejskih tablah. Hmelj (lat. *Humulus lupulus* L.) je ovijalka, ki spada v družino konopljevok oziroma koprivovcev in je trajnica (15–30 let), izvira iz Azije. Že ljudstva v Mezopotamiji in starem Egiptu so pripravljala njegove napitke. Vsebuje grenko lepljivo snov – lupulin, to je rumen prah na krovnih listih storžkov, vsebuje grenčine, eterično olje in čreslovino.

Posušen hmelj so pri varjenju piva uporabljala že staroslovanska ljudstva in z njihovim preseljevanjem je zašel tudi v naše kraje. Kot kulturno rastlino so ga v 8. in 9. stoletju gojili v Franciji in na Bavarskem.

Na Slovenskem je znano hmeljarstvo od 12. stoletja, začetki varjenja piva pa segajo v 13. stoletje. Pivo velja za najbolj priljubljeno alkoholno pijačo na svetu; postopki pridelave so se skozi zgodovino spreminjali, toda sestavine ostajajo iste. Najbolj se je hmeljarstvo razcvetelo v 16. stoletju, v Evropi je bilo središče na Češkem in Bavarskem. Intenzivnejša pridelava hmelja pri nas se je začela po letu 1870 na območju Spodnje Savinjske doline. Najstarejši je savinjski golding (prilagojena različica angleškega hmelja) iz leta 1886, to je tudi edina sorta, ki se je obdržala od začetka hmeljarstva na Slovenskem.

V hmeljiščih gojijo le rastline ženskega spola; glavni podzemni del rastline je večletna korenika – imenovana štor, nadzemni deli so: steblo oziroma trta, listi in zalistniki, imenovani panoge,

ter cvetovi in storžki – plod. Vsi nadzemni deli so enoletni; jeseni odmrejo in spomladi iz korenike odženejo novi poganjki, podobni špargljem. Hmelj raste zelo hitro, celo do 25 cm na dan, trta hmelja zraste od sedem do devet metrov visoko. Moške rastline zatirajo, saj osemenjeni storžki zmanjšujejo kakovost pridelka. Hmelj se obira pozno poleti, ko storžki vsebujejo največ uporabnih snovi. Pomembno je tudi pravočasno zatiranje mnogih škodljivcev in boleznih, ki lahko uničijo pridelek.

V muzeju smo lahko videli lese, na katerih so nekoč v štirih nadstropjih (od zgoraj navzdol) sušili hmelj. Ogladali smo si film, kako je v starih časih potekala njegova pridelava, ki je mnogim Savinjanom in delavcem od drugod zagotavljala kruh. Danes je modernizirana, vse poteka strojno, ročno le še napeljejo poganjke na oporo/vodilo. V muzeju hranijo opremo, ki so jo nekoč uporabljali v hmeljarstvu. Tako so med vrstami pripomočkov med drugim razstavljeni 30-litrski merniki/škafi, v katere so obirali hmelj, in balete, kartonski listki ali aluminijaste ploščice z napisanim številom napolnjenih škafov (povprečje je bilo 15, rekord pa 32 škafov hmelja na dan), ko so jih ob koncu obiranja zamenjali za denar. Pred muzejem je postavljena tudi zložena kopica lesenih »štang« – hmeljevok, ki so jih uporabljali pred uvedbo t. i. žičnic z mrežami.

Velik del muzejskega prostora je namenjen t. i. očetu laškega piva Simonu Kukcu. Ko sta z ženo v Trbovljah vzela v zakup rudniško restavracijo, sta veliko zaslužila, mnogo bogastva pa naj bi si priigrala tudi s kockanjem. V Žalcu je odkupil ogromno nasadov hmelja ter staro pivovarno, to je povečal, povsem moderniziral in odprl lastno sladarno. Na dražbi je kupil tudi pivovarno Laško – Laški trg in obe pivovarni združil. V Laškem jo je vodil sin Edvard, pivovarno v Žalcu pa do smrti Kukec sam. Po prvi svetovni vojni je v Žalcu prenehala delovati in z njo je tam ugasnila tudi večdesetletna tradicija pivovarstva. Še vedno pa varijo svetlo in temno pivo po njegovem receptu in z njegovim imenom.

Del stavbe, v kateri je muzej, uporablja hmeljarski inštitut. Posveča se raziskavam za zlahčenje hmelja, njegovemu varstvu pred boleznimi in škodljivci ter razvoju tehnologij pridelave. Je tudi eden od štirih na svetu, ki hranijo celotno semensko banko hmelja (v okviru genske banke zdravilnih in aromatičnih rastlin).

Večino pridelanega hmelja se uporabi v pivovarstvu, manjši delež pri izdelavi zdravil in kozmetičnih izdelkov. Hmelj je tista nenadomestljiva »začimba«, ki daje pivu okus in prepoznavno noto, prijetno grenkobo in aromo, toda glavna sestavina je ječmen, ki ga namakajo v vodi, da tvori slad. Za en liter piva se porabijo le trije storžki hmelja. Kot zanimivost smo izvedeli, da naj bi temno pivo nastalo po nesreči, ko se je ječmen preveč prepražil/zažgal, in kot črn kruh je bilo nekoč temno pivo cenejše.

Muzejska vodnica Nina nam je povedala, da so že v antiki vedeli, kako hmelj pomaga proti stresu, nervozni, nespečnosti. Zdravil naj bi glavobol, zobobol, prebavne težave, pomagal pri tegobah v meni, koristen je v šamponih za rast las, za masažna olja idr.

Nekateri smo iz muzeja odnesli pivo, čokolado s hmeljem, čaj ..., vsi pa smo s celotne ekskurzije poleg novih vtisov pridobili tudi zavedanje, da še v marsikaterem delu Slovenije, enako kot v našem društvu, skrbijo za ohranjanje starodavne dediščine in si prizadevajo za ekološko turistično ponudbo.

LAURA UNUK – MLADINSKA SVETOVNA PRVAKINJA V ŠAHU V KONKURENCI DO 18 LET

Še ne 18-letna gimnazijka iz Ljubljane, Laura Unuk, je v Urugvaju kot prva Slovenka osvojila naslov svetovne mladinske prvakinja v šahu. Ker izhajajo Laurine korenine iz Velikih Lašč, smo na njen dosežek še posebej ponosni. Prvih šahovskih potez jo je naučil prav dedek. Takrat je bila vse skupaj le igra, a prav želja premagati dedka je botrovala njenemu uspehu.

Laura je pričela igrati v Šahovskem klubu Komenda. Šahu se posveča od 3. razreda. Potrebnih je bilo ogromno treningov, spodbud družine in tudi fizične pripravljenosti. Tako je bila Laura že v letu 2009 peta na evropskem prvenstvu, čemur so sledili še bolj resni treningi. Ob vsakodnevem večurnem delu se je igra prelevila v tekmovalni šport. Čeprav je šah na nek način kategorija sama zase, je na drugi strani nekaj posebnega. Ima vse tekmovalne vrline, hkrati pa ni fizični šport. Gre za velike miselne napore, na katere moraš biti tudi fizično pripravljen. Na turnirjih igrajo tudi po pet ur, več dni zaporedoma, kar je izjemno naporno. Za to se porabi veliko energije. V sodobnem času igrajo v šahu veliko vlogo tudi vaje z računalniki, ki predvidijo do 40 potez naprej, človek pa maksimalno 15. Pozitivno je, da so se z informacijsko tehnologijo izboljšali ti dosežki, kar pomeni na drugi strani vse hujšo konkurenco.

Laurini dosežki so rezultat velike truda, sestavljenega iz ogromno ur treningov ter samostojnega dela.

Trenutno igra Laura za Šahovski klub Ljubljana. Sicer je članica mladinske in članske šahovske reprezentance ter nosilka desetih medalj z evropskih in svetovnih prvenstev v standardnem, pospešenem in hitropoteznem šahu. In ker je v mladinski konkurenci zbrala že vse lovorike, se pogled usmerja naprej. Cilj je osvojiti naslov tudi v članski konkurenci. Ta mesec je prišla med sto najboljših šahistk na svetu. Dolgoročno želi poseči tudi po nazivih z moških tekmovanj. Šah je namreč miselni šport in kot tak prvi podira predsodke o skupnih tekmovanjih med ženskami in moškimi.

Sicer pa je bila Laura mladinska svetovna prvakinja v konkurenci do 16 let že leta 2014 v Južni Afriki. Zato je njen dosežek, že drugi osvojen naziv svetovne prvakinja, še toliko bolj izjemen. Pomeni potrditev, da je šah resnično njeno področje in je v njem uspešna. Med obema naslovoma svetovne prvakinja so minila tri leta. Po prvem naslovu se je namreč pojavil velik pritisk. Tako je sodelovala na ogromnem številu tekmovanj in posledično

manj trenirala. Leto 2015 zato ni prineslo najbolj optimalnih rezultatov. Na podlagi teh izkušenj se je Laura odločila, da se bo v naslednjem letu bolj posvetila treningom.

Sicer je Laurino pot do uspeha zaznamoval tudi poraz v drugem kolu, ki pa jo je le še bolj motiviral. Sledil je niz zaporednih zmag. Laura se je morala spopasti tudi s težavami zaradi časovnega zamika ter s pritiskom, da so najvišji naslovi namenjeni le predstavnicam šahovskih velesil. Pred vsako partijo je preučila nasprotnico, njen način igre ter se o strategiji pogovorila s trenerjem. Na koncu je Laura svoje delo opravila več kot odlično. Z doseženim naslovom mladinske svetovne prvakinja je dosegla drugo normo za šahovsko velemojstrico, kar je njen cilj za bližnjo prihodnost. V nadaljevanju pa si želi postati tudi članska svetovna prvakinja.

Spomladi jo čaka matura in odločitev za študij. Šahovske štipendije bi jo lahko popeljale v tujino, kjer bi ob višjih zneskih na turnirjih lahko postala tudi profesionalna šahistka.

Laura Unuk po osvojenem naslovu svetovne mladinske prvakinja v konkurenci do 18 let

Angelca Petrič, občinska uprava

ISKRENE ČESTITKE LAURI UNUK

za osvojen naslov mladinske svetovne
šahovske prvakinja v kategoriji do 18 let

*Anton Zakrajšek,
župan*

BALINANJE V ROBU – JESEN 2017

TURNIR TROJIC ZA PREHODNI POKAL OBČINE VELIKE LAŠČE

9. SEPTEMBER 2017

V mesecu septembru je potekalo tekmovanje trojic v balinanju za prehodni pokal Občine Velike Lašče. Tekmovanja se je udeležilo 6 ekip: Grosuplje, Ivančna Gorica, Balinček – Škofljica, Gradišče, Mravljica – Šmarje - Sap in domača ekipa BK Rob. Tekmovanje je potekalo v veselem športno tekmovalnem vzdušju.

Prehodni pokal občine Velike Lašče je osvojila ekipa iz Ivančne Gorice. Podelil ga je župan Anton Zakrajšek.

1. mesto je osvojila Ivančna Gorica
2. mesto Mravljica Šmarje - Sap
3. mesto Grosuplje

Najboljši izbijalec je bil Marjan Dremelj iz Ivančne Gorice in najboljši bližač je bil Franci Zakrajšek iz BK Rob.

OBČINSKO PRVENSTVO DVOJIC

16. SEPTEMBER 2017

Občinsko prvenstvo v balinanju dvojic je ponovno potekalo na novem balinišču v Robu.

Udeležilo se ga je 8 ekip.

1. mesto: Franc ZAKRAJŠEK in Jože ARKO, ekipa Rob I.
Jože ZALAR in Darko RUPAR, ekipa Rob II.
2. mesto: Martin VRANT in Janez AHAČEVČIČ, ekipa Dvorska vas III.

Tekmovale so še ekipe:

Krvava Peč, VETERANI Velike Lašče, Dvorska vas I, Dvorska vas II. in Rob III.

Podelitve pokalov se je udeležila podžupanja Tatjana Devjak. Pozdravila je vse balinarje, jim čestitala za dosežene rezultate in zaželela, da se prvenstva v prihodnjem letu udeleži še večje število ekip.

Za zadovoljstvo tekmovalcev smo pripravili prijeten sprejem z jutranjo kavico, šilcem in prigrizkom. Po končanih dvobojih so bili pogoščeni še z malico in pijačo.

Izvedbo obeh tekmovanj je podprla Občina Velike Lašče, za kar se ji zelo zahvaljujemo in pričakujemo, da bo podpornik še v naslednjih letih.

Zahvala tudi vsem sodelujočim ekipam in se vidimo v prihodnjem letu.

za BK ROB
Janez Škrabec

POKAL OBČINE VELIKE LAŠČE V MALEM NOGOMETU

KMN VELIKE LAŠČE V FINALU UGNAL VEČNEGA TEKMECA

Konec drugega junijskega delovnega tedna je v sklopu občinskega praznika potekal tudi Pokal Občine Velike Lašče v malem nogometu. Prireditelj se je tokrat odvijala v dopoldansko-popoldanskem času, na njej pa je bilo prisotnih

vseh 9 ekip, ki nastopajo v občinski ligi. Tudi letos je bilo moč videti izjemno napete boje, predvsem pa športno udejstvovanje igralcev na igrišču in gledalcev na tribunah šolskega igrišča v Velikih Laščah. Skupno je bilo odigranih 16 dvobojev, zmagala

ŠMD TURJAK
Občina Velike Lašče

POKAL OBČINE VELIKE LAŠČE 2017

DOSEŽENI REZULTATI

Šolsko igrišče Velike Lašče

Sobota 10. junij 2017

LESTVICA SKUPINA A

	moštvo	število tekem	zmage	remiji	porazi	dani goli	prejeti goli	točke	gol razlika
A1	GALAKTIKI	2	1	0	1	4	2	3	+2
A2	ALA TEAM	2	1	0	1	1	1	3	0
A3	FK ROB	2	1	0	1	2	4	3	-2

LESTVICA SKUPINA B

	moštvo	število tekem	zmage	remiji	porazi	dani goli	prejeti goli	točke	gol razlika
B1	A'JETO!? AA - ŠPORT DESIGN	2	2	0	0	5	3	6	+2
B2	LAŠČE	2	1	0	1	5	2	3	+3
B3	MLP UNITED	2	0	0	2	2	7	0	-5

LESTVICA SKUPINA C

	moštvo	število tekem	zmage	remiji	porazi	dani goli	prejeti goli	točke	gol razlika
C1	KMN VELIKE LAŠČE	2	1	1	0	7	1	4	+6
C2	ŠMD TURJAK FERVITAL	2	1	1	0	5	2	4	+3
C3	KOMARJI	2	0	0	2	1	10	0	-9

RAZPORED PREDTEKMOVANJA

URA	PAR	IZID
9:00	C2 : C3	ŠMD TURJAK FERVITAL : KOMARJI 4 : 1
9:25	B2 : B3	LAŠČE : MLP UNITED 4 : 0
9:50	A2 : A3	ALA TEAM : FK ROB 0 : 1
10:15	C3 : C1	KOMARJI : KMN VELIKE LAŠČE 0 : 6
10:40	B3 : B1	MLP UNITED : A'JETO!? AA - ŠPORT DESIGN 2 : 3
11:05	A3 : A1	FK ROB : GALAKTIKI 1 : 4
11:30	C1 : C2	KMN VELIKE LAŠČE : ŠMD TURJAK FERVITAL 1 : 1
11:55	B1 : B2	A'JETO!? AA - ŠPORT DESIGN : LAŠČE 2 : 1
12:20	A1 : A2	GALAKTIKI : ALA TEAM 0 : 1

(3 : 2)

je tokrat zaslužen odšla v roke KMN Velike Lašče, ki so v finalu ugnali večne tekmece, ekipo ŠMD Turjak Fervital. Zahvala gre Občini Velike Lašče, saj je bil dogodek izveden pod njenim pokroviteljstvom. Zahvala tudi PGD Velike Lašče, ki nam je priskočilo na pomoč pri zagotovitvi miz in drugih pripomočkov, ter Urbanu Grudnu za ozvočenje.

Župan Anton Zakrajšek, ki si je ogledal zaključne boje, je najboljšim ekipam in posameznikom tudi podelil pokale. Pokal za najboljšega igralca je šel v roke Aleša Pirmana iz KMN Velike Lašče, za najboljšega vratarja pa je bil izbran Dejan Gaković iz ŠMD Turjak Fervital.

Jani Levstik

REPASAŽ

URA	PAR	IZID	
12:45	2.B : 2.C	LAŠČE : ŠMD TURJAK FERVITAL	0 : 1
13:10	2.A : 2.C	ALA TEAM : ŠMD TURJAK FERVITAL	1 : 1
13:35	2.A : 2.B	ALA TEAM : LAŠČE	3 : 2

(3 : 4)

SKUPINA REPASAŽ

	moštvo	število tekem	zmage	remiji	porazi	dani goli	prejeti goli	točke	gol razlika
1.	ŠMD TURJAK FERVITAL	2	1	1	0	2	1	4	+1
2.	ALA TEAM	2	1	1	0	4	3	4	+1
3.	LAŠČE	2	0	0	2	2	4	0	-2

POLFINALE

URA	PAR	IZID	
14:00	žreb : zmagovalna ekipa skupine zmagovalca repasaža	A'JETO!? AA - ŠPORT DESIGN : KMN VELIKE LAŠČE	1 : 2
14:30	žreb : zmagovalec repasaža	GALAKTIKI : ŠMD TURJAK FERVITAL	1 : 1

(3 : 4)

ZA 3.MESTO (6-metrovke)

URA	PAR	IZID
15:00	A'JETO!? AA - ŠPORT DESIGN : GALAKTIKI	3 : 2

FINALE

URA	PAR	IZID
15:15	KMN VELIKE LAŠČE : ŠMD TURJAK FERVITAL	3 : 0

KONČNI VRSTNI RED

1. **KMN VELIKE LAŠČE**
2. ŠMD TURJAK FERVITAL
3. A'JETO!? AA - ŠPORT DESIGN
4. GALAKTIKI
5. ALA TEAM
6. LAŠČE
7. FK ROB
8. MLP UNITED
9. KOMARJI

OBČINSKO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU 2017

Dne 23. maja je v organizaciji TVD Partizan potekalo občinsko prvenstvo v namiznem tenisu. Tekmovanje je potekalo v štirih posameznih kategorijah in kategorijah mešanih dvojic. Udeležilo se ga je 32 tekmovalk in tekmovalcev. V članskih kategorijah ni bilo večjih presenečenj. Zato pa smo bili v mlajših kategorijah priča nekaterim presenečenjem ter zelo lepi in atraktivni finalni igri. Veseli smo, da se je predvsem v najmlajših kategorijah pojavilo kar nekaj novih ljubiteljev bele žogice.

REZULTATI:

Dečki do 7. razred OŠ	Dečki 8.–9. razreda OŠ	Ženske (enotna kategorija)	Moški (enotna kategorija)	Mešane dvojice
1. Luka Čop	1. Žiga Vilhar	1. Alenka Zidar Zupan	1. Aleš Smrekar	1. Tanja Možek – Igor Sever
2. Miha Kaplan	2. Nik Jakopin	2. Tanja Možek	2. Igor Sever	2. Alenka Zidar Zupan – Aleš Smrekar
3. Aljaž Strnad	3. Gašper Burgar	3. Nika Možek	3. Žiga Oblak	3. Nika Možek – Žiga Oblak
3. Jakob Pečnik	3. Erik Križman	3. Saša Sever	3. Niko Samsa	

Najboljše članice

Najboljši člani

Foto: Niko Samsa, Igor Sever
Zapisa: Igor Sever

STRUMNE MIŠICE IN JASNE MISLI

Zakorakali smo v jesenske dni. Malce je hladneje in naše telo se odziva na različne načine. Eden od načinov, da se spopademo z mrazom, je tudi razgibavanje za prožne mišice in kite, drugi način je razstrupljanje, uživanje primerne hrane in ravno pravšnji vnos tekočin. Danes pogledjmo, kako lahko premagamo utrujenost, ki izvira iz ramenskega in ledvenega predela.

Ramenski obroč je pogosto napet, saj imamo napete vse mišice, kot bi na ramenih nosili ves svet. Za sprostitev si komaj kdaj vzamemo čas. Spremenimo težo življenja – zavedajmo se, da gradimo svojo pot skozenj sami. Za še bolj ozaveščeno delovanje preverimo še delovanje akupunkturnih točk in naredimo vajo.

Pripravimo stol.

Pred pričetkom se uležemo na hrbet, podlaga naj bo čim bolj ravna, tako da nam je udobno in toplo (izogibajmo se prepihu). Z rokami in nogami se pretegnemo na vse strani. Predel križa naj bo podložen, če imate že znane ovire in težave v tem delu. Sproti preverjamo tudi predel ramen in vratne hrbtenice, da glava primerno leži na podlagi. Začutimo lopatice in jih premaknemo tako, da se še bolj udobno namestimo.

Nogi pokrčimo v kolenih, jih potegnemo nase in objamemo ter se kotalimo levo in desno. Naredimo nekaj ponovitev. Nato dvignemo glavo in se kotalimo še naprej in nazaj. Če dopuščajo vaše zmožnosti, stegnite noge v končnem položaju naprej in jih prenesite v končni položaj za glavo. Naredite nekaj ponovitev. Vajo izvedete do bolečine in previdno.

Pretegnite se tako, da stegnete trup in okončine. Naredite nekaj dihalnih vaj!

Vzamete stol. Nanj namestite noge tako, da stopala in meča počivajo na sedalu, telo pa leži na podlagi. Ne podlagajte glave. Če je potrebno, podložite brisačo pod sedne kosti. Poskrbite, da vam bo udobno in da bodo noge v pravem kotu ob nogah stola in da bodo mečne mišice udobno nameščene na sedalu stola. Tako ostanite najmanj 20 minut. Za boljši učinek si vzemite ta čas za meditacijo. Sproščanje lahko nadgradite s tem, da štejete od 100 navzdol, in ko se zmotite, začnete od začetka, prav tako pojdite od začetka, če ste s štetjem prehitri. Učinki bodo zaznavni takoj. Tisti, ki imate možnost, si naredite blazine iz senenega drobirja in se ulezite nanje. Polnilo je lahko tudi iz ajdovih ali kakih drugih luščin. Ne pozabimo na enakomerno dihanje. Tako sproščeni, v notranji tišini, začutimo nek prijeten občutek, našo bit.

To je vaja, ki naj vam prihiti na pomoč, ko boste pretiravali z delom ali se želeli le sprostiti. Ovir ni in jo lahko izvaja kdor koli. Več boste izvedeli naslednjič ali na vadbi ob ponedeljkih v dvorani KUD Marij Kogoj, kjer se dobivamo in redno vadimo. Medse vabimo tudi nove člane in članice. Prvi obisk je brezplačen. Zato v letošnjo jesen brez bolečin in z novimi energijami.

Za vas pripravila vaditeljica in terapevtka
Tina Sešek, 041 745363

HIIT TRENINGI – PORABA MAŠČOB TUDI PO VADBI

V lanskem šolskem letu 2016/17, tako kot leta poprej, so se v šolski dvorani v Velikih Laščah vsak torek in četrtek odvijale vadbe, s katerimi smo vzdrževali in izboljševali kondicijo, krepili mišice in kurili maščobe. Seveda je vsak začetek malce težak, a vseeno pester in obiska je bilo veliko. Nova sezona, nove zaobljube so privabile »stare mačke« in nove fircbe in sedaj tudi že redne člane. Vadba je primerna za ženske in moške, žal pa so se je do sedaj udeleževale bolj ali manj samo ženske. Verjetno je fante strah (hec) ali pa imajo enostavno raje fitness naprave in trenirajo za vsako mišico posebej.

HIIT vadba je visoko intenzivni intervalni trening (High Intensity Interval Training). Je trenutno ena boljših možnosti za pridobivanje mišičnega tonusa, povečevanje VO2Max in vzdrževanje kondicije celotnega telesa, še posebej če vam fitness z napravami ravno ne ustreza.

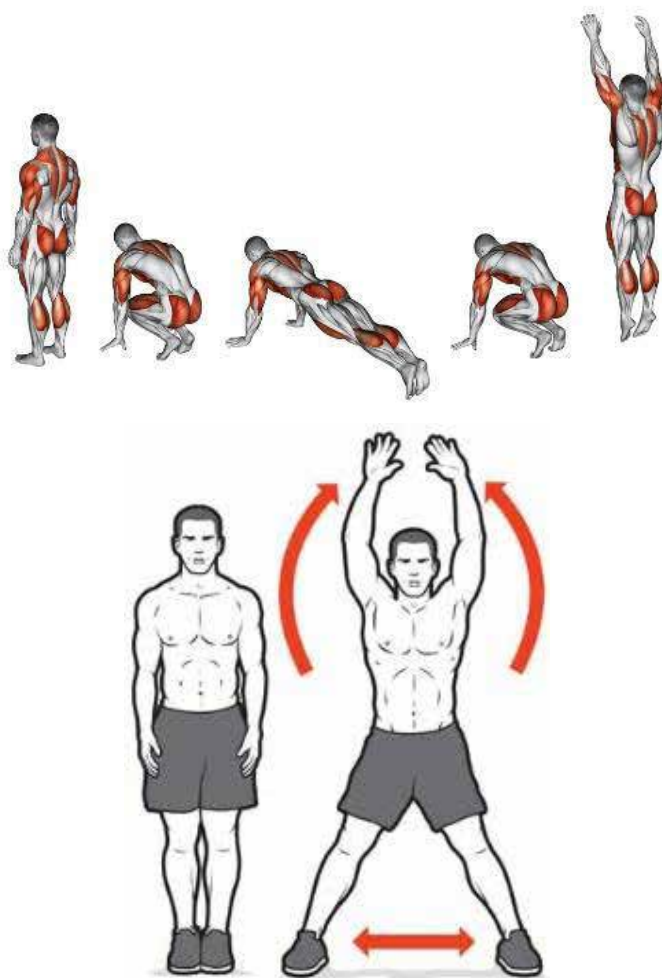
Glavna smernica HIIT vadbe je hitra sprememba srčnega utripa, pospeševanje metabolizma, hitra obremenitev mišic in prav zaradi tega večja poraba maščobe, ki deluje tudi po koncu vadbe. Najbolje pa je, da si težavnost vadbe lahko določamo sami. Vse to je mogoče doseči z lastno telesno težo in nekaj pripomočki. Kot vemo, so po dlje trajajoči vadbi mišice lahko nasičene s kislino in nam s tem telo onemogoča nadaljevanje vadbe. Pri HIIT vadbi znotraj treningov tega ni, saj so vaje v krajših intervalih, ki ne dopuščajo pojave zakisanosti med samo vadbo.

V praksi to pomeni, da vaje izvajamo nekaj sekund z maksimalno obremenitvijo/hitrostjo, nato pa sledi počitek in priprava na drugo vajo. Ta dva postopka izvedemo večkrat. Vadba po navadi traja od 45 min do 60 min.

Primer vadbe:

Pred vsako vadbo namenimo nekaj minut ogrevanju, tako da pripravimo telo na obremenitve, po koncu vadbe pa sledi ohlajanje in raztezanje.

V glavnem delu vsako vajo izvajamo 30 sekund, temu pa sledi 20-sekundni počitek. Celoten sklop ponovimo 3-krat, kar skupaj zneso 10 minut vadbe. Za vsako vajo poskusimo narediti maksimalno število ponovitev.

Preizkusite se: 3 ponovitve

- »Jumping Jack« (30|20)
- »Burpee« (30|20)
- »Plezalec« (30|20)
- »Zapiranje knjige« (30|20)

Je bilo lahko?

V letošnji sezoni 2017/18 potekajo HIIT vadbe na enaki lokaciji, izvajajo se pod novim vodstvom. Trenutno dvakrat tedensko po 60 minut; če bo zanimanje, bomo dodali še pilates vadbo, ki je malo manj intenzivna.

Luka Božič

BIOKORUZA NA GRADEŽU

Damjan Petrič je letos skupaj s člani Društva za ohranjanje dediščine ročno posadil ekološko **nehibridno sorto koruze**, katere seme je staro več desetletij. Ker v bližini ni bilo posajene druge (hibridne) koruze, upa, da jo bo lahko ohranil tudi za naprej. Pridelak je bil zadovoljiv in člani društva smo ga skupaj zličkali. Nekaj koruze bo zmlete v moko in zdrob, nekaj je bo

Damjan prihranil za seme, nekaj bo namenjene kokošim. Polenta iz domače koruze je po mnenju poznavalcev tudi okusnejša od kupljene, predvsem pa je bolj zdrava od tiste, ki je zmleta iz hibridne koruze. Ta »podvig« člana in pomočnikov iz našega društva je bil nov prispevek k ohranjanju dediščine in ekološki pridelavi hrane.

Zdenka Zabukovec

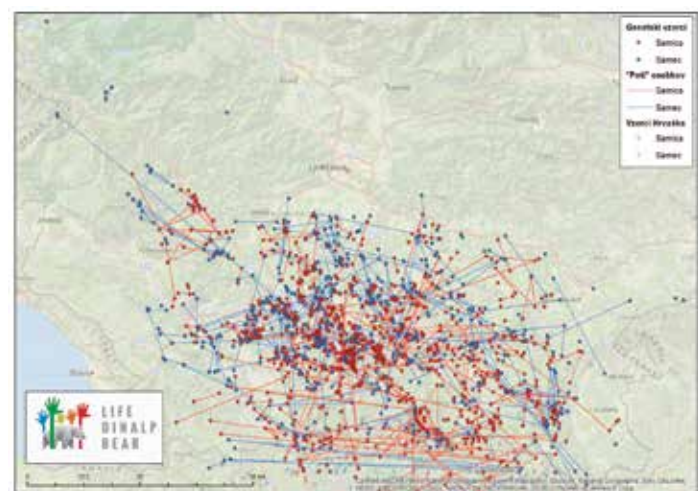

ZAKLJUČENA NOVA OCENA ŠTEVILČNOSTI POPULACIJE VRSTE RJAVI MEDVED V SLOVENIJI

Sporočilo za javnost

4. 10. 2017

Slovenski strokovnjaki zaključujejo raziskavo, s katero ugotavljajo številčnost medvedov v Sloveniji in na Hrvaškem s pomočjo molekularne genetike. Več kot 1.000 sodelujočih je v dobrih treh mesecih konec leta 2015 zbralo 2.472 vzorcev in s tem ob uporabi najsodobnejših znanstveno priznanih metod že drugič v zadnjih desetih letih omogočilo vpogled v oceno številčnosti populacije rjavega medveda v Sloveniji. Na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer poteka raziskava, so tako ocenili, da je v Sloveniji konec leta 2015 živel približno 564 medvedov (95-odstotni interval zaupanja 533–598). Glede na prejšnjo oceno, narejeno v letu 2007 s podobnimi metodami, se je populacija medvedov pri nas dvignila za 33 %. Raziskava je bila opravljena v okviru EU projekta LIFE DINALP BEAR, ki ga vodi Zavod za gozdove Slovenije, in je financiran 69 % iz sredstev EU, 30 % iz sredstev Ministrstva za okolje in prostor, 1 % pa so dodali partnerji sami.

Vzorci medvedov v prostoru

Doc. dr. Tomaž Skrbinšek; Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo
Koordinator projekta: Rok Černe, Zavod za gozdove Slovenije

*Tih in prazen je zdaj dom,
ko te več ni.
Vendar v naših mislih vsak dan si.*

ZAHVALA

V 92. letu nas je za vedno zapustila naša draga mama,
tašča, teta, stara mama in prababica

ROZALIJA LOVKA

PODLOG 1

(3. 9. 1926 – 9. 9. 2017)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem
in sosedom, ki ste se od pokojne poslovili, izrekli sožalje, darovali
cvetje, sveče in mašne darove.

Zahvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se gospodu župniku za pogrebni obred in gospodu
Marku Zakrajšku za opravljene pogrebne storitve.

Žalujoči: vsi njeni

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a spomin nate, draga mama,
bo večno ostal ...*

ZAHVALA

V 90. letu se je tiho poslovila

Zofija Virant – Šimenova Zofka

(4. 5. 1928 – 13. 9. 2017)

z Rašice

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in
znancem za izrečena sožalja, sveče in cvetje.

Hvala g. župniku Andreju Ojstrežu za lep poslovilni obred
in pogrebniemu zavodu Zakrajšek za organizacijo pogrebne
svečanosti.

Posebna zahvala je namenjena dr. Mariču, varovancem in osebu
Zavoda Sv. Terezije Videm - Dobropolje za prijazen in topel odnos
ter vso nesebično skrb in pomoč v času njenega bivanja v zavodu.

Zahvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu
pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

v 76. letu starosti nas je zapustila

MARIJA GRUDEN

Dvorska vas 2

Iskrena zahvala vsem sorodnikom, prijateljem, znancem,
sosedom, sodelavcem in vsem drugim za izrečena sožalja
ter za darovane svete maše, cvetje in sveče.

Zahvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: vsi njeni

*»Veseli s teboj smo živeli,
žalostni, ker te več ni ...
Ostali so živi spomini.
Z nami potuješ vse dni.«*

ZAHVALA

Ob tragični izgubi moža, očeta, sina, brata in dedija

JOŽETA DROBNIČA

(*13. 12. 1958 +14. 9. 2017)

iz Velikih Lašč

bi se vsakemu posebej radi zahvalili, da nam je stal ob strani,
za vse izrečene tolažilne besede, izrečena sožalja, za podarjeno
cvetje, sveče, maše ter za kakršno koli drugo pomoč in darovanje.
Iskrena zahvala gasilcem, reševalcem in vsem, ki so ob nesreči
nesebično pomagali.

Zahvala tudi vam, ki ste ga v tako velikem številu pospremili
na njegovi zadnji poti, njegovi sestri Bredi za besede slovesa,
g. župniku Andreju za pieteten pogrebni obred, Pogrebniemu
zavodu Zakrajšek za ureditev pogreba in pevcem s Sv. Gregorja za
zapete pesmi.

Vsi njegovi

V SPOMIN PRIMOŽU TRUBARJU

Slovenščina na Rašici rojena,
tu dom njene je pisave,
ljubezni pisne prave,
črke drobne v zgodovino so poslone.

Slovenske so knjige prave,
za sladokusce branja in pisave.
Srečen sem, da slovensko govorim;
majhen narod smo,
besedo našo z veseljem ohranjamo.

Oče slovenskega jezika bil bi srečen,
kajti njegov duh je večen.
Slovenija pisateljev ima veliko,
materni jezik uporabljajo z odliko.

Poučno knjigo je lepo prebrati,
film iste vsebine tega ti ne more dati.
Meni osebno je knjiga temeljna prvina,
adut za znanje in dobro nočno spanje.
Dolgo se nisem zavedal pomembnosti jezika
za širitev narodne zavesti.
Jezik je pronicljiv, berljiv, čustven,
v prosveti celo adukativen.

Zahvaljujem se velikanu slovenske pisave,
žal že daleč inhumiranemu Primožu Trubarju,
mojemu vzorniku in idolu.
Ponosen sem na njegovo delo,
doprinosu našemu kramljanju po Sloveniji in svetu.
Hvala ti, pisec Trubar.

JNovak

KUD MARIJ KOGOJ TURJAK
vabi na OTVORITEV

LIKOVNE RAZSTAVE

likovne sekcije društva

29. OKTOBRA 2017

OB 17. URI,

V DVORANI DOMA KRAJANOV TURJAK

Ogled razstave bo možen od
29. 10. 2017 do 5. 11. 2017 med 16. in 20. uro.

ZA DODATNE INFORMACIJE SE OBRNITE NA:
KUD.MARIJKOGOJ@GMAIL.COM ALI 031 204 594

Vabimo vas na
PRIŽIG PRAZNIČNIH LUČK,
ki bo v torek, 5. decembra 2017,
ob 19. uri na trgu
v **Velikih Laščah.**
OBČINA VELIKE LAŠČE

Dogodki na dan odprtih vrat SLOVENSKE KULTURE

nedelja, 3. decembra 2017

TRUBARJEVA DOMAČIJA

od 9. do 15. ure

TRUBAR IN NJEGOV ČAS

Voden ogled Trubarjeve domačije

Trubarjeva spominska soba,
žagarska zbirka na Temkovi žagi,

Martin Krpan: razstava knjižnih
izdaj in likovnih upodobitev Martina
Krpana v Trubarjevi čitalnici

SPOMINSKA SOBA LEVSTIKA IN STRITARJA V VELIKIH LAŠČAH

od 9. do 12. ure

Ogled Levstikove in Stritarjeve zbirke

LEVSTIKOV DOM

ob 18. uri

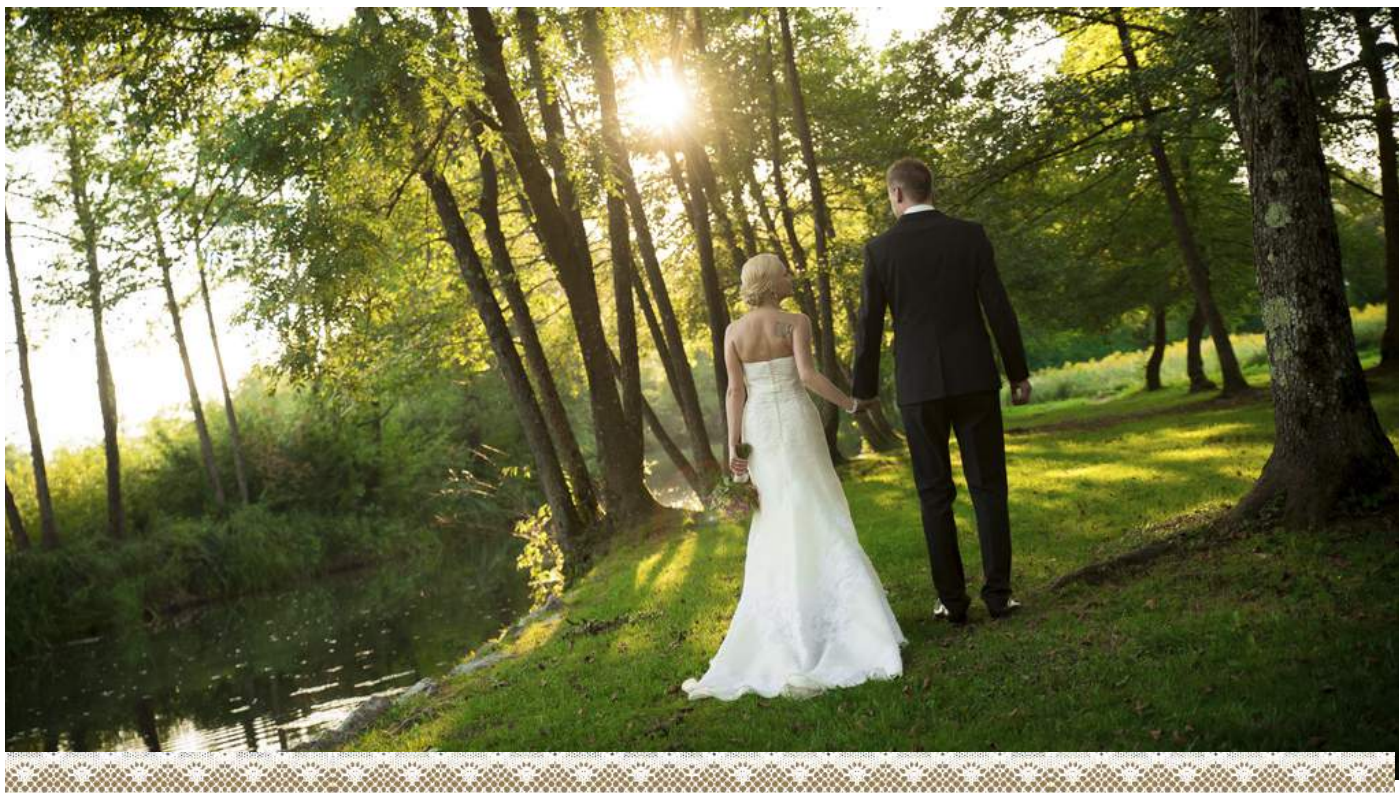
Življenje ustvarja zgodbe –
predstavitve kratkih filmov Tadeja
Bavdka in razstave fotografij
Boštjana Podlogarja.
(Zavod Parnas)

Vstop je prost za nenajavljene
individualne obiskovalce.

Naj postane
TRUBARJEVA DOMAČIJA
začetek vajine skupne poti

Trubarjeva domačija,
Rašica 69, 1316 Velike Lašče
www.trubarjeva-domacija.si
info@trubarjeva-domacija.si
T: +386 1 788 10 06

KNK
Jernej Košir s.p.
Trgovina, zastopstvo in inženiring

Rašica 81, 1315 Velike Lašče
GSM: 031-883-100
e-pošta: jernej@knk.si
internet: www.knk.si

KLIMATSKE NAPRAVE

Mitsubishi Electric in
ostalih proizvajalcev...

www.knk.si

TOPLOTNE ČRPALKE

**NAJCENEJŠI IN
NAJBOLJ UDOBEN
NAČIN OGREVANJA!!!**

Za radiatorsko ali talno ogrevanje ter za
pripravo tople sanitarne vode - gretje pri
zunanjih temperaturah tudi do -28 °C.

**Na voljo so nepovratne subvencije
Eko sklada – 1.000,00 EUR**

Ahčin Mont

- MONTAŽA KUHINJ
- MONTAŽA SPALNIC
- MONTAŽA POHIŠTVA
- VGRADNJA BELE TEHNIKE
- POPRAVILO POHIŠTVA

GAŠPER AHČIN S.P.
VELIKE LAŠČE

031/599-587

AHCIN.MONT@GMAIL.COM

OBVESTILO OBČANOM

Če opazite kakršno koli nepravilnost na
občinskih cestah, vas prosimo, da pokličete
na številko **041 332 357** (Režijski obrat
Občine). Potrudili se bomo, da jo čimprej
odpravimo.

Roman Viršek, občinska uprava

KNUT

ŠVEDSKE TOPLOTNE ČRPALKE

NIBE

TOPLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

- najvišji letni COP med
vsemi konkurenčnimi
črpalkami – SCOP > 5
- segrevanje vode v
sistemu do 65 °C
- delovanje do -25 °C
zunanje temperature

PRIJATELJI V
MRZLI ZIMI
ŠVEDSKI KAMINI
Contura

www.knut.si | 01/788 99 16

Optika Aleksandra Spar Lavrica

tel 01 23 55 155

Pregledi in očala
kot na napotnico

do
101€
popusta
ob nakupu
očal

Ob nakupu korekcijskih očal vam pripada popust v višini zneska, katerega bi vam priznal ZZSZ na vašo dioptrijo. Popust velja do 15.12.2017.

ZBIRNI CENTER NA TURJAKU JE V ZIMSKEM ČASU (OD OKTOBRA DO MARCA) ODPRT OB SOBOTAH MED 8. IN 12. URO.

LTH Castings | CASTING THE FUTURE

Družba LTH Castings d.o.o. izdeluje inovativne, visoko kakovostne proizvode, katerih kupci so mednarodna podjetja avtomobilske industrije. Odlikuje nas 70-letna tradicija na področju razvoja, litja, obdelave in sestavljanja tlačnih orodij in ulitkov iz aluminijevih zlitin ter izdelava orodij za njihovo proizvodnjo. Pri svojem poslovanju stremimo k poslovni odličnosti v svoji dejavnosti s celovitim servisiranjem kupcev, vlaganjem v znanje, inovativnim razvojem proizvodov in procesov ter nenehnim povečevanjem produktivnosti in kakovosti.

Razpisujemo več prostih delovnih mest v proizvodnji:

POSLUŽEVALEC STROJA in LIVAR

DELO BO OBSEGALO:

- Poznavanje osnovnih pravil zagona in delovanja strojev,
- osnovno posluževanje različnih strojev v proizvodnji,
- osnovno poznavanje tehnologije dela,
- nadzor in spremljanje procesov,
- poznavanje, razumevanje in izpolnjevanje dokumentacije na delovnem mestu,
- skrb za čisto in urejeno delovno mesto – 5S in izvajanje samovzdrževanja,
- upoštevanje predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu in ekologije.

OD KANDIDATOV PRIČAKUJEMO:

- Ustrezno izobrazbo III., IV. ali V. stopnje,
- delo v izmenah (treh ali štirih),
- timsko delo,
- natančnost,
- vestnost in zanesljivost pri delu.

NUDIMO VAM:

- Dinamično, samostojno in fleksibilno delo polno novih izzivov,
- možnosti osebnega in strokovnega razvoja ter gradnje nadaljnje kariere,
- delo za določen čas, z možnostjo zaposlitve za nedoločen čas.

Kandidate iščemo za Obrat Ljubljana.

Ponudbe s kratkim življenjepisom sprejemamo do 31.10.2017, preko naše spletne strani www.lthcastings.com/zaposlitev (prijavite se lahko s klikom na željen razpis).

PROIZVODNJA PVC IN ALU STAVBNEGA POHIŠTVA

PVC okna in vrata • rolete, žaluzije, senčila, komarniki • ALU okna in vrata • notranje in zunanje police • garažna vrata • adaptacije stanovanj, hiš in poslovnih prostorov

ALU VHODNA VRATA – PRIBA BASIC

- ☑ debelina 67 mm
- ☑ nerjavni ročaj 80 cm/nerjavna kljuka HOPPE E5726
- ☑ toplotna prevodnost UD = 0,9 W/m²K
- ☑ cilindrični vložek + 3 kosi ključev
- ☑ pokrivno krilo zunaj in vstavljeno znotraj
- ☑ 3-točkovno zaklepanje
- ☑ DOSTAVA IN MONTAŽA
- ☑ elektrozapirnik

ENOKRILNA VRATA

1.899 EUR

(z DDV)

SUPER CENA!

CENA VELJA ZA:

- enokrilna vrata brez stranske svetlobe, dimenzije do 1000 x 2100 mm (narejeno po meri)
- standardne barve RAL TIGER: 9010, 9016, 9003, 9006, 9007, 7016, 8017, 6005, F29/80077, Grigio ANTICO, PUNTO Grigio
- cena vsebuje dostavo, montažo in 9,5 % DDV
- steklo standard: SATINATO, ČINČILA, PESEK
- cena ne vsebuje demontaže starih vrat, odvoza na deponijo in obdelave špalet z ALU letvicami ali mavčno-kartonskimi ploščami
- aplikacije so samo na zunanji strani

OKNA PRIBA

priba@amis.net-www.priba-okna.si

Sedež podjetja: Kompolje 68, 1312 Videm - Dobropolje
Razstavni salon in proizvodnja: Javorškova 3, 1315 Velike Lašče

Kontaktne podatki:

telefon: 01 510 55 30; faks: 01 510 55 31; gsm: 041 402 780, 041 449 334, 051 402 780

e-pošta: priba@amis.net

www.priba-okna.si

OKREPČEVALNICA
ROZIKA
PIZZERIA
OKREPČEVALNICA - PIZZERIA ROZIKA
TURJAK 17, 1311 TURJAK
01/7881 680

MALICE - KOSILA - PIZZE - JEDI PO NAROČILU
NOVO: možnost pogostitve skupin do 45 oseb

Si želite prenoviti kopalnico, ali le zamenjati obstoječe kopalniške elemente in armature? Renovirate stanovanje oz. si urejate mansardo in želite prestaviti oz. zamenjati ogrevalno in vodovodno napeljavo? Potrebujete vzdrževalca vašega objekta?

Odgovor na vaše želje je:

Domen – DHS hišne storitve s.p. → mojster za vodovodne in ogrevalne instalacije ter ostala manjša hišna popravila.

POKLIČITE na tel. št. 051/864-601 in ne bo vam žal, saj pridem točno, naredim hitro in natančno.

Adaptacija kopalnic od A do Ž

- svetovanje in izris kopalnic
- nabava ter dobava materiala
- hitra in kvalitetna prenova kopalnic
- menjava pip, bojlerjev
- menjava umivalnikov, WC školjk
- servis vodoinštalacij in elektroinštalacij
- hitro in ugodno beljenje
- adaptacija stanovanj

PLAČILO JE MOŽNO TUDI NA OBROKE.

KUPON Ob kompletni adaptaciji kopalnice, prejmete PRALNI STROJ GRATIS.

MAKSI SERVIS d.o.o.
www.adaptacije-maksi.si
070/718-718

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
 GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
 GSM: 031/356 668
 TEL:01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf

ANDREJ JAPELJ
 Rašica 19,
 1315 Velike Lašče

M: 031 404 404
 E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

microera

Microera Jože Šilc s.p.
 Hrovača 14A (trgovski center SPAR Ribnica)

1310 Ribnica

☎ 01 8373 116

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

UGODNI NAROČNIŠKI PAKETI TER AKCIJSKI APARATI NA OBROKE!

DELOVNI ČAS:
PON - PET
 8.30 h - 12 h
 ter 14 h - 18 h
SOB
 8.30 h - 11.30 h

TelekomSlovenije

POOBlašČENI PRODAJALEC

ZZ

Goran Petrovič dr. dent. med.
 zasebna zobozdravstvena ordinacija

20 let

Za sproščen nasmeh skrbimo že 20 let.

- preventivni pregledi in posveti
- konzervativa
- protetika
- certifikat za vgraditev bredent SKY implantatov
- nevidni ortodontski aparati INVISALIGN
- rtg digitalno slikanje zob

**BRENT
 IMPLANTANT**
 480,00 €

breident

Goran Petrovič dr. dent. med., Adamičeva 30, 1290 Grosuplje, tel.: +386 1 787 34 13, gsm: +386 41 723 731

Naše storitve:

- avtomehanične storitve
- diagnostika
- avtoelektrika
- vulkanizerstvo
- menjava stekel
- popravilo motorjev in menjalnikov, itd.

KLANČAR
 Servis vozil Renault in Dacia

**KVALITETNE STORITVE,
 DOBRE REŠITVE**

NAROČITE SE ZA TERMIN:
 ☎ 041 710 151

Klančar d.o.o.
 Groznikova 11, Lj-Rudnik
 www.klančar.si
 info@klančar.si

**ZOBNA AMBULANTA
 PRENADENT**

- estetsko zobozdravstvo,
- protetika,
- implantologija,
- otroško zobozdravstvo,
- brezbolečinsko lasersko zobozdravstvo,
- zdravljenje parodontalne bolezni

Draga 1, 1292 lg • GSM: 040 934 000 • www.prenadent.si

Koledar prireditev

OKTOBER

Levstikov dom, galerija pred knjižnico
SLOVENIJA SKOZI FRANCOŠKE OČI
fotografska razstava Patricka Barrya
(Zavod Parnas)

NEDELJA, 29. OKTOBER 2017, ob 17.00

Dvorana Doma krajanov Turjak
LIKOVNA RAZSTAVA likovne sekcije društva
(KUD MARIJ KOGOJ TURJAK)

TOREK, 31. OKTOBER, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica
PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE
(Občina Velike Lašče)

NOVEMBER

Levstikov dom, galerija pred knjižnico
ZGODBA IN FILM
razstava fotografij Boštjana Podlogarja
(Zavod Parnas)

PONEDELJEK, 6. NOVEMBER, ob 13.00

Trubarjeva domačija na Rašici
BOŽIČNI KRUH
srečanje nosilcev dediščine priprave poprtnikov
(Zavod Parnas)

PETEK, 9. NOVEMBER, ob 17.00

Velike Lašče
ZELIŠČARSKÉ DELAVNICE
(UTŽO)

SOBOTA, 11. NOVEMBER, ob 19.30

Levstikov dom
MARTINOV KONCERT ANSAMBLA KVINTET 7
(KUD KVINTET 7)

17. NOVEMBER ob 19.30

Levstikov dom
Abonma – 2. predstava sezone 2017 /2018
MARTIN KR PAN
(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

SOBOTA, 18. NOVEBMER, 9.00

Velike Lašče, Športna dvorana OŠ
**DRŽAVNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU
ZA VETERANE IN REKREATIVCE**
(TVD Partizan)

SOBOTA, 18. NOVEMBER

Dom krajanov Rob
**KIFELJCI (RESNA KOMEDIJA – GLEDALIŠKA
PREDSTAVA)**
(Dramsko društvo Neptun, Polhov Gradec)

PETEK, 24. NOVEMBER, ob 19.30

Levstikov dom
Predstava MARTIN KR PAN – PREMIERA IZVEN
(KUD Primož Trubar)

PETEK, 1. DECEMBER, ob 16.00

Dom krajanov Rob
2. DRŽAVNO OCENJEVANJE KRUHA IZ KRUŠNE PEČI
(Društvo podeželskih žena Velike Lašče)

SOBOTA, 2. DECEMBER, ob 19.00

Levstikov dom
KONCERT VELIKOLAŠKE VOKALNE SKUPINE
Gost: orgličar Miro Božič
(Velikolaška vokalna skupina)

NEDELJA, 3. DECEMBER

Velike Lašče
TA VESELI DAN KULTURE
(Občina Velike Lašče)

TOREK, 5. DECEMBER, ob 19.00

Velike Lašče – Levstikov trg
PRIŽIG PRAZNIČNIH LUČK
(Občina Velike Lašče)

Organizatorji si pridržujejo pravico do morebitnih sprememb.